

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Zemědělská fakulta
Katedra strukturální politiky EU a rozvoje venkova

Studijní program: M4101 Zemědělské inženýrství
Studijní obor: Provozně podnikatelský

***Regionální rozvoj a plošná ochrana souborů lidové
architektury v obcích okresu Tábor***

Vedoucí diplomové práce:
doc. RNDr. Jiří Vaníček, Csc.

Autor:
Lenka Horníková

České Budějovice

2008

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Regionální rozvoj a plošná ochrana souborů lidové architektury v obcích okresu Tábor“ vypracovala samostatně na základě vlastních zjištění a materiálů, které uvádím v seznamu literatury.

V Českých Budějovicích, 28. dubna 2008

.....

Poděkování:

Děkuji vedoucímu své diplomové práce, panu doc. RNDr. Jiřímu Vaníčkovi, Csc., za vedení, odbornou pomoc a cenné rady při zpracování této diplomové práce.

Dále děkuji starostům vesnických památkových rezervací a zón v okrese Tábor, představiteli Národního památkového ústavu v Českých Budějovicích a obyvatelům vesnických památkových rezervací a zón v okrese Tábor za poskytnuté materiály, cenné rady a ochotu.

OBSAH:

1 ÚVOD	11
2 LITERÁRNÍ PŘEHLED	12
2.1 Regionální politika	12
2.2 Regionální rozvoj	13
2.2.1. Strategie regionálního rozvoje ČR	13
2.3 Finanční podpora z Evropské unie	15
2.3.1 Strukturální fondy Evropské unie	15
2.3.2 Nové cíle regionální politiky Evropské unie.....	16
2.3.3 Program rozvoje venkova ČR 2007 - 2013.....	18
2.3.4 Struktura operačních programů.....	19
2.3.4.1 Integrovaný operační program	20
2.3.4.2 Regionální operační programy.....	21
2.3.4.3 ROP NUTS II. Jihozápad.....	22
2.4 Finanční podpora z rozpočtu ČR.....	23
2.4.1 Program Ministerstva kultury ČR.....	24
2.4.2 Program Ministerstva pro místní rozvoj ČR.....	26
2.4.3 Granty Jihočeského kraje	28
2.5 Problematika venkova	29
2.6 Ochrana kulturních památek.....	31
2.6.1 Proč chráníme kulturní památky	31
2.6.2 Historie ochrany památek lidového architektury	32
2.6.3 Rekonstrukce památek lidového vesnického stavitelství.....	33
2.7 Legislativa	34
2.7.1 Formy územní památkové ochrany sídel	35
2.8 Organizační struktura státní památkové péče.....	39
2.8.1 Národní památkový ústav (NPÚ).....	39
2.9 Lidové stavby a venkovská sídla v Jižních Čechách.....	40
3 METODIKA PRÁCE	43
3.1 Definování problému a cílů výzkumu	44
3.2 Cíl výzkumu	44
3.3 Popis výzkumného vzorku	44
3.4 Popis použitých metod a technik.....	45
3.5 Zpracování získaných údajů	45
4 EXPERIMENTÁLNÍ ČÁST PRÁCE	46
4.1 Charakteristika vesnických památkových rezervací a zón v okrese Tábor.....	46
4.2 Výsledky sociologických šetření.....	64
5 ANALÝZA VÝSLEDKŮ A NÁVRHY ŘEŠENÍ	86
5.1 Analýza (SWOT) výsledků	86
5.2 Návrhy řešení.....	87
6 SOUHRN A ZÁVĚRY	89
7 SUMMARY	93

8 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A ZDROJŮ 94

9 PŘÍLOHY

1 ÚVOD

Součástí historického kulturního dědictví každého národa je i vesnická lidová stavební tvorba, která zahrnuje především obytné a hospodářské stavby, dále provozní a technické objekty, malé kostelíky, kaple, zvonice a veškerou drobnou sakrální architekturu. Vesnická sídla se vyznačují velkou rozmanitostí. Mají specifickou půdorysnou skladbu a strukturu zástavby i umístění v krajině, některá z nich si dosud podržela svoji neopakovatelnou atmosféru.

Obecně lze lidové stavitelství zhruba definovat jako souhrn stavební tvorby vytvořené lidovými staviteli ve vztahu k místním geografickým, hospodářským, sociálně kulturním a etnickým vlivům.

Kulturní památky a památkově chráněná území (památkové rezervace a památkové zóny) jsou v České republice jedním z nejvýznamnějších cílů domácího a zejména cizineckého cestovního ruchu. Jsou naše „moře“ a mohou napomáhat, obdobně jako je tomu v sousedním Rakousku nebo Bavorsku, podstatným způsobem k prosperitě národního hospodářství.

Péči o kulturní památky bychom neměli chápat jenom jako povinnost, ale především jako morální zodpovědnost. Co se podaří zachovat z dosud poměrně bohatého kulturního dědictví v Čechách, na Moravě a ve Slezsku pro příští generace, záleží na každém z nás.

Prakticky denně jsme konfrontováni s bezohledným přístupem k přírodě a krajině, s neúctou k materiálnímu dědictví zanechaného nám našimi předky. O to více vyvstává potřeba chránit a zachovat vše dobré a schopné dalšího života, co nám ještě zůstalo. Toho lze docílit především odpovědnějším přístupem k hospodaření a využívání krajiny s uvážlivým, ohleduplným postojem k rozvoji venkova a péči o jeho kulturní hodnoty při zachování jeho specifičnosti a identity.

Obsah práce bude zaměřen především na to, do jaké míry ovlivňuje rozvoj venkovského prostoru památková ochrana souboru lidové architektury ve vesnických památkových rezervacích a vesnických památkových zónách.

Hlavním smyslem této práce bude ověřit si výsledky památkové ochrany a postoje občanů, orgánů samosprávy i státní správy k této problematice a její důsledky pro rozvoj vybraných sídel.

2 LITERÁRNÍ PŘEHLED

2.1 Regionální politika

Regionální politika je součástí státní politiky, ovlivňující rozmístění hlavních ekonomických zdrojů a aktivit na celém území státu nebo na jeho části. Zahrnuje opatření napomáhající jak růstu stupně ekonomické aktivity v území, kde je vysoká nezaměstnanost a malá naděje na přirozený ekonomický růst, tak na druhé straně opatření sloužící kontrole ekonomických aktivit v území s nadměrným růstem.

Regionální politika představuje všechny veřejné intervence vedoucí ke zlepšení geografického rozdělení ekonomických činností, respektive se pokouší napravit určité prostorové důsledky volné tržní ekonomiky ve smyslu dosažení dvou vzájemně závislých cílů ekonomického růstu a zlepšení sociálního rozdělení ekonomických efektů (Vaníček, J., Hrabánková, M., 2004).

Regionální politika jako koncepční činnost státu, regionálních a místních orgánů má za cíl přispívat k vyváženému a harmonickému rozvoji jednotlivých regionů ČR, ke snižování rozdílů (disparit) mezi úrovněmi rozvoje jednotlivých regionů a ke zlepšení regionální hospodářské struktury. Regionální disparity v České republice lze nalézt v rozdílné úrovni ekonomického a průmyslového rozvoje, v rozsahu a kvalitě technické infrastruktury, v ekonomické výkonnosti měřené pomocí HDP na obyvatele či zaměstnance, v odvětvové struktuře zaměstnanosti, v úrovni nezaměstnanosti, v rozsahu podnikatelských aktivit, v životní úrovni a podobně.

Pro praktickou realizaci regionální politiky je nezbytné zavést systém sledování regionálních rozdílů na těch úrovních, které realizaci regionální politiky zabezpečují, tj. nejen na úrovni státu, ale i regionů (krajů, případně nižších územních jednotek - okresů, mikroregionů) <www.mmr.cz>.

Problematika regionálního rozvoje a regionální politiky se od druhé poloviny 90. let 20. století začíná postupně dostávat do popředí zájmu politiků i odborníků různých profesí také v České republice. Zatímco ve státech západní Evropy i v některých státech východní Evropy má regionální výzkum i regionální politika značnou tradici, v naší zemi jsou možnosti navázat na dřívější výsledky regionálního

výzkumu a na zkušenosti s regionální politikou poměrně omezené. Z vnějších faktorů podporujících zájem o regionální problematiku se jednalo o vstup ČR do EU, kde je regionálnímu výzkumu i regionální politice věnována značná a systematická pozornost. Evropská unie vyvíjí zřetelný tlak i na vytvoření moderní a efektivní regionální politiky jak v kandidátských, tak i v členských zemích. Základem pro koncipování adekvátní regionální politiky i pro přípravu lokálních a regionálních strategií je znalost současných teorií regionálního rozvoje. Tyto teorie představují více či méně ucelený systém hodnocení základních faktorů, subjektů, příčin, souvislostí a mechanismů regionálního rozvoje (Blažek, J., Uhlíř, D., 2002).

2.2 Regionální rozvoj

Vstupem České republiky do Evropské unie se otevřela možnost plného využívání finančních prostředků v rámci hospodářské a sociální soudržnosti.

Strategie regionálního rozvoje ve svém pojetí respektuje cíle regionální politiky Evropské unie a předpokládá maximální míru využití všech možností, které České republice z členství v Evropské unii vyplývají. Formuluje souhrnně cíle, problémové okruhy a priority, které bude třeba zabezpečovat při zajišťování politiky regionálního rozvoje v České republice a přesahy mezi evropskou regionální politikou a regionální politikou ČR <www.mmr.cz>.

2.2.1 Strategie regionálního rozvoje ČR

Zákon č. 248/2000 Sb., stanovuje podmínky pro poskytování podpory regionálnímu rozvoji s cílem vyváženého rozvoje státu nebo územního obvodu kraje, s tím související působnost správních úřadů, krajů, obcí a vytváří podmínky pro koordinaci a realizaci hospodářské a sociální soudržnosti.

Základním dokumentem regionální politiky ČR na úrovni státu je ***Strategie regionálního rozvoje pro rok 2007 -2013.***

Obsahuje zejména:

- analýzu stavu regionálního rozvoje,
- charakteristiku silných a slabých stránek v rozvoji jednotlivých krajů a okresů,
- strategické cíle regionálního rozvoje v ČR,

- vymezení státem podporovaných regionů,
- doporučení dotčeným ústředním správním úřadům a krajům pro zaměření rozvoje odvětví spadajících do jejich působnosti.

Základními úrovněmi v regionálním rozvoji a realizaci regionální politiky ČR jsou:

- regiony soudržnosti (NUTS II) – statistické oblasti,
- kraje (NUTS 3) – vyšší územní samosprávné celky,
- okresy – regionální jednotky pro stanovení regionů se soustředěnou podporou státu,
- správní obvody obcí s rozšířenou působností (SO ORP) – správní okrsky,
- obce – obecní a městské úřady.

Cílem státní podpory regionálního rozvoje je růst socioekonomického a environmentálního potenciálu regionů, zvyšování jejich konkurenceschopnosti, vyvážený rozvoj regionální struktury státu a snižování nepřiměřených rozdílů v úrovni hospodářského a sociálního rozvoje a environmentálních podmínek regionů.

Úkolem státu:

- vytváření koncepce regionální politiky státu,
- analýza a identifikace regionálních disparit,
- určení problémových regionů, které je potřeba podporovat z úrovně státu,
- stanovení rozsahu a zaměření podpory státu v rámci státních programů podpory regionálního rozvoje k odstraňování regionálních disparit.

Orgány kraje tvoří základní stavební jednotku pro tvorbu a realizaci regionálního rozvoje v ČR, spolupracují s ústředními úřady státní správy a koordinují zájmy obcí ve věcech regionálního rozvoje nadobecního významu.

Úkolem krajů:

- koordinace rozvoje územního obvodu kraje a rozvoj odvětví v jejich samostatné působnosti,
- koncipování vnitřní rozvojové politiky krajů, zpracování a implementace rozvojových programů,
- stanovení regionálních rozvojových priorit, ovlivňování vývoje regionálních disparit v rámci kraje a dbát o zachování krajinné a hospodářské pestrosti území <www.mmr.cz>.

2.3 Finanční podpora z Evropské unie

Evropská unie představuje politicky i hospodářsky vysoce propojený celek, i přesto zde přetrvávají výrazné ekonomické a sociální rozdíly. V rovině strukturálních problémů dominují značné rozdíly v úrovni příjmů mezi regiony EU. Politika hospodářské a sociální soudržnosti (HSS), která usiluje o překonání těchto jevů, se proto řadí mezi nejvýznamnější společné politiky EU.

2.3.1 Strukturální fondy Evropské unie (EU)

Strukturální fondy slouží k financování projektů sledujících cíle regionální a strukturální politiky.

- ***Evropský fond regionálního rozvoje (ERDF)***

Byl založen v roce 1975 a dodnes je objemem finančních prostředků největším fondem. Ze zdrojů jsou financovány projekty v regionech spadajících do cílů 1 a 2.

- ***Evropský sociální fond (ESF)***

Byl založen v roce 1960 a je hlavním nástrojem sociální politiky a zaměstnanosti EU. *ESF* je zaměřen na nezaměstnanou mládež, dlouhodobě nezaměstnané a sociálně znevýhodněné skupiny.

- ***Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EAFRD)***

Cílem je rozvoj venkovského prostoru formou trvale udržitelného rozvoje, zlepšení stavu životního prostředí, snížení negativních vlivů intenzivního zemědělského hospodaření, zvýšení konkurenceschopnosti zemědělství, lesnictví a potravinářství

- ***Fond soudržnosti***

Od 1.5.2004 navázal na činnost předvstupního nástroje ISPA. Je určen pro státy, které nedosáhly 90 % průměru hrubého národního produktu EU. Také spolufinancuje velké projekty v oblasti životního prostředí a transevropských dopravních sítí.

- ***Finanční nástroj pro podporu rybolovu (FIFG)***

Založen roku 1994 za účelem zajištění financování rozvoje přímořských regionů i rybářského odvětví. (Škarková, Z., 2007)

2.3.2 Nové cíle regionální politiky EU

Východiskem pro stanovení nových cílů se staly *Strategické obecné zásady Společenství pro soudržnost (SOZS)*. Tyto strategické zásady kladou větší důraz na skutečně strategický přístup k realizaci politiky *hospodářské a sociální soudržnosti (HSS)* v jednotlivých členských státech EU. Hlavní zaměření těchto zásad je podpora hodnot Společenství pro každý z cílů fondů tak, aby byl podpořen vyvážený, harmonický a udržitelný rozvoj evropských regionů. Tato činnost se uskutečňuje za pomoci fondů, dále pak ve spolupráci s Evropskou investiční bankou a dalších finančních nástrojů (Štěrbová, A., 2007).

1. Cíl: Konvergence

Je určen na urychlení konvergence nejméně rozvinutých členských států a regionů tím, želepší podmínky pro růst a zaměstnanost prostřednictvím zvýšení kvality investic do hmotného a lidského kapitálu, rozvoje inovací a znalostní společnosti, zlepšení schopnosti přizpůsobovat se hospodářským a sociálním změnám, ochrany a zlepšování životního prostředí a výkonnosti správy. Tento cíl je zásadní prioritou všech fondů. Pro tento cíl je využíván ERDF, ESF a FS.

2. Cíl: Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost

Je mimo nejméně rozvinuté regiony zaměřen na posílení konkurenceschopnosti a atraktivnosti regionů. Rovněž je zaměřen na posílení zaměstnanosti v regionech

pomocí předvídání hospodářských a sociálních změn včetně změn souvisejících s otevíráním obchodu. Podpora se realizuje prostřednictvím zvýšení množství a kvality do lidského kapitálu, inovací, podpory znalostní společnosti a podnikání, ochrany a zlepšování životního prostředí a zlepšování dostupnosti, přizpůsobivosti pracujících a podniků, jakož i rozvoje trhů práce přístupných pro všechny. Pro tento cíl je možné využívat ERDF a ESF.

3. Cíl: Evropská územní spolupráce

Je zaměřen na posílení přeshraniční spolupráce prostřednictvím společných místních a regionálních iniciativ, na posílení nadnárodní spolupráce pomocí opatření, které souvisí s prioritami Společenství, a která přispívají k integrovanému územnímu rozvoji a posilují mezinárodní spolupráci a výměnu zkušeností na vhodné územní úrovni. K realizaci tohoto cíle je možné využívat ERDF (Štěrbová, A., 2007).

Tabulka č. 1: *Srovnání dvou období Strukturálních fondů*

2000 – 2006		2007 - 2013	
Cíle	Finanční nástroj	Cíle	Finanční nástroj
Fond soudržnosti	Fond soudržnosti		
Cíl 1	ERDF ESF EAGGF FIFG	Konvergence	Fond soudržnosti ERDF ESF
Cíl 2	ERDF ESF	Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost	ERDF ESF
Cíl 3	ESF	- regionální úroveň - národní úroveň	
Iniciativy společenství: INTERREG URBAN EQUAL LEADER+	ERDF ERDF ESF EAGGF	Evropská územní spolupráce	ERDF
Rozvoj venkova a restrukturalizace rybolovu	EAGGF FIFG	<i>Problematika rozvoje venkova a rybolovu se zařadí se pod Společnou zemědělskou politiku.</i>	
9 CÍLŮ	6 FINANČNÍCH NÁSTROJŮ	3 CÍLE	3 FINANČNÍ NÁSTROJE

(zdroj: www.strukturalni-fondy.cz)

Z tabulky č. 1 je zřejmé, že se v období 2007 – 2013 bude vycházet ze tří cílů, které budou využívat i méně finančních zdrojů oproti minulému období. Tento fakt poukazuje na zjednodušení systému, který se bude snažit efektivněji pokrýt vše, co se uskutečňovalo v letech 2000 – 2006.

V novém plánovacím období 2007 – 2013 se České republice nabízí až 26,69 mld. €, přibližně 752,70 mld. Kč, které může čerpat z fondů EU.

Pro úspěšné čerpání musí náš stát přidat navíc přibližně 132,83 mld. Kč z národních zdrojů na spolufinancování projektů, jelikož Evropská unie financuje maximálně 85 % způsobilých výdajů <www.strukturalni-fondy.cz>.

2.3.3 Program rozvoje venkova ČR 2007 – 2013

EAFRD je anglická zkratka Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova, pomocí kterého je Evropským společenstvím poskytována finanční podpora pro rozvoj venkova. Program rozvoje venkova ČR na období 2007-2013 (PRV) je programový dokument připravený Ministerstvem zemědělství ČR ve spolupráci s partnerskými subjekty pro poskytování dotací na zemědělství a rozvoj venkova v letech v letech 2007 – 2013.

Projekty podávané v rámci PRV jsou spolufinancovány z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EAFRD) a ze státního rozpočtu.

Cílem Programu rozvoje venkova (PRV) je rozvoj venkovského prostoru formou trvale udržitelného rozvoje, zlepšení stavu životního prostředí a snížení negativních vlivů intenzivního zemědělského hospodaření, zvýšení konkurenceschopnosti zemědělství, lesnictví a potravinářství. Program bude také podporovat rozšiřování a diverzifikaci ekonomických aktivit ve venkovském prostoru s cílem rozvíjet podnikání, vytvářet nová pracovní místa, snížit míru nezaměstnanosti a posílit sounáležitost obyvatel na venkově.

Program rozvoje venkova se člení do čtyř základních os. Každá z os naplňuje některý z cílů PRV.

- ❖ Osa I - zlepšení konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví s cílem přispět k vytvoření silného zemědělsko-potravinářského odvětví prostřednictvím přenosu znalostí a inovací a investic do fyzického a lidského kapitálu

- ❖ Osa II - zlepšování životního prostředí a krajiny s cílem posílit biologickou rozmanitost, zachovat systém zemědělství a lesnictví s vysokou přírodní hodnotou, včetně zaměření na ochranu vody a zmírňování negativních vlivů změn klimatu
- ❖ Osa III - kvalita života ve venkovských oblastech a diverzifikace hospodářství venkova
- ❖ Osa IV - Leader, účelem osy je zlepšení kvality života ve venkovských oblastech, posílení ekonomického potenciálu a zhodnocení přírodního a kulturního dědictví venkova, spolu s posílením řídicích a administrativních schopností na venkově.

V rámci prioritní osy III bude Evropský fond pro rozvoj venkova podporovat a chránit kulturní dědictví venkova.

Podpora je určena na vybudování rekreační infrastruktury a rekreačních zařízení. Podporováno bude také zajištění služeb pro pěší turistiku, vodáctví a lyžování (s výjimkou vleků a lanovek), budování a značení pěších tras, vinařských stezek (tj. sítí místních nebo regionálních tras seznamující návštěvníky s historií vinařství a současným stavem výsadby révy vinné ve venkovských oblastech, zejména Jižní Moravy. Na zastaveních jsou umístěny informační panely, např. upozorňující na místní vinohradnické zajímavosti) odpočinkových míst <www.mmr.cz>, <www.mze.cz>.

2.3.4 Struktura operačních programů

V České republice bylo v rámci tří cílů politiky soudržnosti nakonec připraveno 26 operačních programů. Z hlediska přehlednosti je možné je členit na tzv. tematické operační programy (řídícími orgány jsou jednotlivá ministerstva), regionální operační programy (řídícími orgány jsou regionální rady regionů soudržnosti NUTS II), dva operační programy pro Hlavní město Prahu, devět operačních programů pro evropskou územní spolupráci.

➤ **Cíl Konvergence**

Tento cíl je určen pro **regiony soudržnosti NUTS II**, kde průměr HDP na 1 obyvatele nepřesahuje 75% průměru v EU. Podpora hospodářského a sociálního rozvoje se tudíž týká méně vyspělých regionů a členských států. V České republice pod něj spadají všechny regiony soudržnosti s výjimkou hlavního města Prahy. Cíl je realizovaný prostřednictvím osmi tematických operačních programů a sedmi regionálních operačních programů.

Na cíl Konvergence připadá v České republice 25,89 mld. € (cca 730,00 mld. Kč). Osm tematických operačních programů zahrnuje 21,23 mld. € (cca 598,62 mld. Kč), sedm regionálních operačních programů (ROP) na úrovni regionů soudržnosti NUTS II může využít 4,66 mld. € (cca 131,38 mld. Kč).

Tematické operační programy

- Integrovaný operační program
- OP Podnikání a inovace
- OP Životní prostředí
- OP Doprava
- OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost
- OP Výzkum a vývoj pro inovace
- OP Lidské zdroje a zaměstnanost
- OP Technická pomoc

2.3.4.1 Integrovaný operační program

Integrovaný operační program (IOP) je jedním z operačních programů, které budou realizovány na podporu regionů v rámci cíle Konvergence v České republice. IOP je koncipován jako program národního rozměru pro řešení společných regionálních problémů, které mají plošné a systémové zaměření a spadají do působnosti ústředních správních úřadů.

IOP se týká podpory území 7 regionů soudržnosti (NUTS II), které spadají pod cíl Konvergence v České republice. Tyto regiony zahrnují z územního hlediska celé území České republiky s výjimkou hlavního města Prahy.

V programovacím období 2007-2013 se předpokládají sektorové a regionální operační programy. IOP je charakterizován jako jeden ze sektorových operačních programů, je komplementární k připravovaným ostatním sektorovým a regionálním

operačním programům. Integrovaný operační program je spolufinancován z Evropského fondu pro regionální rozvoj.

Globálním cílem tohoto programu je zlepšování atraktivity České republiky pro život a práci obyvatel a investice, podpora hospodářského růstu a socio-kulturní soudržnosti obyvatelstva prostřednictvím zvýšení kvality, kapacity a dostupnosti systému zdravotní péče, správní a informační infrastruktury, posílení sociální soudržnosti, efektivního využívání nadregionálního potenciálu v oblasti kulturního dědictví, cestovního ruchu a řešením specifických plošných problémů (panelová sídliště).

Ze **specifických cílů** lze jmenovat aktivizaci cestovního ruchu k posílení udržitelné konkurenceschopnosti a hospodářského růstu v nadregionálním rozměru, obnova a efektivní využití kulturního potenciálu ČR pro podporu ekonomického a sociálního růstu a zvýšení atraktivity území < www.strukturalni-fondy.cz >.

2.3.4.2. Regionální operační programy

➤ Cíl Evropská územní spolupráce

V tomto cíli bude poskytována podpora přeshraniční, meziregionální a nadnárodní spolupráci regionů. V České republice pod něj spadají všechny regiony a podporu lze čerpat z devíti operačních programů. Na cíl Evropská územní spolupráce připadá v České republice 0,39 mld. €.

Pro potřeby spojené s koordinací a realizací hospodářské a sociální soudržnosti spočívající zejména ve využívání finančních prostředků z předvstupních a strukturálních fondů Evropských společenství, se zřizují regiony, jejichž územní vymezení je totožné s územními statistickými jednotkami NUTS II (Hrabánková, M., Vosejpková, M., 2002).

Region soudržnosti:

- Praha, vymezený územím města Prahy
- Střední Čechy, vymezený územím Středočeského kraje
- Jihozápad, vymezený územím Českobudějovického a Plzeňského kraje
- Severozápad, vymezený územím Karlovarského a Ústeckého kraje
- Severovýchod, vymezený územím Libereckého, Královéhradeckého a Pardubického kraje

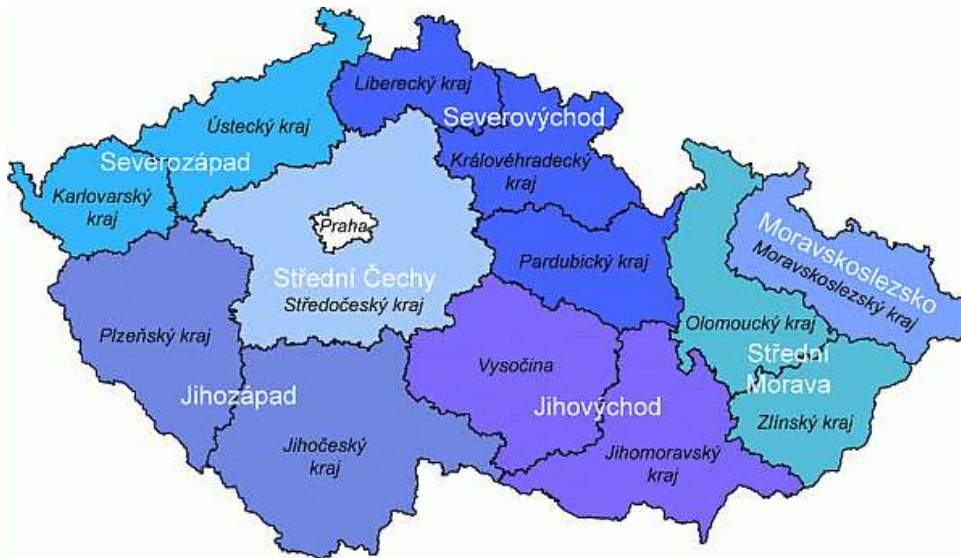

- Jihovýchod – Brněnský a Jihlavský kraj
- Střední Morava – Olomoucký a Zlínský kraj
- Ostravsko – Ostravský kraj

2.3.4.3 ROP NUTS II Jihozápad

Regionální operační program NUTS II Jihozápad je určen pro region soudržnosti Jihozápad sestávající z Jihočeského a Plzeňského kraje. Zaměřuje se na zlepšení dopravní dostupnosti a propojení regionu včetně modernizace prostředků veřejné dopravy, podporu rozvoje infrastruktury i služeb cestovního ruchu, přípravu menších podnikatelských ploch a zlepšování podmínek k životu v obcích a na venkově především prostřednictvím zkvalitnění vzdělávací, sociální a zdravotnické infrastruktury.

Obr. č. 1: Rozdělení ČR dle NUTS2

zdroj:< www.strukturalni-fondy.cz >

Regionální operační program NUTS II Jihozápad bude financován Evropským fondem pro regionální rozvoj. Bylo pro něj vyčleněno 619,65 mil. € (cca 17,47 mld. Kč), což činí přibližně 2,32 % veškerých prostředků určených z fondů EU pro Českou republiku. Z českých veřejných zdrojů má být navíc financování programu navýšeno o dalších 109,35 mil. €.

Globálním cílem programu je zvýšení konkurenceschopnosti a atraktivity regionu v zájmu dlouhodobě udržitelného zvyšování kvality života obyvatel.

Specifické cíle programu

- Zvýšení dostupnosti regionu a efektivnosti dopravy při respektování ochrany životního prostředí
  - Zlepšení životního prostředí a veřejných služeb pro obyvatelstvo s důrazem na snižování regionálních disparit
  - Zvýšení efektivnosti využití přírodního a kulturního potenciálu regionu
  - Zvýšení výkonnosti a konkurenceschopnosti místních firem
- < www.rr-jihozapad.cz >.

2.4 Finanční podpora z rozpočtu ČR

Stát chrání kulturní památky jako nedílnou součást kulturního dědictví lidu. Důležitý prostředek péče o památky lidového stavitelství, kompenzující do jisté míry jejich majitelům povinnost respektovat určitá nadstandardní opatření, představují státní dotace na údržbu a regeneraci.

Citovaný zákon č. 20/1987 Sb., umožňuje vlastníku památky poskytnout prostřednictvím okresního úřadu finanční příspěvek na zachování a obnovu kulturní památky až do výše 90% celkových nákladů (§16). Dále lze žádat příslušný regionální památkový ústav o přidělení dotace z tzv. havarijního střešního fondu Ministerstva kultury ČR. Na rozsáhlejší regenerace památek byl v r. 1994 Ministerstvem kultury ČR vytvořen **Program záchrany architektonického dědictví**. Mimořádně pozitivním počinem státních orgánů bylo zřízení **Programu péče o vesnické památkové rezervace a zóny a krajinné památkové zóny** v. r. 1997, z něhož jsou finanční prostředky na údržbu prohlášených památek v památkových rezervacích a zónách přidělovány na základě návrhů připravených regionálními památkovými ústavy. Peníze na opravy lidových staveb v obecním vlastnictví je možno získat také z **Programu obnovy venkova**. Navíc existuje řada různě zaměřených regionálních i mezinárodních programů, fondů a nadací, které podle svých možností financují také záchranu vybraných vesnických památek.

Zájemci o získání finančních dotací obdrží všechny potřebné informace a instrukce na příslušných okresních úřadech a regionálních památkových ústavech (David, P., Soukup, V., 2000).

2.4.1 Programy Ministerstva kultury ČR

❖ Program záchrany architektonického dědictví

Tímto programem je podporována obnova kulturních památek tvořících nejcennější součást našeho architektonického dědictví, jako jsou hrady, zámky, kláštery, historické zahrady, kostely a podobně. Zamýšlené práce přitom musejí směřovat k záchraně kulturní památky nebo záchraně těch jejích částí, které tvoří podstatu kulturní památky. K žádosti o zařazení do Programu se přikládá zvláštní druh dokumentace, tzv. projekt záchrany kulturní památky.

❖ Program restaurování movitých kulturních památek

Z tohoto programu jsou poskytovány finanční příspěvky na náklady spojené s obnovou (restaurováním) movitých kulturních památek, zejména takových, které jsou významnými díly výtvarných umění nebo uměleckořemeslnými pracemi a jsou umístěny v budovách zpřístupněných veřejnosti pro kulturní, výchovně-vzdělávací nebo náboženské účely.

❖ Havarijní program

Z tohoto programu jsou poskytovány finanční příspěvky pro zabezpečení nejnaléhavějších oprav nemovitých kulturních památek, zejména na odstranění havarijního stavu střech a nosných konstrukcí staveb.

Podíl vlastníka kulturní památky na úhradě nákladů spojených s provedením její obnovy by neměl být menší než 40 % ze smluvní ceny sjednané se zhotovitelem díla v daném kalendářním roce včetně DPH, nebo 30 % z ceny nakoupeného a v daném kalendářním roce při obnově kulturní památky použitého stavebního materiálu, jsou-li práce spojené s obnovou prováděny svépomocí.

Poskytnutý příspěvek by neměl být nižší než 70 tis. Kč.

❖ Program péče o vesnické památkové rezervace, vesnické památkové zóny a krajinné památkové zóny

Zaměřuje se na podporu obnovy a zachování kulturních památek, zejména památek lidové architektury, jako jsou např. zemědělské usedlosti, chalupy, kapličky a boží muka, které se nacházejí v uvedených památkově chráněných územích.

Při výběru a posuzování akcí obnovy se přihlíží k tomu, zda se obec přihlásila do Programu obnovy venkova a do jaké míry existující územně plánovací dokumentace a místní program obnovy venkova. Dále je přihlíženo k tomu, zda je akce obnovy součástí záměru obce směřující k obnově památkově chráněného území jako celku.

Podíl vlastníka nesmí být menší než 20 % ze smluvní ceny díla v příslušném roce včetně DPH. Poskytnutý příspěvek by neměl být nižší než 80 tis. Kč.

Do Programu se zařazují pouze akce, jejichž náklady nepřesáhnou částku 2 mil. Kč bez DPH. Příspěvek v Programu lze poskytnout vlastníkům kulturních památek bez ohledu na typ vlastnictví (Kaigl, J, Pechová, K., Zídek, M. 2004).

V příloze č. 7 je uveden seznam obcí okresu Tábor, kde byl tento program v roce 2007 využit a jaká byla celková finanční podpora od Ministerstva kultury ČR <www.mkcr.cz>.

❖ Program Culture 2007 – 2013

V rámci programu Culture 2007 - 2013 lze žádat o podporu a financování projektů i v oblasti ochrany a obnovy památek. Do programu lze přihlásit pouze neziskové projekty <www.culture2000.cz>.

❖ Možnost úspory vlastníka kulturní památky na daních

V oblasti nepřímé finanční pomoci státu vlastníkům kulturních památek jsou některými daňovými předpisy stanovena osvobození od daní a další daňová zvýhodnění.

Zákon č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitosti, upravuje osvobození od daně pro stavby, jež jsou *kulturními památkami* a na nichž jejich vlastníci provádějí stavební úpravy. Osvobození trvá po dobu osmi let počínaje rokem, jenž následuje po vydání příslušného stavebního povolení. Od daně z nemovitosti jsou dále osvobozeny budovy, jež jsou kulturními památkami a jsou na základě smlouvy uzavřené mezi

Ministerstvem kultury a vlastníkem zpřístupněny veřejnosti pro výchovně-vzdělávací účely.

Zákon č. 357/1992 Sb., o dani dědické, dani darovací a dani z převodu nemovitostí, stanovuje osvobození od daně darovací při nabytí vlastnického práva k nemovitostem, jež jsou kulturními památkami, pokud k němu dochází mezi příbuznými v řadě přímé (například z rodičů na děti) nebo mezi manžely.

Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, zvýhodňuje odpisy na nemovitých kulturních památkách v případě jejich technického zhodnocení (Kaigl, J., Pechová, K., Zídek, M., 2004).

2.4.2 Program Ministerstva pro místní rozvoj ČR

❖ Program obnovy venkova (POV)

Program obnovy venkova, zajišťovaný v působnosti Ministerstva pro místní rozvoj jako součást regionální politiky, zajišťuje realizaci Programu obnovy vesnice, přijatého vládou České republiky 29. května 1991. Tento Program se týkal participace obyvatelstva i duchovního rozměru obnovy vesnice, rozvoje podnikání ve venkovských regionech, vlastní stavební obnovy vesnice a péče o krajinu.

Cíle Programu mohou obce zajišťovat s podporou státu od r. 1994 s využitím vlastního Programu obnovy venkova i dalších resortních programů. Pro Program bylo v r. 1994 poprvé ve státním rozpočtu vyčleněno 100 mil. Kč, v roce 1997 pak 250 mil. Kč, v roce 1999 objem dosáhl téměř 490 mil. Kč (viz Základní údaje o čerpání prostředků Programu obnovy venkova v minulých letech). Program obnovy venkova se přitom soustředí na dotování těch akcí a programů obcí, které nelze dotovat z ostatních resortů a dále těch, které mají integrující územní nebo oborový charakter.

Program obnovy venkova je řízen podle Zásad pro poskytování účelových dotací obcím z rozpočtové kapitoly Ministerstva pro místní rozvoj v rámci POV podle nichž obce podávají žádosti o dotace v termínech určených Ministerstvem pro místní rozvoj.

Popis dotačních titulů

- Dotační titul č. 1

Obnova a údržba venkovské zástavby a občanské vybavenosti

Dotaci lze poskytnout obci na opravy a údržbu veškerých objektů ve vlastnictví obce a to ve výši 80 % nákladů akce v běžném roce. Obce z tohoto titulu opravují především školy, školky, tělocvičny, obecní úřady, prodejny, zdravotnická zařízení, drobné sakrální stavby, hasičské zbrojnice a další svůj majetek.

- Dotační titul č. 2

Komplexní úprava veřejných prostranství

Dotaci lze poskytnout obci na úpravu veřejných prostranství ve výši max. 70 % (horní limit 300 tis. Kč) nákladů běžného roku. Dolní limit dotace na jednu akci činí 50 tis. Kč. Obce z tohoto dotačního titulu upravují svá veřejná prostranství, návsi, prostory okolo škol, sportovních zařízení, vybavení parků a další místa. Hojně je tento titul využíván při obnově obcí po provedené plynofikaci, rozvodech sítí a dalších stavebních akcích.

- Dotační titul č. 3

Obnova a zřizování veřejné zeleně

Tento dotační titul byl oddělen od dotačního titulu komplexní úprava veřejných prostranství a obec může na zeleň získat dotaci až ve výši 70 % nákladů, horní limit dotace činí 200 tis. Kč. Pomocí tohoto titulu se daří obnovovat v obcích tradiční zeleň, udržují a budují se zatravněné plochy. Význam má tento titul i při ozeleňování prostor kolem nové bytové výstavby v obcích.

- Dotační titul č. 4

Rekonstrukce místních komunikací, výstavba cyklistických a pěších stezek, rekonstrukce a výstavby veřejného osvětlení

Dotaci lze poskytnout ve výši 40 % nákladů běžného roku. Jedná se o jediný dotační titul na údržbu a opravu komunikací a veřejného osvětlení, neboť obce nejsou příjemci státního příspěvku na údržbu veřejných komunikací jako Správa a údržba silnic. V zájmu rozvoje venkovské turistiky je možno z tohoto titulu budovat a obnovovat cyklistické a pěší stezky, pokud nebudou tyto akce zařazeny do společného projektu více obcí (dotační titul č. 7 Integrované projekty venkovských mikroregionů).

- Dotační titul č. 5

Rekonstrukce místních komunikací, výstavba cyklistických a pěších stezek, rekonstrukce a výstavba veřejného osvětlení.

Dotaci lze poskytnout ve výši 40 % nákladů běžného roku. Jedná se o jediný dotační titul na údržbu a opravu obecních komunikací a veřejného osvětlení, neboť obce nejsou příjemci státního příspěvku na údržbu veřejných komunikací jako Správa a údržba silnic. V zájmu rozvoje venkovské turistiky je možno z tohoto titulu budovat a obnovovat cyklistické a pěší stezky, pokud nebudou tyto akce zařazeny do společného projektu více obcí (dotační titul 7 - integrované projekty venkovských mikroregionů).

- Dotační titul č. 6

Projekty obcí na vzdělávání a poradenství v oblasti rozvoje venkova a obnovy vesnice.

Dotaci lze poskytnout v max. výši 70 % nákladů projektu v běžném roce. Tento dotační titul existuje od roku 1997 a má v podstatě pomoci realizovat myšlenku Programu obnovy vesnice formou poradců pro více obcí zapojených do POV a dále byly založeny dvě školy obnovy venkova celostátního významu.

- Dotační titul č. 7

Integrované projekty venkovských mikroregionů

Dotaci lze poskytnout na zpracování a realizaci projektů propojujících obnovu občanské vybavenosti a technické infrastruktury s aktivní politikou zaměstnanosti, podporou malého a středního nezemědělského podnikání, podporou zemědělského podnikání a péčí o krajinu. Tento dotační titul má sloužit k rozvoji mikroregionů. Tento dotační titul existuje od r. 1998 a obce mohou získat až 70 % nákladů projektu v běžném roce < www.isu.cz >.

2.4.3. Granty Jihočeského kraje

❖ Nemovité kulturní památky 2008

Grantový program je zaměřen na podporu zachování a obnovu nemovitých kulturních památek na území Jihočeského kraje s důrazem na jejich vhodné a přiměřené využívání a na veřejnou prezentaci kulturního dědictví. Program je

vypisován a dotace budou poskytovány na rok 2008 (s termínem ukončení obnovy stavby do 15. listopadu 2008). Dotace může činit maximálně 70 % celkových nákladů projektu, maximální výše dotace může být 500 000,- Kč.

❖ **Zvýšené náklady obnovy památkově chráněných staveb 2008**

Grantový program je zaměřen na podporu památkově chráněných staveb (nemovitých kulturních památek nebo staveb, které nejsou památkou, ale nacházejí se v plošně památkově chráněném území v Jihočeském kraji) za použití tradičních materiálů, technologií a řemeslných postupů. Program je vypisován a dotace budou poskytovány na rok 2008 (s termínem ukončení obnovy stavby do 15. listopadu 2008). Dotace může činit až 100 % prokázaného rozdílu, který vznikl použitím materiálů, technologií a řemeslných postupů odpovídajících stavebně historické hodnotě památkově chráněné stavby a době jejího vzniku, oproti ceně obnovy za použití běžných materiálů a technologií.

❖ **Grantový program na podporu tvorby ÚPD obcí**

Grantový program na podporu tvorby územně plánovací dokumentace obcí byl vyhlášen Zastupitelstvem Jihočeského kraje na zasedání, konaném dne 29. ledna 2008 s účinností od 30. ledna 2008 (od tohoto data je možno podávat žádosti o grant). Směrnici pro tento grantový program na rok 2008 schválila Rada Jihočeského kraje dne 30. ledna 2008.

<www.kraj-jihocesky.cz>

2.5 Problematika venkova

Problematika venkova a zejména vesnice je v současné době stále ještě zastřena preferovanou problematikou městských sídel. Venkovská sídla se svým okolím stávají předmětem zájmu pouze v případech, kdy městské osídlení expanduje do příměstské krajiny. V městských sídlech je dnes soustředěna většina obyvatel státu. Na další růst obyvatel v městských sídlech má kromě přirozeného přírůstku vliv i pokračující příliv mladých lidí z vesnic, kteří do měst odcházejí za lepšími pracovními příležitostmi buď natrvalo, a nebo krátkodobě, ale i když zůstávají bydlet na venkově, přestávají být srostlí s podstatou venkova – s půdou, s přírodními podmínkami.

Populační situace v České republice se nevyvíjí příznivě. Nedostatek pracovních příležitostí na venkově znamená další oslabení fenoménu venkova vůbec. Odchod mladých lidí vede k dalšímu stárnutí venkovské populace, a tím i k její menší akceschopnosti. Na vesnicích zůstává chudší, zestárlé, a proto méně aktivní obyvatelstvo. Takové vesnice zatím nemají prostředky, aby mohly svým obyvatelům zajistit dopravní spojení za základními potřebami (lékař, škola, zaměstnání, kultura, apod.), které nemohou být v místě zajištěny. Zejména obce s méně než 1200 obyvateli, které se po roce 1989 osamostatnily, se dostávají do existenčních problémů. Pokud jsme přesvědčeni, že venkov byl a měl by zůstat i nadále protiváhou k městu, bude třeba pro obnovení rovnováhy ještě mnoho vykonat.

Z vesnic mizí tradiční funkce, hospodářské budovy zemědělských usedlostí nejsou využívány, chátrají a rozpadají se. Naproti tomu obytná stavení jsou radikálně přestavována. Chceme-li rehabilitovat a rozvíjet vesnická sídla, je třeba hledat možnosti i v novém funkčním využití objektů a území, ale tak, aby zůstaly zachovány památkové hodnoty a historický charakter staveb, jednotlivých prostorů a jejich prostředí, dochovaná sídelní struktura a panoramata včetně dominant. Na řešení těchto požadavků se podílí významnou měrou územní plánování, jehož úkolem je stanovit komplexní podmínky pro funkční a prostorovou regulaci v dotčeném území.

Památkové rezervace a památkové zóny s dochovanými soubory lidové architektury se nalézají v obcích nebo jejich částech, pro které často není územní plán zpracován. Některé obce si nechávají územněplánovací dokumentaci zpracovat, zejména proto, aby se mohly zapojit do *Programu obnovy vesnice*, ve kterém existence územního plánu nebo urbanistická studie jsou jednou z podmínek pro získání dotace. Územní plán však může být skutečným účinným nástrojem při hledání vhodného využití jednotlivých objektů i v koordinaci a regulaci stavební činnosti, při řešení rozsahu nutných asanačních, rekonstrukčních nebo rekultivačních úprav v území včetně umístění novostaveb.

Pro památkové rezervace a památkové zóny vesnického typu přichází v úvahu pořízení územního plánu sídelního útvaru nebo územního plánu zóny. V případě malých sídel lze koncept územního plánu vhodně nahradit urbanistickou studií. Území, která jsou prohlášena za památkové rezervace a památkové zóny, vyžadují podrobnější zpracování územně plánovacích podkladů. Jako nejvhodnější forma se jeví zpracování plánů ochrany a zhodnocení území.

Při přípravě územně plánovací dokumentace v sídlech s památkově chráněným územím se často jedná o prohloubení výsledků dříve provedených stavebně-historických průzkumů, nejen ve smyslu upřesnění předmětu ochrany, ale i doporučení postupu – nástroje k naplnění cíle regenerace. Pokud toto prohloubení vznikne již v úrovni práce na územním plánu, je možné včas sledovat urbanistickou problematiku ochrany památkových hodnot a uplatnit pohled i na ochranu jejich historického prostředí jako celku.

Nástrojem regenerace v rovině plánu ochrany je klasifikace objektů a ploch podle míry jejich památkové ochrany, na jejímž základě se následně navrhuje typy stavebních intervencí. Pro plochy značně devastované nebo v minulosti nevhodně přestavěné je nástrojem nápravy stanovení regulačních podmínek pro novou výstavbu a transformaci (Bureš, P., Škabrada, J., Šnajdrová, H., 1996).

2.6 Ochrana kulturních památek

2.6.1 Proč chráníme kulturní památky

Na sklonku 18. století, současně s rozvojem průmyslu a velkoměst, velmi často doprovázeným demolicemi starých staveb, se začal v Evropě utvářet vážnější veřejný zájem na cílené ochraně hmotného kulturního dědictví. Již tehdy si lidé dokázali uvědomit jedinečnost památek, dokládajících tvořivou práci a způsob myšlení předchozích generací, a nutnost jejich zachování jako nenahraditelného zdroje poznání národních dějin.

Na území tehdejší habsburské monarchie, a tedy i v českých zemích vznikly nejstarší obecně závazné předpisy na ochranu památek v době vlády císařovny Marie Terezie (1740-1780). Pravidelný výkon památkové péče byl posléze zajišťován prostřednictvím specializovaného odborného orgánu – Ústřední komise pro zjišťování a zachování stavebních památek, založené v roce 1850.

V Československu v době po jeho vzniku v roce 1918 byl dřívější systém rakousko-uherské památkové péče dále rozvíjen. Byly založeny první samostatné státní památkové úřady. Byly zdokonalovány způsoby soupisů a dokumentace památek. Odborný zájem se začal soustřeďovat i na zjišťování a ochranu archeologických nalezišť.

Středoevropské tradice se uplatňují v naší památkové péči i nadále. Avšak stále významnější úlohu má dnes širší mezinárodní spolupráce. Česká republika přistoupila

v roce 1991 k *Úmluvě o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví*. Od roku 2000 je pro nás závazná *Úmluva o ochraně architektonického dědictví Evropy* a rovněž *Úmluva o ochraně archeologického dědictví Evropy*.

Umělecké a historické, ale i technické, archeologické, přírodní a další památky po staletí obohacují dochované životní prostředí historických sídel a krajiny a přispívají k obecné vzdělanosti a všestrannému rozvoji národa. Úroveň péče o ně vyjadřuje v současném světě mimo jiné i vyspělost společenského systému a demokracie v dané zemi (Kaigl, J., Pechová, K., Zídek, M., 2004).

2.6.2. Historie ochrany památek lidové architektury

Zájem o studium lidové architektury a počátky snah o její ochranu se v českých zemích datují od druhé poloviny 19. století, kdy zároveň začíná vědecký výzkum lidových staveb. Bádání ovlivňovala zejména romantická idealizace venkova a sentiment, což ve svých důsledcích vedlo hlavně k zájmu o výtvarně a esteticky nejvýraznější prvky lidové architektury.

Se vznikem Československé republiky po skončení 1. Světové války v roce 1918 se ještě více zrychluje postup přeměny venkova a jeho stavebního fondu. K tomu přispívá i státem uskutečňovaná pozemková reforma a stále širší využívání techniky v zemědělství.

Valná většina představ a návrhů na zřízení muzeí v přírodě i vesnických rezervací zůstává ale v meziválečném období neuskutečněna. V poválečných letech prošlo dramatickými změnami pohraničí Čech i Moravy. Jedním z důsledků skončené války byl hromadný a téměř úplný odsun německého obyvatelstva v období let 1945-1946 z tzv. Sudet. Na základě státem organizované akce přicházejí do těchto oblastí novoosídlenci, kteří postrádají hlubší vztah a citové vazby ke svým novým domovům a navíc si s sebou přinášejí odlišné prvky své kultury.

Zlomovým historickým předělem pro celou naši společnost se stává rok 1948, kterým byla zahájena zásadní přeměna politického i ekonomického systému. Všechny atributy nového režimu se díky centrálnímu řízení společnosti a administrativně-direktivnímu způsobu rozhodování nesmazatelně a neblaze vepsaly do života a tvářnosti venkova. Osudným bylo zejména rozhodnutí z počátku padesátých let o kolektivizaci, radikálním násilném a velmi rychlém přechodu od individuálního hospodaření ke kolektivnímu, které bylo příčinou zániku mnoha lidových staveb, jež

postupně ztratily své funkce, a které přineslo i změnu vzhledu zemědělské krajiny vůbec.

2.6.3. Rekonstrukce památek lidového vesnického stavitelství

Významným nástrojem pro zachování kulturních památek je jejich obnova. Podle zákona o státní památkové péči se obnovou rozumí každá údržba, oprava, rekonstrukce, restaurování nebo jiná úprava kulturní památky nebo jejího prostředí. Za jinou úpravu kulturní památky se přitom považuje modernizace budovy při nezměněné funkci nebo využití kulturní památky a dále její nástavba nebo přestavba.

Postup vlastníka kulturní památky při zamýšlené obnově:

1. Zamýšlí-li vlastník kulturní památky provést její obnovu, je povinen si předem vyžádat závazné stanovisko příslušného městského úřadu (obecního úřadu obce s rozšířenou působností), nebo krajského úřadu, jde-li o národní kulturní památku. Tam se také může seznámit s odborně metodickými publikacemi vydávanými odbornou organizací státní památkové péče pro zajištění nejvhodnějších postupů obnovy kulturních památek.

2. Úřad vydá závazné stanovisko po písemném vyjádření (odborném posudku) odborné organizace státní památkové péče. V tomto závazném stanovisku se vyjádří, zda vlastníkem navrhované práce jsou z hlediska zájmů státní památkové péče přípustné, a stanoví základní podmínky, za nichž lze tyto práce dále připravovat a provést.

3. Jedná-li se o rozsáhlejší stavební obnovu nemovité kulturní památky, je pro vlastníka výhodné, když požádá úřad o vydání závazného stanoviska nejprve k záměru obnovy. V případě rozhodnutí o přípustnosti tohoto záměru vlastník zpracuje projektovou dokumentaci obnovy již podle předem stanovených podmínek, a tak má jistotu, že své finanční prostředky vkládá do přípravy obnovy kulturní památky hospodárným způsobem.

4. Přípravnou a projektovou dokumentaci obnovy projedná v průběhu jejich zpracování vlastník nebo projektant se specialisty v odborné organizaci státní památkové péče z hlediska plnění podmínek stanovených v závazném stanovisku. Přitom je vlastníku poskytována bezplatná odborná pomoc, potřebné podklady a informace z průzkumů, výzkumů a archivované dokumentace. (Zákon nevylučuje ani případ, kdy je nutné zpracovat k základní projektové dokumentaci ještě podrobnou

dokumentaci pro určité druhy zásahů nebo postupů při obnově kulturní památky.) Odborná organizace státní památkové péče zpracovává svůj odborný posudek písemně ke každé dokončené dokumentaci obnovy.

5. Jde-li se o obnovu kulturní památky nebo jejích částí, jež jsou díly výtvarných umění nebo uměleckořemeslnými pracemi, smí ji provádět pouze restaurátor, vykonávající svoji restaurátorskou činnost na základě zvláštního povolení vydaného Ministerstvem kultury.

6. Vlastník kulturní památky předá jedno vyhotovení dokumentace obnovy kulturní památky Národnímu památkovému ústavu na základě jeho vyžádání pro archivní účely <www.npu.cz>.

2.7 Legislativa

V roce 1958 byl vydán zákon č. 22/1958 Sb., o kulturních památkách, který byl s ohledem na dobu svého vzniku poměrně zdařilý. Zákon vymezil pojmy památková rezervace a památkové ochranné pásmo, čímž legislativně umožnil vznik případných rezervací lidové architektury. Zákon také nově strukturoval organizaci státní památkové péče. Ústřední metodickou a poradní organizací ministerstva školství a kultury se stal Státní ústav památkové péče a ochrany přírody, ve kterém v roce 1961 vznikl referát pro lidovou architekturu. Po reorganizaci územně právního členění státu v roce 1960 byla vytvořena Krajská střediska státní památkové péče a ochrany přírody (dnes památkové ústavy).

Základním legislativním předpisem vymezujícím práva a povinnosti vlastníků a uživatelů památek lidového stavitelství a upravujícím jejich užívání a ochranu je již výše citovaný zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů, který mimo jiné zavádí pojmy kulturní památky, prostředí kulturní památky, ochranné pásmo, památková rezervace a zóna, v nichž podmínkám ochranného režimu podléhají všechny stavby bez ohledu na jejich individuální památkovou ochranu (§14 citovaného zákona).

Ochrana hodnotných vesnických staveb, bez ohledu na to, zda jsou prohlášeny za kulturní památky, je částečně zajištěna ustanovením §86 zákona č. 50/1976 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, ve znění pozdějších předpisů, který ukládá obecně všem vlastníkům staveb udržovat je v dobrém stavebním stavu tak, aby mimo

jiné nedocházelo k jejich znehodnocení nebo ohrožení jejich vzhledu a aby se co nejvíce prodloužila jejich užitelnost.

Také územní plánování se svými nástroji, které regulují stavební činnost v daném území (zejména územně plánovací podklady a dokumentace), může výrazným způsobem přispět k ochraně památkových hodnot, za předpokladu aktivního přístupu pracovníků památkové péče (§1 stavebního zákona uvádí: Územní plánování vytváří předpoklady k zabezpečení trvalého souladu všech přírodních, civilizačních a kulturních hodnot v území.). Stavební zákon dále umožňuje vymezit chráněná území, chráněné objekty a ochranná pásma, pokud nevznikají podle zvláštních předpisů jinak (např. památkové rezervace a zóny) a zabezpečuje ochranu (§2 citovaného zákona).

Z širšího hlediska lze pro ochranu lidových staveb a jejich prostředí využít také příslušná ustanovení zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny a obdobně koncipovaná nařízení statutů národních parků a chráněných krajinných oblastí, v nichž je lidová zástavba chápána jako významný krajinotvorný prvek spoluurčující charakter krajiny.

Pracovníci památkových ústavů jsou ze zákona povinni poskytovat vlastníkům památek bezplatnou odbornou pomoc při jejich údržbě a opravách.

Změny naší společnosti v době po roce 1989 přinášejí určitá pozitiva v přístupu státu k památkám lidového stavitelství i památkovému dědictví obecně. Velmi důležitým a významným krokem bylo vyhlášení šedesáti památkových rezervací lidové architektury vládou České republiky v květnu roku 1995 a sto třiceti osmi památkových zón lidové architektury Ministerstvem kultury v září roku 1995. Tyto nové památkově chráněné celky reprezentují nejen typologickou bohatost lidového stavitelství u nás, ale dokumentují i variabilitu půdorysné struktury sídel, různost použitého stavebního materiálu a druhovou pestrost obytných, hospodářských a technických lidových staveb (Bureš, P., Škabrada, J., Šnajdrová, H., 1996).

2.7.1 Formy územní památkové ochrany sídel

V současné době zahrnuje seznam vyhlášených vesnických památkových rezervací a zón ve svém součtu přes 272 sídel (61 rezervací a 211 zón). Orientačně to představuje pouze 5 % z celkového počtu našich obcí vesnického charakteru. V tomto seznamu jsou rovněž zahrnuty tzv. příměstské enklávy s původní zástavbou lidového charakteru.

- **Památkovou rezervací** rozumíme území, jehož charakter určuje soubor stavebních kulturních památek, nedílnou součástí tvoří historické a krajinné prostředí. V tomto souboru mohou být i nemovitosti, které kulturními památkami nejsou, a přesto se na ně vztahuje specifický stavební režim, stanovený pro památkovou rezervaci jako celek. Veškeré zásahy podléhají schvalovacímu řízení příslušných orgánů státní správy a památkové péče.

- **Památkovou zónou** je území s menším podílem kulturních památek, historického prostředí či krajinného celku, který však vykazuje významné kulturní hodnoty. V hranicích těchto chráněných souborů podléhá veškerý stavební fond příslušné ochraně. Ve srovnání s památkovými rezervacemi mají památkové zóny poněkud volnější režim.

Kolem památkových rezervací, zón i jednotlivých kulturních památek jsou navíc vyhlášena ochranná pásma, zabraňující nevhodným úpravám bezprostředního okolí výše uvedených celků (Hájek, V., a kolektiv, 2001).

- **Památkové ochranné pásmo (POP)**

Ochranným pásmem rozumíme **území kolem** rezervací, zón nebo jednotlivých nemovitých památek, které slouží k ochraně jejich určujících památkových hodnot. Smyslem památkového ochranného pásma je **regulace činností** v jejich bezprostředním i širším okolí, které by mohly negativně narušit některou z kompozičních kategorií (měřítko, dominantu, panorama, dálkové pohledy atd.).

- **Krajinná památková zóna (KPZ)**

Krajinnou památkovou zónou rozumíme rozsáhlé území zahrnující nejen sídelní útvary, ale v rozhodující míře ucelené krajinné celky, jejichž dnešní podoba byla podstatnou měrou formována historickou činností člověka - **kulturní krajina**. Tuto krajinu mohou reprezentovat např. různé formy plužin - zemědělsky obdělávané půdy s charakteristickými lánovými pruhy, mezemi z nasbíraného kamene a polními cestami s kříži a kapličkami.

Zvláštnímu režimu podléhají rovněž lidové stavby v **Národních parcích (NP)**, **Chráněných krajinných oblastech (CHKO)** a **Přírodních parcích (PP)**. Oproti

předchozím územím je však pro jejich vymezení rozhodující přírodní prostředí výrazněji neovlivněné lidskou činností <<http://www.rozhlas.cz/lidovestavby/>>.

Prohlášením první a zřejmě definitivní skupiny vesnických památkových rezervací se naplnila dlouhodobá snaha památkové péče o to, aby se také nejhodnotnější historické sídelní celky vesnického typu dočkaly zájmu a ochrany, které jim náleží. Kopírovala či doplňovala se tím vlastně snaha, která dosáhla tohoto výsledku již dříve u nejhodnotnějších sídel městského typu, prohlášených postupně (ve dvou skupinách s dosti dlouhou časovou prodlevou) za městské památkové rezervace. Zatímco na tento pojem (i zkratku MPR) si odborníci i veřejnost poměrně rychle zvykli, u vesnických rezervací byla situace z různých důvodů složitější.

Kladem dlouhodobé přípravy vyhlásování vesnických památkových rezervací bylo, že oproti do té doby tradované představě o památkově hodnotné vesnici, která byla založena (zjednodušeně řečeno) na spíše vnějškové atraktivnosti nejkompletněji zachovaných celků s tradičními dřevěnými i mladšími zděnými stavbami, vstoupila „do hry“ postupně i kritéria další. Příčinou byl zřejmě nárůst vědomostí o historické zástavbě vesnic, získávaný uplatňováním průzkumových metod, používaných do té doby právě při stavebně-historických průzkumech v městském prostředí.

Ke kvalitativnímu i kvantitativnímu nárůstu informací o nejhodnotnějších vesnicích došlo od sedmdesátých let uplatňováním průzkumových metod, které se do té doby uplatňovaly zejména při průzkumech městských domů, resp. obecně při průzkumech historických staveb, a to ve specializovaném průzkumovém pracovišti v SÚRPMO (Státní ústav pro rekonstrukci památkových měst a objektů v Praze). Průzkumový ateliér tohoto projektového ústavu ale samozřejmě nemohl zpracovávat do té doby neznámé průzkumy jenom proto, že se to jeho pracovníkům zdálo užitečné – musela tu být objednávka a zajištěné finanční prostředky, tedy osvědčený zadavatel neboli investor. Tím byly většinou příslušné regionální památkové ústavy, zejména středisko středočeské a také západočeské. Díky jejich zadáním se začaly množit průzkumy vesnic, které přinášely nový druh informací, neomezených už jenom na průčelí objektů. Ukázalo se například, že zejména v některých oblastech se i na vesnicích v zemědělských usedlostech zachovaly stavby nebo jejich části mnohem starší, než se dosud pokládalo za možné. U zděných, ale nakonec i u dřevěných staveb jsme si postupně zvykali na to, že mezi nimi existují objekty dokonce ze

závěru středověku, tedy z období ještě před třicetiletou válkou, a že si vývoje mnohdy nezdají s domy v historických městech.

Neustálým oddalováním prohlášení vesnických rezervací se sice na jedné straně zkvalitňovalo poznání stavebního fondu v jednotlivých vesnicích, ale současně se také zástavba v těchto vesnicích velmi rychle měnila, a to z památkového hlediska spíše k horšímu, protože – jak známo – poválečné devastace památkového fondu právě v kategorii tzv. lidové architektury patřily k nejrozsáhlejším. Výsledkem bylo, že v okamžiku skutečného prohlášení sice v návrhu byly po zásluze vesnice, které byly dříve v podstatě neznámé, ale současně vesnice, jejichž fond byl už v té době výrazně poznamenán nežádoucími zásahy, a to i demolicemi a úpravami.

Některé, dříve nepochybné lokality se do souboru nakonec prohlášených rezervací nedostaly, protože míra narušení jejich památkové hodnoty už byla příliš velká, a nebo také proto, že se proti statutu památkové rezervace zvedl odpor jejich obyvatel resp. zastupitelstva. Tyto případy byly zvláště smutné, protože byly založeny zejména na nedorozumění, tedy na neschopnosti vzájemného vyjasnění smyslu prohlášení rezervace a rozptýlení obav z omezení budoucí stavební činnosti. Období, kdy byl uzavírán výběr památkových rezervací, se shodou okolností časově krylo s funkčním obdobím zvláště negativně zaměřeného představenstva obce, která se pak brzy vehementně ucházela alespoň o výhody přihlášky do Programu obnovy vesnice.

Jaký vývoj se dá očekávat v prohlášených vesnických rezervacích v nejbližším období? Teoreticky by se měly tyto obce v dohledné době začít pozitivně odlišovat od jiných díky dotovaným úpravám, vedených dobrými úmysly majitelů objektů a konzultovaných či korigovaných pracovníky památkové péče. Dlouholeté zkušenosti z památkové praxe však ukazují, že kvalita výsledku v naprosté většině případů závisí především na kvalitě přání stavebníka, tedy na jeho schopnosti pochopit, co se mu pracovník památkové péče bude snažit vysvětlit. Velice by také prospělo, kdyby lidé v každé chráněné obci mohli snadno získat přehled o celé soustavě těchto sídel – aby věděli, kolik takových obcí je třeba v regionu a které to jsou, a hlavně čím jsou zajímavé, v čem spočívá jejich hodnota a co je cenné právě na jejich obci a třeba právě na jejich domě. Kromě masových sdělovacích prostředků mají v takovýchto osvětových snahách význam především publikace – o rozumném venkovském bydlení, o porozumění historickým stavbám a jejich regeneraci, o chráněných sídlech.

Dá se očekávat, že jakmile se rozšíří povědomí o chráněných vesnicích, vstoupí „do hry“ zatím opomíjený prvek návštěvnického, turistického ruchu. Vesnice budou

postupně zvýrazněny na mapách, a to turistických i automapách, a začne se zvyšovat příliv návštěvníků všeho druhu – náhodných turistů i poučených, specializovaných zájemců z domova i z ciziny. Některé zvláště atraktivní obce už se na tuto novou situaci začínají adaptovat, podobně jako již známější rezervace městské (Bureš, P., Škabrada, J., Šnajdrová, H., 1996).

2.8 Organizační struktura státní památkové péče

Základními výkonnými orgány státní památkové péče jsou podle zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů (dále památkový zákon), referáty nebo oddělení kultury jednotlivých okresních úřadů, případně magistrátních úřadů statutárních měst. Odbornou činnost plně zajišťující koordinaci územní památkové péče provádějí regionální památkové ústavy. Ústřední odbornou a metodickou organizací je Národní památkový ústav v Praze. Při jakémkoliv stavebním zásahu na kulturní památce, v jejím prostředí nebo na území ochranného pásma, památkové rezervace a zóny a rovněž při jakémkoliv dalším úkonu stanoveném citovaným zákonem je vlastník kulturní památky povinen předem požádat o závazné stanovisko příslušný okresní úřad. V případě nesouhlasu s jeho verdiktem má právo odvolání k Ministerstvu kultury (Zákon č. 20/1987 Sb.).

2.8.1. Národní památkový ústav (NPÚ)

NPÚ působí v České republice jako státní příspěvková odborná organizace památkové péče. Působí na území celého státu za pomoci územních odborných pracovišť, která postupně vznikají ve všech krajích.

NPÚ vznikl k 1. lednu 2003 podle zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů po zániku okresních úřadů. Činnost NPÚ je dále upravena vyhláškou ministerstva kultury České republiky č. 66/1988 Sb. Ministerstvem kultury vydaný statut ukládá Národnímu památkovému ústavu starost o památky z hlediska *praktického* (propagace, stálé využití), *odborného poradenství* (pomoc vlastníkům památek, konzervátorům a dalším orgánům státní památkové péče), *teoretického* (zpracovávání koncepce dlouhodobého rozvoje státní památkové péče a její metodologie), *dokumentačního* (vedení Ústředního seznamu kulturních památek České republiky), *výzkumného* (archeologické výzkumy), *vzdělávacího*

(vzdělávání pracovníků v oboru státní památkové péče) a *hospodářského* (vybírání poplatků v souvislosti s využitím kulturních památek) <www..wikipedia.cz>.

2.9 Lidové stavby a venkovská sídla v Jižních Čechách

Lidovou stavbou rozumíme produkt lidového stavitelství, výsledek stavební činnosti lidových stavitelů, kterými na vesnicích byli původně sami hospodáři či mnohdy nevyučení tesaři, kameníci a zedníci. Ti stavěli svá obydlí i ostatní hospodářské objekty. Zpravidla budovali stavbu z místních materiálů tak, aby vyhovovala jejich životním potřebám a požadavkům, a vycházeli při tom ze vžitých místních stavebních tradic. Mluvíme-li o lidové architektuře, pak jejím charakteristickým znakem kromě účelnosti je i výtvarný, estetický záměr.

Lidovou stavbou je tedy každý objekt vzniklý takovouto činností, ať to jsou stavby obytné, nebo ty, které výstavbu doplňovaly a bez nichž by život na vesnici nebyl často možný (Hájek, V. a kolektiv, 2001).

Území odpovídající dnešnímu Jihočeskému kraji a vyjma okrajových oblastí charakterizované převážně jihočeským domem. Severněji položená část jižních Čech je určována Táborskou pahorkatinou a představuje styčné prostředí mezi jihočeským domem a domem Středočeské vrchoviny. Nejjižněji položenou část kraje představují celky Šumavské hornatiny. Svoji architekturou plynule navazují na domový typ jihozápadních Čech, v rámci něhož jsou také probrány. Střední a nejnižší položenou část Jihočeského kraje zauímají celky jihočeských pánví, které charakterizuje proslulá dobová forma jihočeského domu – blatský dům.

Vyjma nejvýše položených horských oblastí patří převážná část jižních Čech k území, jehož osídlení bylo dotvořené v pozdně středověkém období. Nejpozději z této doby také pocházejí vesměs převažující návesní formy venkovských sídel. K mladší kolonizační vlně náležející údolní lánové struktury se nacházejí pouze v horském terénu, především v jihovýchodním celku Novohradského podhůří.

Starší jihočeský dům byl stejně jako v ostatních oblastech dřevěný, provedený roubenou technikou. Nejdéle se roubení udrželo na konstrukcích stěn hlavní obytné místnosti. Zpravidla však bylo zakryto nanesenou vrstvou hliněné mazaniny (na

horách bedněním). Zadní hospodářská část domu bývala zděná z kamene. Přízemní hmota domu byla zastřešena sedlovou střechou krytou slaměnými došky (na horách šindelem). Lomenice štítu byla bedněna svisle nebo rovnoběžně s rameny štítu. Horní část štítu byla opatřena jehlanovým nebo kuželovým kabřincem. Ke starší vrstvě jihočeského domu řadíme rovněž zděné objekty vystavěné ve středověkém období. Pro jejich stavbu bylo použito sbíraného kamene. Z kamene byly rovněž provedeny tesané články osazené v místě okenních a dveřních otvorů (např. sedlové portály).

Mladší jihočeský dům je zděný z kamene nebo cihel. V nebyvalém rozsahu se uplatnil zejména ve střední části jihočeské oblasti, kde dokázal téměř zcela překrýt dřevěnou vrstvu zástavby. Důvodem tohoto stavu bylo zejména brzké a rychlé opouštění roubené konstrukce v důsledku nedostatku vhodného stavebního dřeva. Výraznou měrou se na tom podílelo zakládání velkého množství rybníků, za které byla náhradní zemědělská půda získávána právě mýcením okolních lesů. Nejvýraznější oblastí mladší vrstvy jihočeského domu se tak staly nížinné polohy Českobudějovické a Třeboňské pánve, zastoupené především blatským domem.

Blatský dům

Dobová forma jihočeského domu vytvořená **na Blatech**. Název Blata je odvozen od slova "bláto", které v místním nářečí znamená rašelinu. **Blatský dům** patří k mladší vrstvě jihočeské zástavby. Dům je zpravidla (oproti např. sýpce) přízemní a zděný v celém rozsahu. Použito je zejména kamene, později cihel. Charakteristické je zejména křivkové zakončení koruny štítového zdiva po vzoru dynamického baroka, projevující se výrazně zvlněným obrysem štítových ramen. Nadto dům vyniká bohatou plastickou i barevnou výzdobou svého nejvíce exponovaného a do veřejného prostoru orientovaného průčelí. Nejčastější výzdobu tvoří lidové zpracování přírodních motivů (rostlinná výzdoba), motivů náboženského obsahu a motivů odrážejících architektonickou "mluvu" tehdejší oficiální architektury (původně tektonické články - voluty, pilastry apod.). Součástí štukové výzdoby bývá i datace objektu nebo některé z jeho pozdějších přestaveb. Stavební rozkvět probíhající v nestejném časovém období umožňuje rozlišit několik okruhů blatského domu, odlišujících se rovněž charakterem výzdoby. Nejvýraznějšími okruhy jsou především soběslavsko-veselská Blata a hlubocká (též zbudovská) Blata.

<<http://www.rozhlas.cz/lidovestavby/>>

Soběslavsko-veselská Blata jsou územím rozlehlých rašelinišť a bývalých močálů, jejichž vysoušením se získala zemědělská půda.

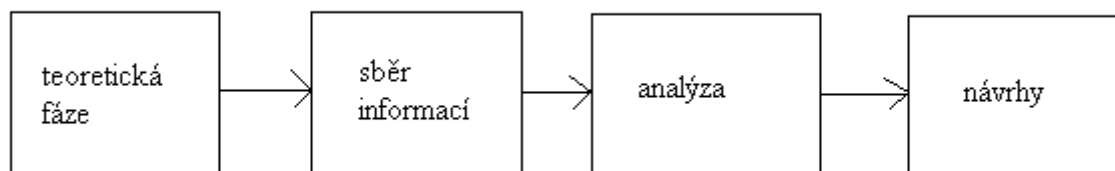
Bažinaté louky hojně pokryté rašelinou se na jihu Čech od pradávna nazývaly blata. Představují zbytky třetihorního sladkovodního jezera. Blaty vede přírodní naučná stezka, která ukazuje typickou květenu rašelinišť, zejména břízy, borovice blatka, bílá tolie, rudý zábělník, hmyzožravá rosnatka, rojovník bahenní, vřesy atd. Mocnost rašeliny vrstvy dosahuje 4 až 8 metrů. Hlavní ložisko rašeliny představují Borkovická blata, oblast ležící východně od Soběslavi a Veselí nad Lužnicí. Jde o největší plochu v České republice pokrytou rašeliništěm. Rašelina se nejčastěji používala jako topivo. Lidé na blatech vytvářeli z rašeliny cihličky, tzv. borky, které sušili a používali pro otop <http://old.tabor.cz/> .

Blata proslula nejen přírodními krásami ale také lidovou architekturou, označovanou jako jihočeské selské baroko. Architektonicky nejvýraznější je věnec vsí právě po obvodě těchto mokřin – zejména Záluží, Vlastiboř, Komárov, Klečaty, Zálší, Mažice, Nedvědice, Svinky. Zdejší štíty opatřené bohatou štukovou výzdobou jsou zpravidla datované, takže tu můžeme dobře sledovat vývoj jejich utváření od konce 18. století až do počátku století dvacátého. Lidoví zedničtí mistři (k nejnámějším stavitelům patřili Martin Paták, Jan Šoch a František Šoch) vytvářeli od 1. poloviny 19. století nový typ venkovského stavení s bohatým členěním průčelí. Inspirovali se stavebními prvky, jaké vídali na panských sídlech, nebo renesančních, barokních, či empírových městských domech (Voděra, S., Škabrada, J., 1975).

3 METODIKA

Diplomová práce byla zpracována podle následujícího schématu.

Schéma č. 1.:

1. *teoretická fáze*

- studium odborné literatury
- sepsání důležitých definic z oblasti regionálního rozvoje

2. *sběr informací*

- o lidové architektuře (sekundární informace)
- o spokojenosti obyvatel žijících v těchto vesnických památkových rezervacích či zónách (primární informace)
- o spolupráci Národního památkového úřadu s jednotlivými obecními úřady (primární informace)

3. *analýza*

- provedení a zhodnocení výzkumu u zadaných vesnických památkových rezervací a zón
- souhrnné zhodnocení výsledků výzkumu
- implementace výsledků výzkumu do SWOT analýzy a její zhotovení

4. *návrhy*

- návrhy a další doporučení pro zlepšení vývoje zkoumaných vesnických památkových rezervací a zón

3.1 Definování problému a cílů výzkumu

Cílem této práce je zjistit, do jaké míry ovlivňuje rozvoj venkova památková ochrana souboru lidové architektury ve vesnických památkových rezervacích a vesnických památkových zónách. Hlavním smyslem práce je ověřit výsledky památkové ochrany a postoje občanů, orgánů samosprávy i státní správy k této problematice a její důsledky pro rozvoj vybraných sídel. Na základě údajů zjištěných prostřednictvím dotazníkového šetření je následně úkolem navrhnout opatření k dalšímu rozvoji studovaných území okresu Tábor. Předmětem šetření této diplomové práce jsou vesnické památkové rezervace a vesnické památkové zóny vyskytující se na území již zmiňovaného okresu Tábor. Konkrétně se jedná o tyto rezervace a zóny: *Klečaty, Komárov, Mažice, Vlastiboř, Zálší, Záluží, Bechyňská Smoleč, Nedvědice* a *Svinky*. Mapa, kde jsou tyto vesnické památkové rezervace a zóny vyznačeny je zařazena v příloze (Příloha č.5).

3.2 Cíl výzkumu

Cílem výzkumu, prováděného ve vesnických památkových rezervacích a zónách v okrese Tábor, bylo zapotřebí zjistit a analyzovat vztah obyvatel žijících v těchto obcích. Zjistit do jaké míry považují prohlášení jejich obce památkovou rezervací (zónou) za pozitivní či nikoliv. Ověřit si do jaké míry jsou obyvatelé informováni o možnostech, výhodách, ale i pravidlech dodržování ochrany souborů lidové architektury. Zjistit míru kooperace obce a jednotlivých obyvatel s městským úřadem v Soběslavi a Táboře a s památkovým úřadem v Českých Budějovicích. Zjistit postoje a názory představitelů samosprávy na tuto problematiku a názory a postoje představitele památkového ústavu, který má vybrané obce na starost z hlediska památkové ochrany. Ze získaných výsledků navrhnout konkrétní opatření pro zajištění regionálního rozvoje těchto obcí.

3.3 Popis výzkumného vzorku

Pro provedení výzkumu byli náhodně vybráni obyvatelé vesnických památkových rezervací a zón. Při určení velikosti respondentů bylo vycházeno z doporučení vedoucího diplomové práce. Konečný počet byl stanoven celkem na 110 dotazovaných, za jednotlivé obce přibližně dvanáct respondentů.

3.4 Popis použitých metod a technik

K získání primárních dat byla použita dotazovací metoda. Je to nejběžnější a nejpoužívanější metoda, založená na výpovědích dotázaných. Pojem metoda můžeme definovat jako obecnější postup, který se dotýká především způsobu poznávací činnosti. Jako technika šetření bylo použito osobního dotazování pomocí předem připraveného dotazníku (Surynek, A. , Komárková, R., Kašparová, 1994). Dotazník je uveden v příloze (Příloha č.2).

Výzkum byl proveden formou oslovování jednotlivých obyvatel. Záměrem tazatele byla snaha o maximální zjednodušení pro respondenty. Tento typ dotazníku byl upřednostněn, neboť získané informace jsou vzájemně srovnatelné a snadno zpracovatelné. Pro rozhovor s představitelem obce a představiteli městského úřadu v Soběslavi a Táboře byl použit rozhovor, ve kterém byly kladeny otázky ve stanoveném závazném znění dotazníků (Příloha č. 3 a 4).

3.5 Zpracování získaných údajů

Při zpracování bylo použito třídění 1. stupně, což znamená začleňování jevu podle jedné klasifikační vlastnosti. Výsledky jsou pak dány četnostmi v jednotlivých třídách znaku. Pro potřeby interpretace byla data dále syntetizována a zpřehledněna. Jako formu popisu při zpracování bylo použito jak grafické znázornění četností, tak míry polohy neboli úrovně (aritmetický průměr).

4 EXPERIMENTÁLNÍ ČÁST PRÁCE

1.část:

4.1 Charakteristika vybraných vesnických památkových rezervací a zón v okrese Tábor

VPR Klečaty

Obr. č. 2: Klečaty

- kraj Jihočeský, okres Tábor, obec Zálší, katastr Klečaty
- 9,5 km SZ od Veselí nad Lužnicí, 10 km JZ od Soběslavi
- 428 m n. m.
- Vesnická památková rezervace (1995); (Pešta, J., 2004).

zdroj:<<http://selskebaroko.unas.cz/>>

Klečaty patří k jedné z nejhezčích a architektonicky nejceněnějších vesnic soběslavských blat na Táborsku. První zmínka o ní je z roku 1379. Na východ od obce se rozprostírají rozsáhlé bažinaté louky, zvané blata, zbytky třetihorního sladkovodního jezera. Klečatům dala jméno kleč, rostoucí na rašelinných částech blat. Jejich jádrem je pravidelná obdélná náves, obklopená selskými usedlostmi, jejichž obytná stavení a špýchary mají bohatě zdobené štíty v typických formách selského baroka. Pravidelné střídání obytných objektů a špýcharů vytváří rytmické řady bohatě zvlněných a stejně vysokých štítových kulis. Zděná architektura v obci navázala na starší, roubené stavby, jejichž pozůstatky se tu v malé míře rovněž zachovaly. K nejhezčím a nejzajímavějším patří statek čp. 6 z roku 1861 se sýpkou a špýchar z roku 1862 při čp. 13 jehož obytné stavení je mladší, až z roku 1892. Čp. 4 pochází z roku 1868, na přilehlém špýcharu z roku 1858, je patrné postupné zplošťování a zjednodušování výzdoby štítu s ostře vykrajovanými zubovitými okraji. K dalším cenným zachovalým stavbám patří čp. 2 z roku 1855, čp. 1 z roku 1862, čp. 25 z roku 1893 a další (David, P., Soukup, V., 2000).

*Socioekonomická data obce Klečaty
(Klečaty jsou částí obce Zálší)*

Tabulka č. 2: *Obyvatelstvo dle pohlaví*

Obyvatelstvo celkem	259	
z toho	muži	130
	ženy	129

Tabulka č. 3: *Obyvatelstvo dle věku*

0 - 14 let	37
15 - 59	155
60 a více	67

Tabulka č. 4: *Obyvatelstvo dle vzdělání*

Obyvatelstvo 15leté a starší		222
v tom	bez vzdělání	0
	základní vč. neukončeného	84
	vyučení a stř. odborné bez maturity	84
	úplné střední s maturitou	34
	vyšší odborné a nástavbové	5
	vysokoškolské	15
	nezjištěné vzdělání	0

Tabulka č. 5: *Ekonomická aktivita*

Ekonomicky aktivní celkem		109
v tom	zaměstnaní	102
	pracující důchodci	4
	ženy na mat. dovolené	2
	nezaměstnaní	7
Ekonomicky neaktivní celkem		150
z toho	nepracující důchodci	78
	žáci, studenti, učni	47
Osoby s nezjištěnou ekon. aktivitou		0

Tabulka č. 6: *Domovní fond*

Domy úhrnem		118	
z toho	domy obydlené	79	
	rodinné domy	78	
	bytové domy	1	
z úhrnu obydlených domů	dle vlastnictví	soukromých osob	77
		státu, obce	0
		SBD	0
	domy postavené	do 1919	29
		1920 - 1945	15
		1946 - 1980	21
		1981 - 2001	14

Zdroj: <www.czso.cz>

Obr. č. 3: Zálší

VPR Zálší

- kraj Jihočeský, okres Tábor, obec Zálší, katastr Zálší
- 10 km JZ od Soběslavi; 8 km ZS od Veselí nad Lužnicí
- 422 m n. m.
- Vesnická památková rezervace (1995), (Pešta, J., 2004).

zdroj: <<http://selskebaroko.unas.cz/>>

Na jihozápadním okraji soběslavsko-veselských blat leží jedna z nejkrásnějších jihočeských blatských vsí. První zmínka o Zálší se v historických pramenech objevuje v roce 1354. Po urbanistické stránce patří tato obec mezi nejpravidelnější dochované vesnické sídelní celky. Její půdorys formují dvě výrazně odlišné části. Stará pravidelná náves je obestavěna většinou památkově chráněných objektů. Na severní straně na ni navazuje mladší uliční zástavba, tvořená drobnějšími usedlostmi, na východní pak bývalý zámek s panským dvorem, kostelem a farou. Výčet památkově chráněných objektů v Zálší je skutečně bohatý. K nejstarším datovaným stavbám, a to celých blat, patří čp. 3, jehož obytný dům pochází z roku 1807. Jiným starým objektem je čp. 4 z roku 1811. V roce 1840 zde byla dokončena stavba domu čp. 51 významným stavitelem Janem Šochem, jako první začal rustikalizovat klasické městské baroko a přizpůsobovat jej požadavkům měnící se doby. Zjednodušovali se barokní a klasické vzory, odstraňovali se pilastry, sloupky, římsy a kladl se důraz na výraznou linii štítu. K hodnotným uměleckým projevům této blatské architektury patří usedlosti a chalupy s čp. 5, 6, 21-24, 32, 49, 51. Z roku 1724 pochází zámek a kostel, původně zámecká kaple (David, P., Soukup, V., 2000).

Socioekonomická data obce Zálší
(Klečaty jsou částí obce Zálší)

Tabulka č. 7: *Obyvatelstvo dle pohlaví*

Obyvatelstvo celkem	259	
z toho	muži	130
	ženy	129

Tabulka č. 8: *Obyvatelstvo dle věku*

0 - 14 let	37
15 - 59	155
60 a více	67

Tabulka č. 9: *Obyvatelstvo dle vzdělání*

Obyvatelstvo 15leté a starší		222
v tom	bez vzdělání	0
	základní vč. neukončeného	84
	vyučení a stř. odborné bez maturity	84
	úplné střední s maturitou	34
	vyšší odborné a nástavbové	5
	vysokoškolské	15
	nezjištěné vzdělání	0

Tabulka č. 10: *Ekonomická aktivita*

Ekonomicky aktivní celkem		109
v tom	zaměstnaní	102
	pracující důchodci	4
	ženy na mat. dovolené	2
	nezaměstnaní	7
Ekonomicky neaktivní celkem		150
z toho	nepracující důchodci	78
	žáci, studenti, učni	47
Osoby s nezjištěnou ekon. aktivitou		0

Tabulka č. 11: *Domovní fond*

Domy úhrnem		118	
z toho	domy obydlené	79	
	rodinné domy	78	
	bytové domy	1	
z úhrnu obydlených domů	dle vlastnictví	soukromých osob	77
		státu, obce	0
		SBD	0
	domy postavené	do 1919	29
		1920 - 1945	15
		1946 - 1980	21
		1981 - 2001	14

Zdroj: <www.czso.cz>

VPR Komárov

- kraj Jihočeský, okres Tábor, obec Komárov, katastr Komárov u Soběslavi
- 9 km Z od Soběslavi; 10,5 km SZ od Veselí nad Lužnicí
- 429 m n.m.
- Vesnická památková rezervace (1995), (Pešta, J., 2004).

zdroj: <<http://selskebaroko.unas.cz/>>

Ves vznikla bezesporu v době středověké kolonizace, i když první písemná zmínka o ní pochází až z roku 1492. Leží na rovině kolem pravidelné obdélné návsi, v jejímž středu je malý okrouhlý rybník a kaple z 19. století s věží. Náves lemují honosné selské statky, mezi které se vklínila jen jediná domkářská usedlost. Bohatě zdobené štíty s bílými štukovými štíty s bílými štukovými reliéfy na barevné omítce působí dojmem jemné krajky. Jsou názornou ukázkou postupného přechodu lidové architektury od barokních forem k prvkům empírových a pseudorománských, typickým pro období pozdního romantismu. Počátkem 19. století byly postupně všechny dřevěné stavby nahrazeny zděnými. K nejstarším patří špýchar čp. 4 z roku 1808 a sýpka statku čp. 22 z roku 1839, jejichž štíty mají barokní tvary. Vedle nich se stavěly i štíty ovlivněné empírem, např. u čp. 16 z roku 1831 a čp. 10 z roku 1837. V roce 1862 dochází k přestavbám komárovských statků a z barokního tvarosloví jsou ponechány jen voluty a obloučkové balustrády, vlastní výzdoba vnitřní plochy štítů již nese znaky novorománského slohu, plastické ztvárnění umocňuje sytá barva. V tomto stylu byly vytvořeny štíty špýcharu v čp. 1 a 5 z roku 1862, u čp. 28 z roku 1865. Z dalších staveb patří k nejvýznamnějším stavbám i čp. 29 z roku 1784, čp. 2 z roku 1815, čp. 8 z roku 1861 se špýcharem z roku 1864, čp. 25 z roku 1870, sýpka domu čp. 18 z roku 1876, čp. 24 z roku 1881 aj. (David, P., Soukup, V., 2000).

Socioekonomická data obce Komárov

Tabulka č. 12: Obyvatelstvo dle pohlaví

Obyvatelstvo celkem	127	
z toho	muži	59
	ženy	68

Tabulka č. 13: Obyvatelstvo dle věku

0 - 14 let	19
15 - 59	81
60 a více	27

Tabulka č. 14: Obyvatelstvo dle vzdělání

Obyvatelstvo 15leté a starší		108
v tom	bez vzdělání	0
	základní vč. neukončeného	36
	vyučení a stř. odborné bez maturity	51
	úplné střední s maturitou	18
	vyšší odborné a nástavbové	0
	vysokoškolské	2
	nezjištěné vzdělání	1

Tabulka č. 15: Ekonomická aktivita

Ekonomicky aktivní celkem		63
v tom	zaměstnaní	56
	pracující důchodci	0
	ženy na mat. dovolené	1
	nezaměstnaní	7
Ekonomicky neaktivní celkem		63
z toho	nepracující důchodci	34
	žáci, studenti, učni	17
Osoby s nezjištěnou ekon. aktivitou		1

Tabulka č. 16: Domovní fond

Domy úhrnem		62	
z toho	domy obydlené	41	
	rodinné domy	40	
	bytové domy	0	
z úhrnu obydlených domů	dle vlastnictví	soukromých osob	40
		státu, obce	0
		SBD	0
	domy postavené	do 1919	12
		1920 - 1945	4
		1946 -1980	15
		1981 - 2001	8

Zdroj: <www.czso.cz>

Obr. č. 5: Mažice

VPR Mažice

- kraj Jihočeský, okres Tábor, obec Mažice, katastr Mažice
- 7 km SZ od Veselí nad Lužnicí; 9,5 km JZ od Soběslavi
- 419 m n. m.
- Vesnická památková rezervace (1995), (Pešta, J., 2004).

zdroj:<<http://selskebaroko.unas.cz/>>

Mažice najdeme mezi blatskými vesnicemi Borkovicemi a Zálším, na okraji někdejších, do široka se táhnoucích slatin. I samo jméno vesnice je odvozeno od mazlavé rašeliništní půdy. Mažice byly založeny při středověké kolonizaci ve 14. století. Jejich středem je velká oválná návěs, z níž vybíhají krátké ulice. Návěs má dvě výškové úrovně: v horní části je rybník, na jehož hrázi s mostem a průjezdnou komunikací stojí kaplička z poloviny 19. století. Lidovou zástavbu reprezentují velké a honosné statky převážně švorcového typu s průčelím, jehož bohatá výzdoba je typická pro jihočeský blatský dům. Charakteristická je kulisa štítů, vyrůstající z průčelí obytných domů i stejně vysokých špýcharů, vytvářející rytmické řady (David, P., Soukup, V., 2000). K nejznámějším objektům patří špýchar u čp. 5, zdobený pětelistou rožmberskou růží, který údajně pochází z r. 1613 a pamatuje tak doby, kdy se kdysi převážně dřevěné blatské vsi měnily ve zděné. Některé štíty nesou rysy bohatě členitého a plasticky pojatého empírového stylu, jiné jsou plošší, méně zdobené, působící především čistou hladkou konturou. K nejznámějším místním stavbám patří dům čp. 10 z roku 1846 se špýcharem z r. 1859, pak domy čp. 2 a 5 z roku 1850, čp. 33 z r. 1837 a 1886 se špýcharem posunutým do dvora (Voděra, S., Škabrada, J., 1986).

Socioekonomická data obce Mažice

Tabulka č. 17: *Obyvatelstvo dle pohlaví*

Obyvatelstvo celkem	141	
z toho	muži	72
	ženy	69

Tabulka č. 18: *Obyvatelstvo dle věku*

0 - 14 let	18
15 - 59	79
60 a více	44

Tabulka č.19 : *Obyvatelstvo dle vzdělání*

Obyvatelstvo 15leté a starší		123
v tom	bez vzdělání	1
	základní vč. neukončeného	51
	vyučení a stř. odborné bez maturity	53
	úplné střední s maturitou	17
	vyšší odborné a nástavbové	1
	vysokoškolské	0
	nezjištěné vzdělání	0

Tabulka č. 20: *Ekonomická aktivita*

Ekonomicky aktivní celkem		64
v tom	zaměstnaní	59
	pracující důchodci	3
	ženy na mat. dovolené	0
	nezaměstnaní	5
Ekonomicky neaktivní celkem		77
z toho	nepracující důchodci	52
	žáci, studenti, učni	17
Osoby s nezjištěnou ekon. aktivitou		0

Tabulka č. 21: *Domovní fond*

Domy úhrnem		81	
z toho	domy obydlené	49	
	rodinné domy	49	
	bytové domy	0	
z úhrnu obydlených domů	dle vlastnictví	soukromých osob	47
		státu, obce	0
		SBD	0
	domy postavené	do 1919	17
		1920 - 1945	7
		1946 -1980	17
		1981 - 2001	7

Zdroj: <www.czso.cz>

Obr. č 6: Vlastiboř

VPR Vlastiboř

- kraj Jihočeský, okres Tábor, obec Vlastiboř, katastr Vlastiboř
- 6 km Z od Soběslavi; 8,5 km JZ od Veselí nad Lužnicí
- 432 m n. m.
- Vesnická památková rezervace (1995), (Pešta, J., 2004).

zdroj: <<http://selskebaroko.unas.cz/>>

Vlastiboř vznikla jako ostatní sídla v okolí během středověké kolonizace, první zmínka o ní je z roku 1354. Skládá se ze dvou částí, původní prostor návsi na sever od Bechyňského potoka byl později rozparcelován na zahrady, vymezující jej štíty a ohradní zdi největších usedlostí. Na přelomu 16. a 17. století byla jižně od potoka založena tzv. Malá Strana, vytvářející téměř pravidelný, ale méně výrazný návesní prostor. Mezi oběma celky podél průjezdní komunikace vyrostla kovárna, pseudogotická kaple a hostinec. Usedlosti s obytnými objekty, špýchary a branami jsou bohatě zdobené, jakoby se veškerý důraz stavitelů soustředil na selské reprezentace. Zdobilo se hlavně to, co bylo vidět, tedy štítová průčelí. Vlastiboř je spojena s působením významné postavy lidové blatské architektury Martinem Patákem pocházejícího ze statku čp. 3. Usedlosti v selském baroku vznikaly až do první poloviny 20. století. Štuková výzdoba je jemná, nadýchaná, připomínající krajky nebo pouťový perník. Za nejkrásnější vlastibořskou usedlost se považuje čp. 36 z roku 1882 a špýchar čp. 38 z roku 1859, dále statky čp. 3, 10, 16, 18, 32, 34, 40, 47, 64, vše z druhé poloviny 19. století (David, P., Soukup, V., 2000).

Socioekonomická data obce Vlastiboř

(obecní částí Vlastiboře jsou VPR Záluží a VPZ Svinky)

Tabulka č. 22: Obyvatelstvo dle pohlaví

Obyvatelstvo celkem	309	
z toho	muži	149
	ženy	160

Tabulka č. 23: Obyvatelstvo dle věku

0 - 14 let	39
15 - 59	210
60 a více	60

Tabulka č. 24: Obyvatelstvo dle vzdělání

Obyvatelstvo 15leté a starší		270
v tom	bez vzdělání	3
	základní vč. neukončeného	62
	vyučení a stř. odborné bez maturity	133
	úplné střední s maturitou	57
	vyšší odborné a nástavbové	7
	vysokoškolské	7
	nezjištěné vzdělání	1

Tabulka č. 25: Ekonomická aktivita

Ekonomicky aktivní celkem		163
v tom	zaměstnaní	153
	pracující důchodci	2
	ženy na mat. dovolené	4
	nezaměstnaní	10
Ekonomicky neaktivní celkem		146
z toho	nepracující důchodci	79
	žáci, studenti, učni	45
Osoby s nezjištěnou ekon. aktivitou		0

Tabulka č. 26: Domovní fond

Domy úhrnem		128	
z toho	domy obydlené	89	
	rodinné domy	85	
	bytové domy	4	
z úhrnu obydlených domů	dle vlastnictví	soukromých osob	87
		státu, obce	0
		SBD	0
	domy postavené	do 1919	25
		1920 - 1945	18
		1946 -1980	28
		1981 - 2001	16

Zdroj: <www.czso.cz>

Obr. č. 7: Záluží

VPR Záluží

- kraj Jihočeský, okres Tábor, obec Vlastiboř, katastr Záluží u Vlastiboře
- 5 km ZJZ od Soběslavi
- 450 m n. m.
- Vesnická památková rezervace (1995), (Pešta, J., 2004).

zdroj: <<http://selskebaroko.unas.cz/>>

Záluží leží v severní části soběslavsko-veselských blat nedaleko Vlastiboře. Pravidelná náves ve tvaru okrouhlice napovídá, že Záluží vzniklo již v období středověké kolonizace ve 13.-14. století. Dlouho se tu držela dřevěná zástavba, podle katastrálních map zde ještě v roce 1828 byla jedinou kamennou stavbou kaplička. Chlív čp. 3, v němž se dochoval pozdně gotický portálek, byl zřejmě naprostou výjimkou. Pak se postupně objevovaly zděné usedlosti, které během několika desítek let zcela převládly. Štítové obytných domů i sýpek mají vykrajované obrysy a bohatou štukovou, někdy i polychromovou výzdobu. Záluží zůstalo zcela nedotčeno novou výstavbou, případně jinými rušivými zásahy, uchovalo si obraz typického venkovského prostředí 19. století. Ze zdejších usedlostí patří k umělecky nejcennějším čp. 1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 11 aj. (David, P., Soukup, V., 2000).

Obr. č. 8: Skanzen - kovárna a černá kuchyně, expozice dřevěných loutek

Záluží u Vlastiboře č. 1 (náves)

zdroj: <<http://old.tabor.cz/1historie/63.htm>>

Socioekonomická data obce Záluží

(obecní částí Vlastiboře jsou VPR Záluží a VPZ Svinky)

Tabulka č. 27: Obyvatelstvo dle pohlaví

Obyvatelstvo celkem	309	
z toho	muži	149
	ženy	160

Tabulka č. 28: Obyvatelstvo dle věku

0 - 14 let	39
15 - 59	210
60 a více	60

Tabulka č. 29: Obyvatelstvo dle vzdělání

Obyvatelstvo 15leté a starší		270
v tom	bez vzdělání	3
	základní vč. neukončeného	62
	vyučení a stř. odborné bez maturity	133
	úplné střední s maturitou	57
	vyšší odborné a nástavbové	7
	vysokoškolské	7
	nezjištěné vzdělání	1

Tabulka č. 30: Ekonomická aktivita

Ekonomicky aktivní celkem		163
v tom	zaměstnaní	153
	pracující důchodci	2
	ženy na mat. dovolené	4
	nezaměstnaní	10
Ekonomicky neaktivní celkem		146
z toho	nepracující důchodci	79
	žáci, studenti, učni	45
Osoby s nezjištěnou ekon. aktivitou		0

Tabulka č. 31: Domovní fond

Domy úhrnem		128	
z toho	domy obydlené	89	
	rodinné domy	85	
	bytové domy	4	
z úhrnu obydlených domů	dle vlastnictví	soukromých osob	87
		státu, obce	0
		SBD	0
	domy postavené	do 1919	25
		1920 - 1945	18
		1946 -1980	28
		1981 - 2001	16

Zdroj: <www.czso.cz>

- kraj Jihočeský, okres Tábor, obec Vlastiboř, katastr Svinky
- 7,5 km ZSZ od Soběslavi; 11 km JVJ od Bechyně
- 443 m n. m
- Vesnická památková zóna (1995),

(Pešta, J., 2004).

zdroj:<<http://selskebaroko.unas.cz/>>

Věvec obcí, uzavírajících v soustředěném kruhu prostor soběslavsko-veselských blat, by nebyl úplný bez vsi Svinky, ležící v těsné blízkosti Černické obory pod trojicí rybníků na Bechyňském potoku. Z nich obci nejbližší je Rytířský s bývalým Rytířským mlýnem. Zachovalá vesnice má nepravidelnou náves zastavěnou zděnými statky blatského typu se štíty zdobenými ve stylu lidového baroka. Mají je nejen obytná stavení, ale i výstavné špýchary, které s nimi stojí ve stejné linii a vytvářejí tak rytmické řady. K nejstarším patří ve výrazu ještě zcela barokní štít sýpky v usedlosti čp. 1 z roku 1795 a štít sýpky čp. 3 z roku 1792. Štít u čp. 17 z roku 1841 je pro změnu empírový, výrazně plasticky členěný, uzavřený trojúhelníkem, pěkné je i štítové průčelí bývalé pastoušky čp. 11 z roku 1831. K mladším projevům lidové blatské architektury patří usedlosti čp. 26 z roku 1876, špýchar čp. 19 z roku 1886, obytné stavení v čp. 17 z roku 1894 aj. Plejádu historických lidových staveb doplňuje barokní zvonice s bývalou kovárnou a zbrojnicí z poloviny 18. století se sochou sv. Floriána (David, P., Soukup, V., 2000).

Socioekonomická data obce Svinky

(obecní částí Vlastiboře jsou VPR Záluží a VPZ Svinky)

Tabulka č. 32: Obyvatelstvo dle pohlaví

Obyvatelstvo celkem	309	
z toho	muži	149
	ženy	160

Tabulka č. 33: Obyvatelstvo dle věku

0 - 14 let	39
15 - 59	210
60 a více	60

Tabulka č. 34: Obyvatelstvo dle vzdělání

Obyvatelstvo 15leté a starší		270
v tom	bez vzdělání	3
	základní vč. neukončeného	62
	vyučení a stř. odborné bez maturity	133
	úplné střední s maturitou	57
	vyšší odborné a nástavbové	7
	vysokoškolské	7
	nezjištěné vzdělání	1

Tabulka č. 35: Ekonomická aktivita

Ekonomicky aktivní celkem		163
v tom	zaměstnaní	153
	pracující důchodci	2
	ženy na mat. dovolené	4
	nezaměstnaní	10
Ekonomicky neaktivní celkem		146
z toho	nepracující důchodci	79
	žáci, studenti, učni	45
Osoby s nezjištěnou ekon. aktivitou		0

Tabulka č. 36: Domovní fond

Domy úhrnem		128	
z toho	domy obydlené	89	
	rodinné domy	85	
	bytové domy	4	
z úhrnu obydlených domů	dle vlastnictví	soukromých osob	87
		státu, obce	0
		SBD	0
	domy postavené	do 1919	25
		1920 - 1945	18
		1946 -1980	28
		1981 - 2001	16

Zdroj: <www.czso.cz>

Obr. č. 10: Nedvědice

VPZ Nedvědice

- kraj Jihočeský, okres Tábor, obec Soběslav, katastr Nedvědice u Soběslavi
- 3,5 km SZ od Soběslavi;
- 482 m n. m.,
- Vesnická památková zóna (1995),

(Pešta, J., 2004).

zdroj: <<http://selskebaroko.unas.cz/>>

Nedvědice mají své nezastupitelné místo nejen, tím, že odtud pochází známý zednický rod Patáků, ale z jehož tvůrčí dílny vzešel nejen jeden dům v okolí, ale i proto, že právě tady více než stoletý vývoj jihočeské blatské architektury definitivně ukončil. Zde se také střídá obytný dům s patrovým špýcharem, i s obvyklým typem výzdoby, odvozené z barokních a klasických tvarů. Takové jsou např. statky čp. 14 z roku 1866, špýchar domu čp. 22 z roku 1877, čp. 8 a 19 z roku 1879 aj. Poněkud odlišně však působí skupina usedlostí, na jejichž výstavbě se podílel Jan Paták. Jeho činnost podle odborníků předstihla vývoj městského umění. Štítové domů v jeho pojetí měly podobu prostých jednoduchých trojúhelníků, u kterých se obloučkový vlys, převzatý z pseudorománské architektury, proměnil v prostý ornament v podobě vlnovky, složné z půlobloučků, lemující okraje. Na vnitřní prostor štítu umístil nejmladší z rodu Patáků primitivní motivy okenních obručí, tesařských hvězd, srdcí, kytic a květináčů. Na samém konci vývoje blatské architektury se tak jihočeské domy definitivně rozloučily s barokem jako výchozím motivem a vyzdobily se tvary, které s tímto uměleckým stylem nemají vlastně již vůbec nic společného. Ukázkami těchto prací Jana Patáka jsou např. obytná stavení čp. 1 z roku 1909 a čp. 9, špýchary domů čp. 9 z roku 1911 a čp. 33 z roku 1912 a další (David, P., Soukup, V., 2000).

Socioekonomická data obce Nedvědice
(*obecní částí obce Soběslav*)

Tabulka č. 37: *Obyvatelstvo dle pohlaví*

Obyvatelstvo celkem	7290	
z toho	muži	3541
	ženy	3749

Tabulka č. 38: *Obyvatelstvo dle věku*

0 - 14 let	1130
15 - 59	4758
60 a více	1402

Tabulka č. 39: *Obyvatelstvo dle vzdělání*

Obyvatelstvo 15leté a starší	6160	
v tom	bez vzdělání	13
	základní vč. neukončeného	1312
	vyučení a stř. odborné bez maturity	2504
	úplné střední s maturitou	1563
	vyšší odborné a nástavbové	243
	vysokoškolské	474
	nezjištěné vzdělání	51

Tabulka č. 40: *Ekonomická aktivita*

Ekonomicky aktivní celkem	3719	
v tom	zaměstnaní	3517
	pracující důchodci	117
	ženy na mat. dovolené	68
	nezaměstnaní	202
Ekonomicky neaktivní celkem	3525	
z toho	nepracující důchodci	1667
	žáci, studenti, učni	1258
Osoby s nezjištěnou ekon. aktivitou	46	

Tabulka č. 41: *Domovní fond*

Domy úhrnem	1433		
z toho	domy obydlené	1280	
	rodinné domy	1110	
	bytové domy	156	
z úhrnu obydlených domů	dle vlastnictví	soukromých osob	1118
		státu, obce	39
		SBD	57
	domy postavené	do 1919	148
		1920 - 1945	252
		1946 - 1980	530
		1981 - 2001	343

Zdroj: <www.czso.cz>

Obr. č. 11: Bechyňská Smoleč

VPZ Bechyňská Smoleč

- kraj Jihočeský, okres Tábor, obec Sudoměřice u Bechyně
- 2 km S od Sudoměřic u Bechyně
- 460 m n. m.
- Vesnická památková zóna (1995),

(Pešta, J., 2004).

zdroj: <www.sudomerice.cz/>

Bechyňská Smoleč je vesnicí patrně vrcholně středověkého původu. Nelze vyloučit, že Smoleč mohla ve 13. století patřit k biskupskému statku Týn nad Vltavou, obdobně jako řada vesnic na Bechyňsku. V písemných pramenech se ale poprvé připomíná až roku 1511. Vesnice po celou dobu své historie patřila k blízké Bechyni a sdílela její osudy. Vesnice je charakteristickým příkladem vrcholně středověkého kolonizačního sídla z oblasti lesnatého povodí dolní Lužnice, které tvořilo samostatnou sídelní jednotku, v podstatě oddělenou od okolního světa. Dodnes je Bechyňská Smoleč středem nevelkého ostrova obdělávané půdy o rozměrech cca 1,5 krát 2 km, obklopeného téměř ze všech stran souvislým prstencem lesů. Jádrem vesnice je dvouřadá náves přibližně východo-západního směru, široká cca 110 m. Obě strany návsi zaujaly mírně vyvýšenou polohu na terasách nad potokem, na němž byl vybudován návesní rybník. Čela návsi byla původně nezastavěná. Ve 2. polovině 16. století byla západně od vsi založena Petrem Vokem z Rožmberka Černická obora, jejíž okraj se téměř dotýkal vsi. Do jaké míry vznik obory ovlivnil krajinu a zástavbu ve vesnici, nelze dnes již rozhodnout. Až do první poloviny 19. století byla zástavba vesnice převážně dřevěná. Z té doby se dochovala řada hodnotných staveb. Dvory usedlostí byly trojboké, v čele s branami. Charakteristickým znakem byly křídlové štíty s pravouhle zalamovanými volutami. Ve 20. století vznikl na severovýchodním okraji obce areál zemědělské velkovýroby. Několik staveb bylo ve 2. polovině 20. století poškozeno modernizacemi. Historické jádro vsi bylo vyhlášeno roku 1995 za vesnickou památkovou zónou (Pešta, J., 2004).

*Socioekonomická data obce Bechyňská Smoleč
(obecní částí obce Sudoměřice u Bechyně)*

Tabulka č. 42: *Obyvatelstvo dle pohlaví*

Obyvatelstvo celkem	616	
z toho	muži	313
	ženy	303

Tabulka č. 43: *Obyvatelstvo dle věku*

0 - 14 let	87
15 - 59	412
60 a více	117

Tabulka č. 44: *Obyvatelstvo dle vzdělání*

Obyvatelstvo 15leté a starší		529
v tom	bez vzdělání	0
	základní vč. neukončeného	145
	vyučení a stř. odborné bez maturity	207
	úplné střední s maturitou	141
	vyšší odborné a nástavbové	12
	vysokoškolské	23
	nezjištěné vzdělání	1

Tabulka č. 45: *Ekonomická aktivita*

Ekonomicky aktivní celkem		318
v tom	zaměstnaní	305
	pracující důchodci	11
	ženy na mat. dovolené	2
	nezaměstnaní	13
Ekonomicky neaktivní celkem		297
z toho	nepracující důchodci	143
	žáci, studenti, učni	115
Osoby s nezjištěnou ekon. aktivitou		1

Tabulka č. 46: *Domovní fond*

Domy úhrnem		247	
z toho	domy obydlené	177	
	rodinné domy	170	
	bytové domy	5	
z úhrnu obydlených domů	dle vlastnictví	soukromých osob	161
		státu, obce	3
		SBD	1
	domy postavené	do 1919	23
		1920 - 1945	38
		1946 -1980	67
		1981 - 2001	44

Zdroj: <www.czso.cz>

2. část:

4.2 Výsledky sociologického šetření

Vyhodnocení dotazníkového průzkumu mezi obyvateli

Sociologické šetření bylo prováděno mezi obyvateli jednotlivých obcí v říjnu roku 2006 a v únoru 2007.

Tabulka č. 47: *Socio - demografické údaje dotazovaných (110 respondentů)*

Otázka č. 13		Počet	Procenta	
pohlaví	muž	48	44%	
	žena	62	56%	
věk	do 17-ti let	6	5%	
	18 - 25	16	15%	
	26 - 35	12	11%	
	36 -45	10	9%	
	46 - 55	24	22%	
	56 a více	42	38%	
	vzdělání	vysokoškolské	6	5%
střední		41	37%	
vyučen		54	49%	
základní		9	8%	
místo zaměstnání	v místě bydliště	15	14%	
	dojíždím za prací	20	18%	
	nepracuji	důchodce	45	41%
		student	22	20%
		mateřská dovolená	8	7%
pracuji jako	samostatně podnikám v jiném oboru než je zemědělství nebo lesnictví	3	3%	
	zaměstnanec soukromé firmy v oboru zemědělství a lesnictví	13	12%	
	podnikatel v jiném oboru než je zemědělství a lesnictví, které zaměstnává další pracovníky	4	4%	
	zaměstnanec u soukromé firmy v jiném oboru než je zemědělství a lesnictví	15	14%	

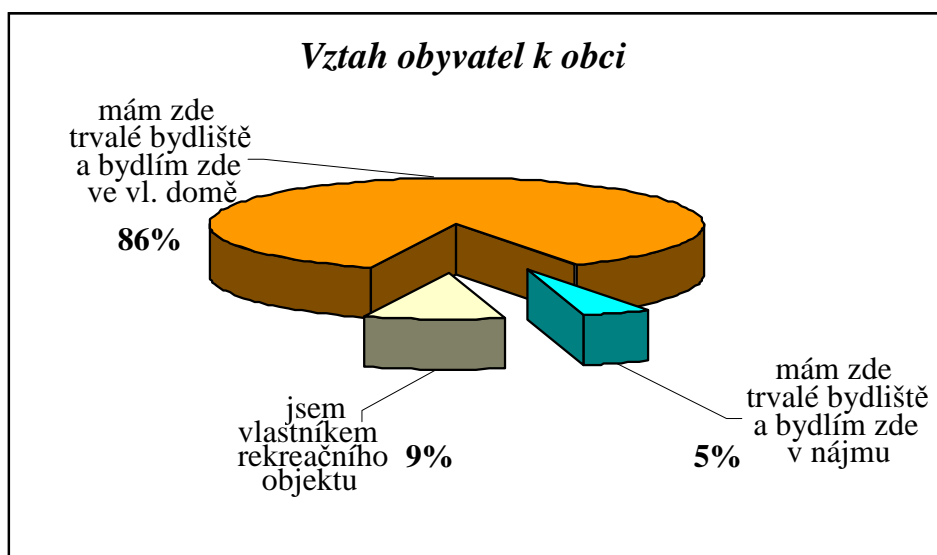
(zdroj: vlastní šetření)

Z tabulky je patrný vysoký podíl důchodců, což poukazuje na stárnutí vesnického obyvatelstva. Pracovní příležitost nachází v místě bydliště pouze 14 % obyvatel a v oboru zemědělství nebo lesnictví pracuje pouze 12 % obyvatel sledovaných obcí.

Otázka č. 1

Jaký je Váš vztah k této obci?

Graf č.1

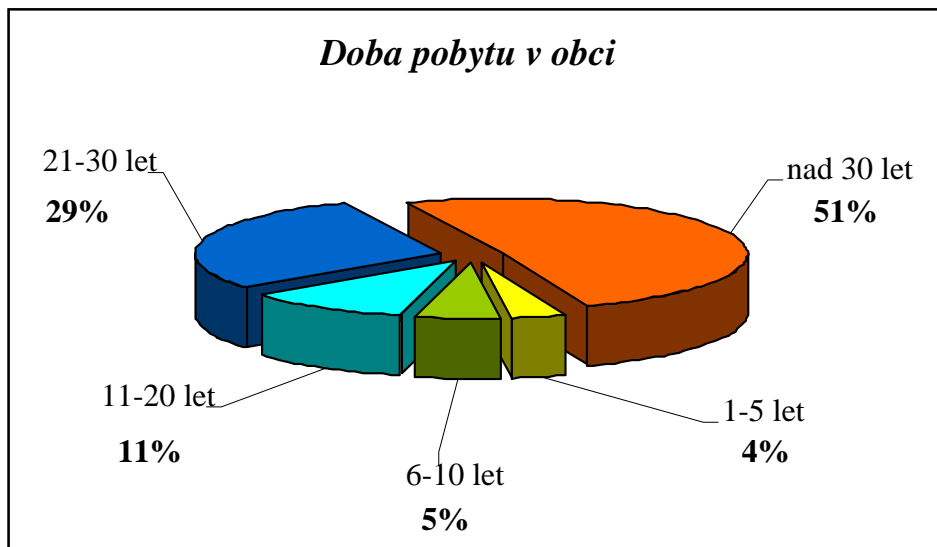
(zdroj: vlastní šetření)

Záměrem této otázky je zjistit, jaký je vztah obyvatel ke svým obcím. Na základě výsledků, s počtem 110 dotázaných obyvatel za jednotlivé obce celkem, jsou nejpočetnější skupinou lidé, kteří mají v obcích trvalé bydliště a bydlí zde ve vlastním domě, číselně je to vyjádřeno 95 obyvateli tj. 86 %, 10 obyvatel tj. 9 % je vlastníkem rekreačního objektu a 5 tj. 5 % obyvatel má v obcích trvalé bydliště a bydlí zde v nájmu.

Otázka č. 2

Jak dlouho již v této obci pobýváte?

Graf č.2

(zdroj: vlastní šetření)

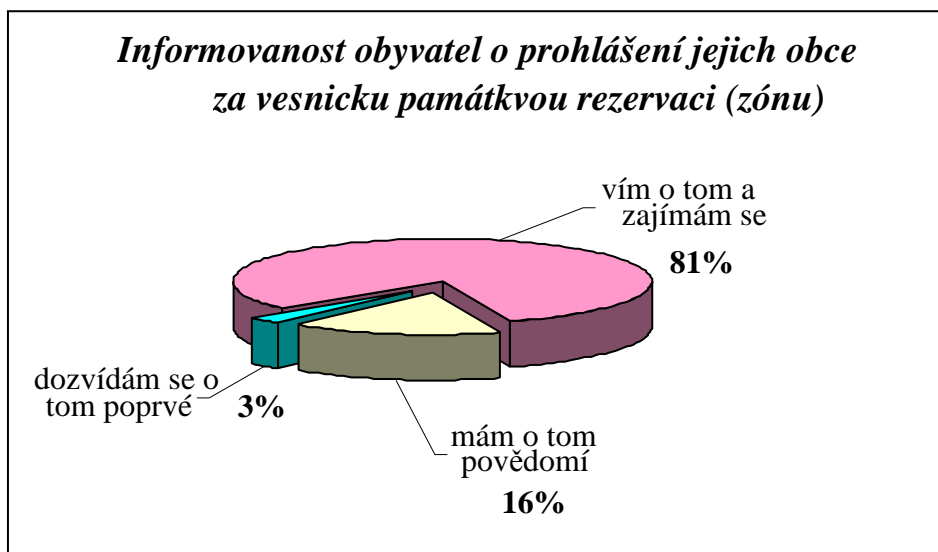
Jak je patrné z grafu, největší podíl tvoří lidé, kteří v obci bydlí nad 30 let. Druhou nejpočetnější skupinou jsou obyvatelé pobývajících v obci 21 – 30 let, celkem 29 % respondentů. Dalších 11 % lidí, tj. 12 respondentů žije v obci 11 – 20 let. Ostatní možnosti pokrývají podobný počet respondentů (5 % respondentů, 4 % respondentů).

Otázka č. 3

Víte o tom, že Vaše obec, nebo část obce byla před časem prohlášena vesnickou památkovou rezervací či vesnickou památkovou zónou (dále už jen VPR či VPZ)?

Záměrem otázky je zjistit, jaký mají obyvatelé zájem o své bydliště a zda vědí o památkové ochraně.

Graf č. 3

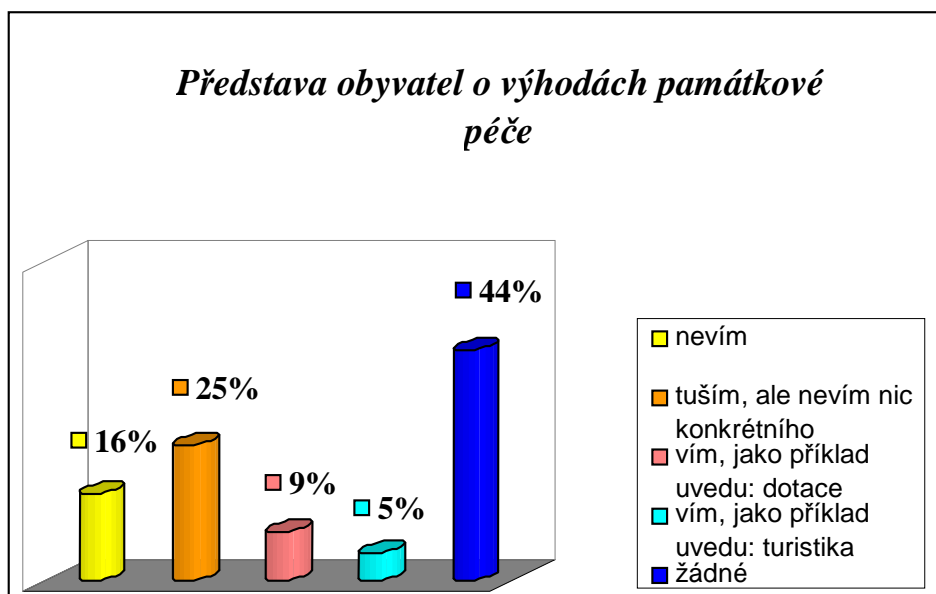
(zdroj: vlastní šetření)

Z průzkumu bylo zjištěno, že převážná většina obyvatel 89 tj. 81 % žijících ve vesnických památkových rezervacích (zónách) ví o prohlášení obcí za vesnické památkové rezervace či zóny a zajímají se o to. Mezi dotázanými se našli i 3 obyvatelé tj. 3 %, kteří o tom slyšeli poprvé.

Otázka č. 4

Máte představu, jaké výhody to Vaší obci přináší?

Graf č. 4

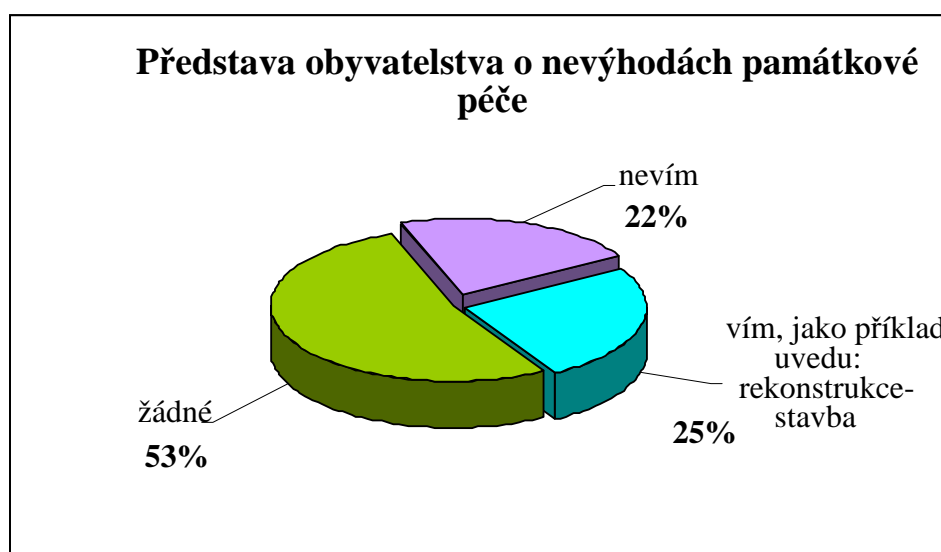
(zdroj: vlastní šetření)

Na tento dotaz odpovědělo nejvíce obyvatel 48 tj. 44 % , že památková péče nemá žádné výhody. Další podstatná většina obyvatel 28, tj. 25 % odpověděla, že tuší, ale neví nic konkrétního. 9 % lidí se vyjádřilo o možnosti čerpat dotace.

Otázka č. 5

Máte představu jaké nevýhody to Vaší obci přináší?

Graf č. 5

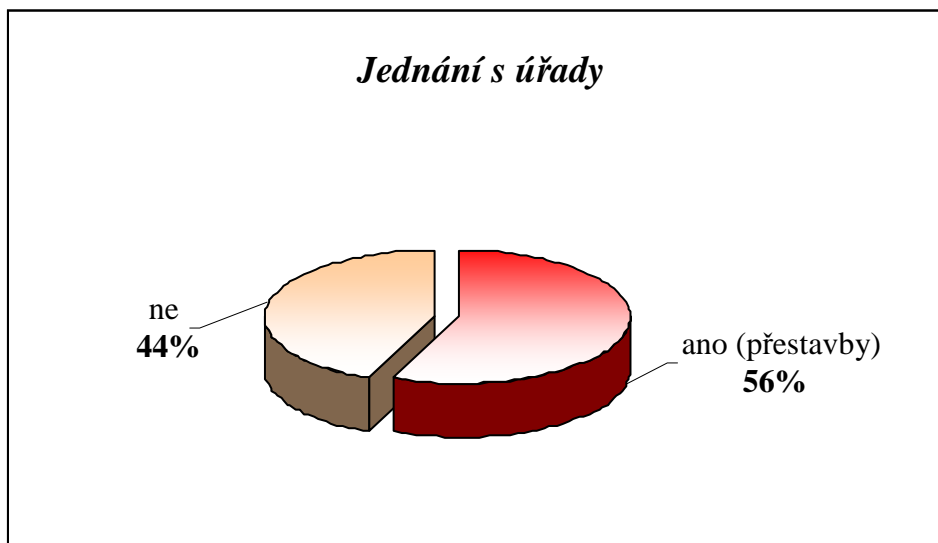
(zdroj: vlastní šetření)

Na tento dotaz odpovědělo 58 lidí tj. 53 % , že nemá žádnou představu o nevýhodách památkové péče. 22 % obyvatel si na žádnou konkrétní nevýhodu nevzpomnělo. Naopak 28 lidí tj. 25 % lidí vidí nevýhodu při složitých jednáních s památkáři o přestavbách a rekonstrukcích svých objektů, jelikož musí respektovat jejich rozhodnutí.

Otázka č. 6

Setkal/a jste se již při jednání s úřady s tím, že je Vaše obec (část obce) prohlášena VPR (VPZ)?

Graf č. 6

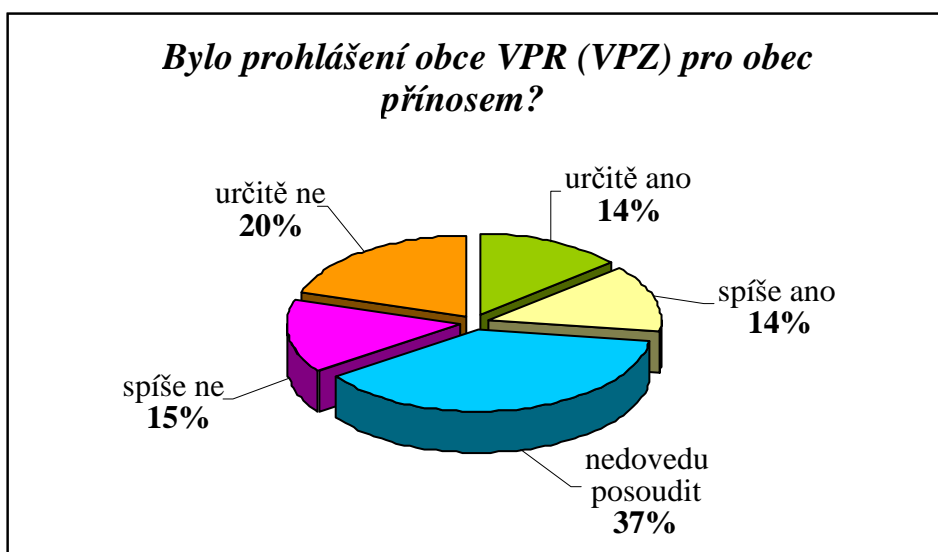
(zdroj: vlastní šetření)

Graf vyjadřuje, že 62 občanů, tj. 56 % z celkového počtu dotázaných, se při jednání s úřady setkala s tím, že jejich obec (část obce) je prohlášena vesnickou památkovou rezervací nebo zónou. Nejčastěji se tak stávalo při jednání rekonstrukcí (či přestavbách) nemovitostí.

Otázka č. 7

Domníváte se, že prohlášení Vaší obce (části obce) VPR (VPZ) bylo pro Vaši obec přínosem?

Graf č. 7

(zdroj: vlastní šetření)

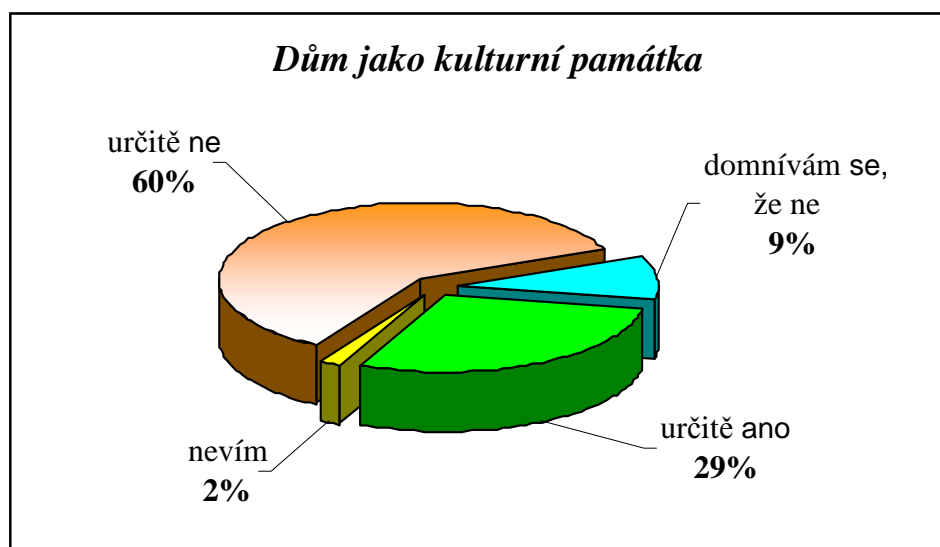

42 občanů (tj. 37 % z celkového počtu dotázaných) se vyjádřilo, že to, zda bylo prohlášení jejich obce za VPZ či VPR přínosem nedovedou posoudit. 15 obyvatel míní, že určitě ano, 15 respondentů odpovědělo, že spíše ano. 16 respondentů odpovědělo, že spíše ne a 22, že určitě ne.

Otázka č. 8

Je dům, ve kterém bydlíte prohlášen kulturní památkou?

Graf č. 8

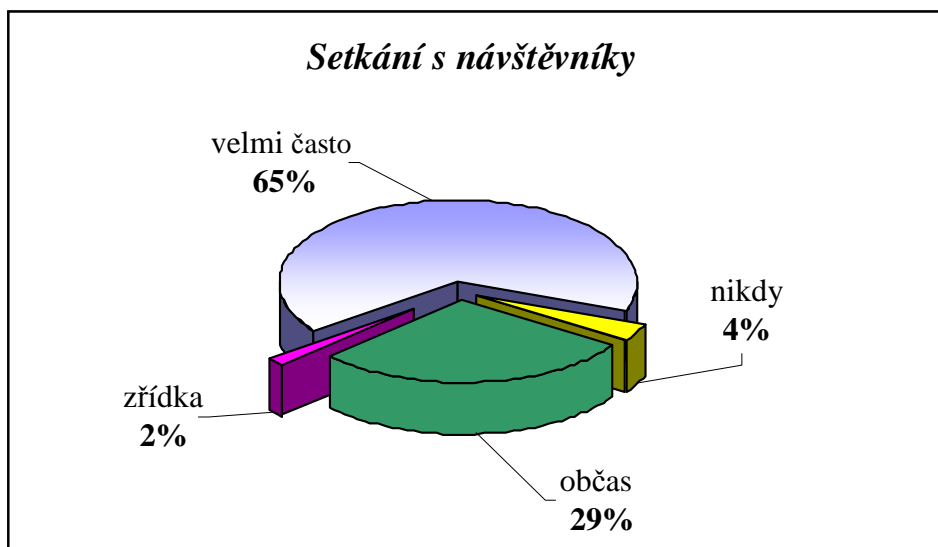
(zdroj: vlastní šetření)

Ze 110 dotázaných odpovědělo 60 % (tj. 66 obyvatel), že dům, ve kterém bydlí určitě není prohlášen kulturní památkou. 32 obyvatel konstatovalo, že jejich dům je kulturní památkou, 10 obyvatel se domnívá, že jejich dům není kulturní památkou a dva obyvatelé neví.

Otázka č. 9

Setkal/a jste se někdy ve Vaší obci s lidmi, kteří si do Vaší obce přijeli prohlédnout historické stavby?

Graf č. 9

(zdroj: vlastní šetření)

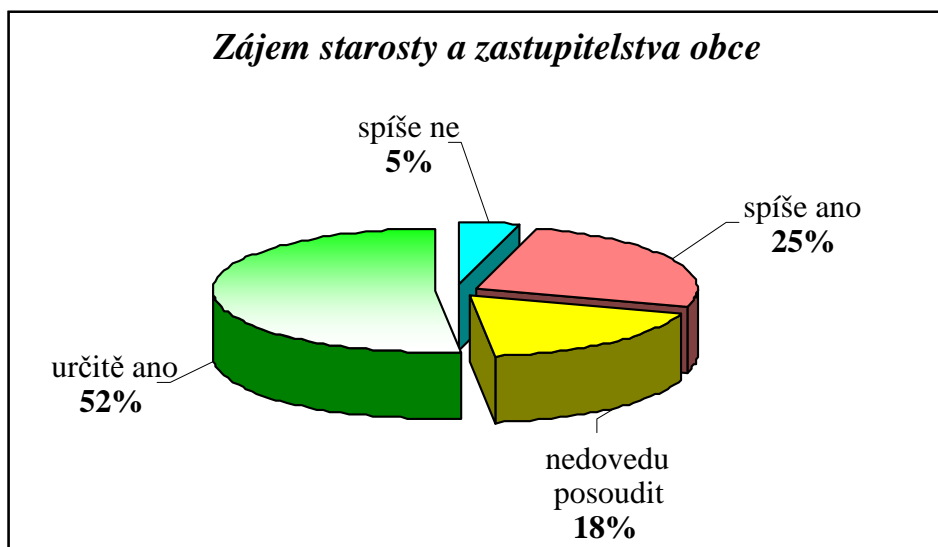
Nejvíce obyvatel 65 % (tj. 72) potvrdilo, že se velmi často setkávají s lidmi, kteří si do jejich obce přijeli prohlédnout historické stavby. Další podstatná část a to plných 29 % (tj. 32) respondentů se vyjádřilo, že za historickými stavbami k nim do obce přijíždějí lidé občas. To, že tam lidé nepřijíždějí nikdy odpovědělo 4 % respondentů a zřídka 2 % (tj. nikdy-4, zřídka-2).

Otázka č. 10

Myslíte si, že se starosta a obecní zastupitelstvo zajímá o problémy spojené s památkovou ochranou Vaší obce (části obce)?

Záměrem otázky bylo zjistit názor občanů na zájem vedení obce o problémy spojené s památkovou ochranou.

Graf č. 10

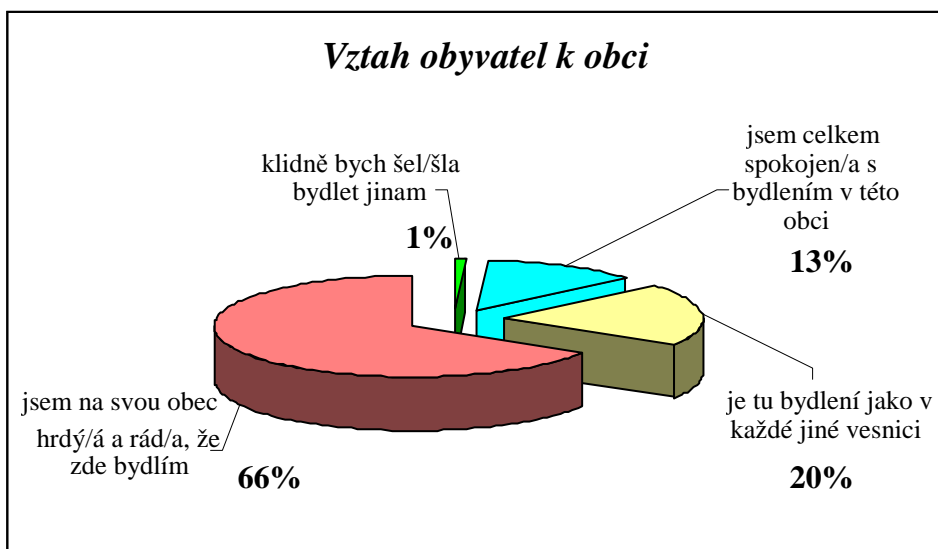
(zdroj: vlastní šetření)

Ze 110 dotázaných 52 % (tj. 57) sdělilo, že se domnívají, že se starosta a obecní zastupitelstvo zajímají o problémy spojené s památkovou ochranou jejich vesnice. 18 % (tj. 20) obyvatel to nedokáže posoudit a 25 % (tj. 28) respondentů si myslí, že spíše ano. Malá část obyvatel 5 % (tj. 5) tvrdí, že se starosta a obecní zastupitelstvo spíše nezajímají o problémy spojené s památkovou ochranou.

Otázka č. 11

Můžete charakterizovat Váš vztah k obci, kde trvale nebo občas bydlíte?

Graf č. 11

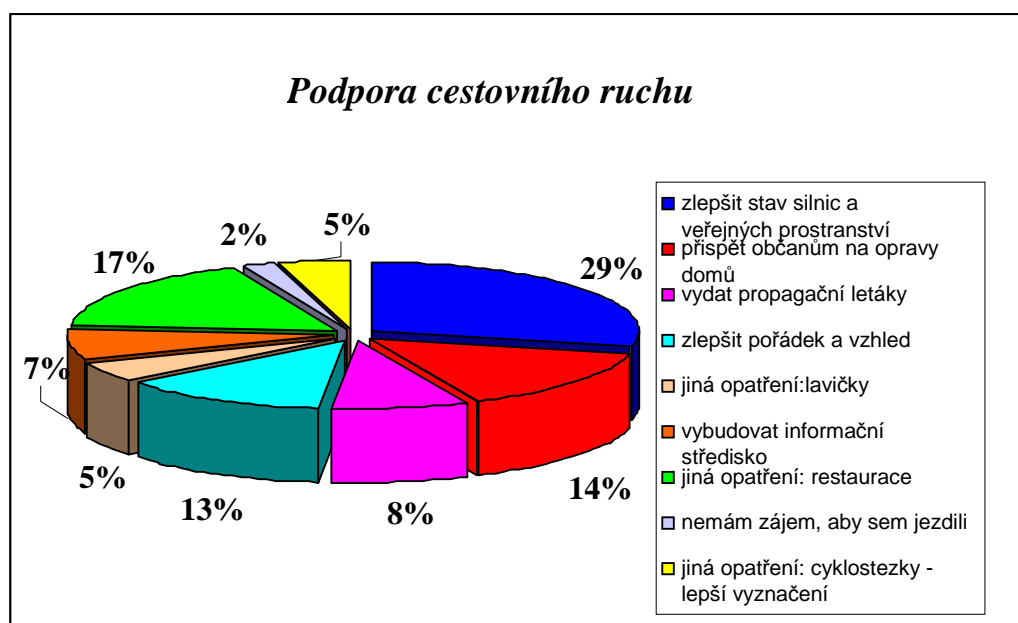
(zdroj: vlastní šetření)

U této otázky respondenti vyjadřovali svůj postoj k životu v jejich bydlištích. Z celkového počtu je 66 % (tj. 73) obyvatel hrdých na svou obec a jsou rádi, že zde bydlí, celkem spokojeno s bydlením je 14 dotázaných, 22 považuje své bydlení stejné jako v každé jiné vesnici, 1 obyvatel by se klidně přestěhoval jinam.

Otázka č. 12

Co by měla Vaše obec udělat pro to, aby k Vám lidé jezdili na výlety a jako turisté?

Graf č. 12

(zdroj: vlastní šetření)

Podstatná část respondentů 29 % (tj. 32) projevilo přání týkající se zlepšení stavu silnic a veřejných prostranství. 14 % (tj. 15) obyvatel by bylo rádo, kdyby jim obec přispěla na opravy domů. 8 % (tj. 9) odpovědělo, že by bylo dobré vydat propagační letáky. 13 % (tj. 14) tvrdí, že by bylo vhodné zlepšit pořádek ve vesnici. 5 % (tj. 5) dotázaných si myslí, že by bylo dobré postavit na návsi lavičky pro unavené turisty. 7 % (tj. 8) dotázaných se vyjádřilo, že pro zvýšení turismu v obci by bylo tím správným řešením vybudování informačního centra a 5 % (tj. 5) respondentů se zmínilo o lepším označení cyklostezek. 2 % (tj. 2) občanů pak vyjádřilo názor, že nemají zájem na tom, aby k nim jezdili turisté.

B. Porovnání názorů obyvatel vesnických památkových rezervací s názory obyvatel vesnických památkových zón

Otázka č. 1

Jaký je Váš vztah k této obci?

Z tabulky vyplývá, že převážná většina obyvatel VPR a VPZ bydlí ve vlastním domě. Mezi odpověďmi obyvatel VPR a VPZ bydlících v nájmu a nebo vlastních rekreačních objektech nevznikly žádné velké rozdíly.

Tabulka č. 48: *Porovnání obyvatel VPR a VPZ*

<i>Otázka č. 1</i>	<i>Rezervace</i>	<i>Zóna</i>
<i>bydlím ve vlastním domě</i>	86%	86%
<i>bydlím zde v nájmu</i>	3%	8%
<i>vlastním zde rekreační objekt</i>	11%	6%

(zdroj: vlastní šetření)

Otázka č. 2

Jak dlouho již v této obci pobýváte?

Největší podíl ve VPR a VPZ tvoří lidé žijící v obci nad 30 let. Druhou nejpočetnější skupinou VPR a VPZ jsou obyvatelé pobývající v obci 20 – 30 let, Ostatní možnosti pokrývají podobný počet respondentů.

V památkových rezervacích:

- (31 let a více) 81 %
- (11 – 20 let) 11 %
- (6 -10 let) 5 %
- (1- 5 let) 3 %

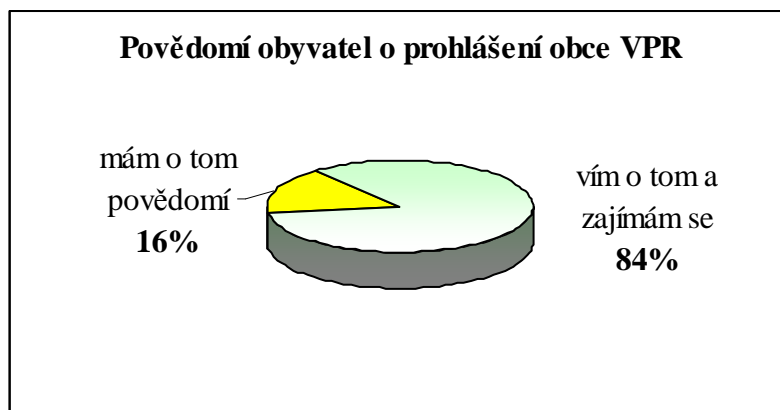
V památkových zónách:

- (31 let a více) 77 %
- (11 – 20 let) 11%
- (6 - 10 let) 6 %
- (1 - 5 let) 6 %

Otázka č. 3

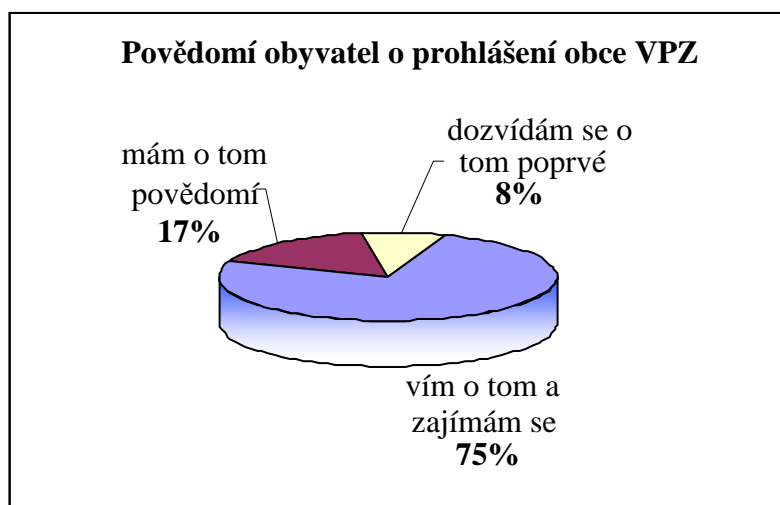
Víte o tom, že Vaše obec, nebo část obce byla před časem prohlášena vesnickou památkovou rezervací či vesnickou památkovou zónou?

Graf č. 13

(zdroj: vlastní šetření)

Graf č. 14

(zdroj: vlastní šetření)

Z obou grafů je patrné, že 2/3 obyvatel ví o tom, že je jejich obec vyhlášena vesnickou památkovou rezervací nebo vesnickou památkovou zónou. Pouze nepatrné množství respondentů 8 %, z vesnických památkových rezervací, se o této skutečnosti dozvědělo poprvé.

Otázka č. 4

Máte představu, jaké výhody a jaké nevýhody to Vaší obci přináší?

Na tuto otázku odpověděla polovina obyvatel VPR a VPZ shodně, že památková péče nemá žádné výhody a ani žádné nevýhody.

Mezi výhodami byly nejčastěji uváděny možnosti získat dotace na opravy a také se zvýšil zájem o turisty.

Jako nevýhoda byly nejčastěji uváděny přehnané požadavky památkářů při stavbách a rekonstrukcích domů.

Otázka č. 5

Domníváte se, že prohlášení Vaší obce (části obce) VPR (VPZ) bylo pro Vaši obec přínosem?

Tabulka č. 49: Porovnání odpovědí obyvatel VPR a VPZ

Otázka č. 5	Rezervace	Zóna
<i>určitě ano</i>	14%	14%
<i>spíše ano</i>	15%	11%
<i>nedovedu posoudit</i>	42%	31%
<i>spíše ne</i>	12%	19%
<i>určitě ne</i>	17%	25%

(zdroj: vlastní šetření)

Z tabulky vyplývá, že jedna třetina obyvatel z památkových rezervací a zón spatřuje vyhlášení za přínos. 42 % obyvatel památkových rezervací a 31 % obyvatel památkových zón nedokáže danou situaci posoudit. 44 % obyvatel VPZ a 29 % obyvatel VPR si myslí, že prohlášení obce VPZ nebo VPR nebylo pro obec přínosem.

Otázka č. 6

Setkal/a jste se již při jednání s úřady s tím, že je Vaše obec (část obce) prohlášena VPR (VPZ)?

66 % respondentů se již setkalo při jednání s úřady s omezeními spojenými s VPR. 64% respondentů z VPZ se s tímto ještě neseťkalo.

C. Porovnání názorů obyvatel VPR a VPZ okresu Tábor s okresy památkově chráněných území

Tabulka č. 50: Seznam památkově chráněných vesnických území v České republice

Okres	VPR	VPZ
Česká Lípa	Janovice, Lhota, Rané, Žďár,	Bukovec, Kravaře, Sloup, Tuboš, Velenice
České Budějovice I	Záboří, Malé Chrástany, Mazelov, Plástovice	Vitín, Dynín, Zbudov, Bošilec, Munice
České Budějovice II Písek	Holašovice (památko UNESCO)	Bovorovice, Opatovice, Božejov, Břehov, Dobčice, Rožnov, Kojákovice, Lipanovice Budičovice, Krašovice, Květov, Putim, Smrkovice, Tukleky, Varvažov, Zahrádka, Žebrákov Dolany, Dyšina, Hlince, Jarov, Kyšice, Lhota, Radějov, Studená Pístina, Ponědrážka, Příbraz, Žíteč, Lutová, Nová Ves, Plačovice, Šatov , Vratěnín
Plzeň - sever Jindřichův Hradec + Znojmo Domažlice + Klatovy		Kanice, Klenčí pod Čerchovem, Pocinovice, Stráž, Trhanov, Hradešice, Ostřetice, Poleň, Velké Hydčice
Tábor	Klečaty, Komárov, Mažice, Vlastiboř, Zálší, Záluží,	Bechyňská Smoleč, Nedvědice, Svinky
Počet	15	56

(zdroj: C.O.T. Business, 2007)

V tabulce č. 34 jsou uvedeny VPR a VPZ okresů, které mají taktéž vyšší počet chráněných území. Jejich výsledné hodnoty byly získány v druhé polovině roku 2006 a začátkem roku 2007 (COT Business, 12/2007).

Z tabulky je zřejmé, že se v okrese Tábor vyskytuje 6 VPR a 3 VPZ. V současné době je v České republice 61 VPR a 164 VPZ.

Tabulka č. 51: Soubor základních socio-demografických dat respondentů

		Procenta			Procenta
Pohlaví	Muž	48%	Kde pracujete?	v místě bydliště	25%
	Žena	52%		dojíždím za prací	28%
Věk	do 17 let	3%	Pracuji jako	nepracuji	47%
	18-25	10%		podnikám v zemědělství nebo lesnictví	9%
	26-35	20%		podnikatel ostatních oborech	7%
	36-45	16%		zaměstnanec zemědělství nebo lesnictví	6%
	46-55	22%		zaměstnanec v ostatních oborech	22%
	56 a víc	29%		zaměstnanec ve veřejném sektoru	8%
				důchodce	31%
Vzdělání	vysokoškolské	6%	studující	8%	
	střední	40%	nezaměstnaný	3%	
	základní nebo vyučen	54%	mateřská dovolená nebo v domácnosti	6%	

(zdroj: C.O.T. Business, 2007)

Při porovnání základních socio-demografických dat respondentů VPR a VPZ okresu Tábor (Tab.č. 31) s daty respondentů srovnávaných okresů je zřejmé, že v okrese Tábor je vyšší podíl důchodců o 10 % a vyšší podíl studentů o 12 %.

Pracovní příležitost nachází v místě bydliště čtvrtina obyvatel a v zemědělství nebo lesnictví pracuje pouze 15 % respondentů všech sledovaných okresů.

U ostatních socio-demografických dat respondentů VPR a VPZ nejsou vyloženě velké rozdíly.

Otázka č. 1

První otázka týkající se vztahu respondenta k obci vypovídá o téměř shodných výsledcích. Tři čtvrtiny obyvatel, tj. 77 %, VPR a VPZ bydlí ve vlastním domě, v obcích okresu Tábor žije ve vlastním domě dokonce 86 % obyvatel. Zbytek obyvatel bydlí v nájmu nebo vlastním rekreačním objektu.

Otázka č. 2

U této otázky je patrné, že převažuje ve všech VPR a VPZ vysoký počet obyvatel žijících v obci více jak 25 let.

Otázka č. 3

Otázka zjišťující, zda obyvatelé obcí ví o tom, že jejich obec nebo její část byla prohlášena VPR nebo VPZ. Obyvatelé VPR a VPZ okresu Tábor se zajímají o své bydliště více než obyvatelé ostatních okresů.

Otázka č. 4

Otázky týkající se výhod a nevýhod prohlášení obcí VPR a VPZ a přínosu této skutečnosti. Téměř polovina obyvatel VPR a VPZ okresu Tábor, ví nebo tuší, jaké výhody a nevýhody prohlášení obce památkovým územím obci přináší. V ostatních VPR a VPZ jde o dvě třetiny obyvatel. Mezi výhodami bylo nejčastěji uváděno možnost získání dotací a zvýšení atraktivity obce pro turisty. Jako nevýhoda byly nejčastěji uváděny problémy při stavbách a rekonstrukcích domů.

Otázka č. 5

U otázky, zda se respondenti setkali s tím, že obec byla prohlášena VPR nebo VPZ mají obyvatelé okresu Tábor, tj. 56 %, více zkušeností než v ostatních okresech, tj. 39 %. Pouze 28 % obyvatel si myslí, že prohlášení obce VPZ a VPR nebylo pro obec přínosem.

Otázka č. 6

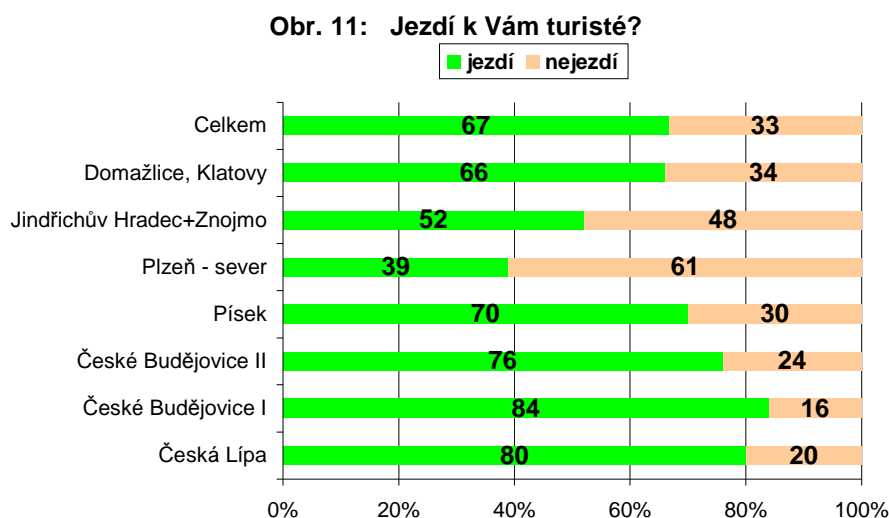
Na otázku, zda se starosta a obecní zastupitelstvo zajímá o problémy spojené s památkovou ochranou obce, odpovědělo na Tábořsku 77 % obyvatel ano nebo spíše ano, v ostatních regionech tato odpověď zazněla u 61 % obyvatel.

Otázka č. 7

Další otázka se týkala emocionálního vztahu respondentů k obci. 66 % obyvatel VPR a VPZ na Tábořsku je na svou obec hrdá, obyvatelé ostatních regionů jsou ze 45 % se svou obcí spokojeni a 37 % obyvatel je na svou obec hrdo.

Otázka č. 8

Výsledek dotazování na otázku týkající se setkání obyvatel VPR a VPZ s turisty v jednotlivých regionech můžeme porovnat z obrázku č. 9.

(zdroj: C.O.T. Business, 2007)

Jak je patrné z obrázku 9, mezi jednotlivými regiony jsou významné rozdíly. Podle výzkumu se 94 % respondentů v obcích bývalého okresu Tábor setkala s návštěvou turistů, což je nejvíce v porovnání s ostatními regiony. Mezi další nejčastěji navštěvované regiony patří památkově chráněné obce bývalých okresů České Budějovice a Česká Lípa. Nejméně turistů jezdí do VPZ na Plzeňsku. Paradoxní je, že obyvatelé VPZ na Plzeňsku jsou nejčastěji přesvědčeni o tom, že prohlášení jejich obcí VPZ bylo přínosem (64 %), zatímco na Táborsku je to pouze 28 %, v jedné části Českobudějovického okresu je to 24 % a na Českolipsku jen 22 %. Zvýšený počet turistů není vždy pro obyvatele obcí přínosem.

Otázka č. 9

Na otázku týkající se cestovního ruchu: „Co by měla Vaše obec udělat pro to, aby k Vám lidé jezdili na výlety a jako turisté?“ mohl každý respondent uvést maximálně tři odpovědi. Nejčastěji si obyvatelé obcí myslí, že by se měli zaměřit na kvalitu komunikací a veřejných prostranství. Druhá nejčastější odpověď se týkala marketingu. Na třetím místě je požadavek získat veřejné prostředky na opravu domů v obci, především památkově chráněných. Nejméně návrhů se týkalo vybudování restaurací.

D. Vyhodnocení dotazníků ze samospráv jednotlivých obcí a pověřeného městského úřadu Soběslav a Tábor

Výzkum na obecních úřadech a městských úřadech byl prováděn v listopadu 2006 a únoru roku 2007. Od představitelů samosprávy jednotlivých obcí bylo získáno 6 vyplněných dotazníků (kdy v jedné obci byl starosta zodpovědný za další 2 obce, a kdy ve dvou obcích byli starostové odpovědní za další obci) a z pověřených městských úřadů 2. Všechny obce byly členem svazku obcí nebo mikroregionu, nejčastěji však členem mikroregionu Veselsko (2 obce) a mikroregionu Soběslavsko (Blatsko) (4 obce).

Otázka č. 1

Jakou funkci v obci/pověřeném městském úřadě zastáváte?

V pověřeném městském úřadě (Tábor, Soběslav) byl dotazník vyplňován přímo s památkářem. V obcích byl v 5 případech rozhovor veden přímo se starostou, v 1 případě s místostarostou.

Otázka č. 2

Jak dlouho již v této obci pobýváte?

Mnou dotazovaní představitelé samosprávy obcí pobývali v obci převážně nad 30 let a to ve 4 případech, ve 2 případech 10-20 let a ve stejné míře 20-30 let.

Otázka č. 3

V kterém roce byla Vaše obec (nebo její část) prohlášena VPR či VPZ?

Tabulka č. 52: *Vesnické památkové rezervace*

<i>Název</i>	<i>Rok prohlášení</i>
Klečaty	1995
Komárov	1995
Mažice	1995
Vlastiboř	1995
Zálší	1995
Záluží	1995

(zdroj: vlastní šetření)

Tabulka č. 53: *Vesnické památkové zóny*

<i>Název</i>	<i>Rok prohlášení</i>
Bechyňská Smoleč	1995
Nedvědice	1995
Svinky	1995

(zdroj: vlastní šetření)

Otázka č. 4

Má Vaše obec zpracovanou nějakou územně-plánovací dokumentaci?

Kromě 3 obcí mají obce zpracovaný územní plán a urbanistickou studii z roku 1999.

Otázka č. 5

Má Vaše obec zpracovaný nějaký strategický plán nebo plán rozvoje obce?

Pouze ve 3 dotázaných obcích měli zpracovaný nějaký strategický plán či plán rozvoje obce, v dalších 3 obcích zatím nic podobného neměli a začínají o jeho zpracování uvažovat.

Otázka č. 6

Domníváte se, že prohlášení Vaší obce (části obce) VPR či VPZ bylo pro Vaši obec přínosem?

Jen ve 1 obci a na pověřeném městském úřadě se domnívají, že prohlášení obce za VPR či VPZ nebylo pro obec přínosem. Čtyřikrát jsem se setkala s odpovědí spíše ano, a v jednom případě určitě ano.

Otázka č. 7

Myslíte si, že se zajímáte o problémy spojené s památkovou ochranou Vaší obce?

4 z 6 představitelů samosprávy obcí si myslí, že se určitě zajímá o problémy spojené s památkovou ochranou jejich obce. Ve 2 případech v obcích a na památkovém úřadě byla jejich odpověď na tuto otázku spíše ano.

Otázka č. 8

Máte představu jaké výhody památková ochrana Vaší obci přináší?

Představitelé obcí nejčastěji odpovídali, že jim památková ochrana přináší možnost využít finanční podpory od Ministerstva kultury ČR nebo z krajského úřadu. Např. dotace, turismus či uchování krásy obce. Představitelé z pověřeného městského úřadu se k této otázce stavěli kladně, kdy z jejich rozsáhlého výčtu výhod mohu uvést např. turismus, dotace, vyrovnávací podpora, dotace na fasády, střechy, okna, upravení terénu aj.

Otázka č. 9

Máte představu jaké nevýhody památková ochrana přináší Vaší obci?

Ve 100% se pak představitelé obcí shodli, že nevýhodou této ochrany jsou problémy při přestavbách obydlí, které jsou následně spojeny s omezením investic v jejich obci a tudíž i pomalejším rozvojem obce. Shodně odpovídali i představitelé městských úřadů.

Otázka č. 10

Setkal/a jste se při jednání s úřady s tím, že Vaše obec (část obce) je prohlášena VPR či VPZ?

Při jednání s úřady se 5 představitelů obcí setkalo s tím, že je jejich obec prohlášena VPR či VPZ, ve 1 případech tomu tak nebylo a to u těch představitelů obce, kteří uvedli, že se spíše zajímají o památkovou ochranu jejich obce.

Otázka č. 11

Jaké máte zkušenosti s jednáním o památkové ochraně Vaší obce s Vaším pověřeným obecním (městským) úřadem v Soběslavi, Táboře?

Co se týče zkušeností s jednáním o památkové ochraně s tímto úřadem byly ze strany představitelů samosprávy obcí převážně dobré a to v 5 případech a v 1 případě žádné zkušenosti nebyly.

Otázka č. 12

Jaké máte zkušenosti s jednáním o památkové ochraně vaší obce s památkovým úřadem v Českých Budějovicích?

Zkušenosti s jednáním o památkové ochraně s tímto úřadem měli všichni představitelé obcí dobré či běžné. Stejně stanovisko vyjadřovali i představitelé úřadů, i když podotknul, že se představitelé obcí občas dostaví pozdě a jednání s nimi jsou zdlouhavá.

Otázka č. 13

Jaké máte zkušenosti s jednáním o památkové ochraně Vaší obce s Krajským úřadem v Českých Budějovicích?

V porovnání zkušenosti s jednáním o památkové ochraně s Krajským úřadem byly pro představitele samosprávy obcí v 3 případech dobré, ve 2 případech horší a v 1 případech neměli zkušenosti žádné. Představitelé městského úřadu mají dobré zkušenosti.

Otázka č. 14

Je dům, ve kterém bydlíte prohlášen kulturní památkou?

Jeden z dotazovaných bydlel v domě, který byl prohlášen kulturní památkou.

Otázka č. 15

Setkal/a jste se ve Vaší obci s lidmi, kteří si do Vaší obce přijeli prohlédnout historické stavby?

6 dotazovaných se ve svých obcích velmi často setkává s lidmi, kteří si tam přijeli prohlédnout historické stavby. Stejnou odpověď jsem dostala i na městském úřadě. 1 dotazovaný se s turisty v jejich obci občas setkává.

Otázka č. 16

Můžete charakterizovat Váš vztah k obci, kde trvale bydlíte?

Z 6 představitelů samosprávy obcí se jich 5 vyjádřilo, že jsou na svou obec hrdí, 1 byli celkem spokojeni s bydlením v jejich obci.

Otázka č. 17

Co by měla Vaše obec udělat proto, aby k Vám lidé jezdili na výlety a jako turisté?

Návrhy toho, co by měly obce udělat proto, aby k nim lidé jezdili na výlety a jako turisté se u představitelů obcí a představitele památkového ústavu v mnohém shodovaly. Za nejdůležitější považují opravení silnic, zvelebení prostředí obce, opravení štítových fasád na návsi, zanesení cyklostezek do map, vylepšení ubytovacích služeb, zřízení informačního centra či zřízení webových stránek obce (tj. informovat občany) a v neposlední řadě např. vyasfaltovat cesty pro bruslaře.

Ze všech 8 dotazovaných bylo 6 mužů, 2 ženy. Ve 2 případech ve věku 56 a více, ve 4 případech ve věku 36-45, v 1 případě ve věku 36-45 a nakonec 1 případ 18-25. Dotazovaní byli převážně vzdělání středoškolského a pokud ještě pracovali, tak byli zaměstnání ve státní nebo veřejné sféře.

5 ANALÝZA VÝSLEDKŮ A NÁVRHY ŘEŠENÍ

5.1 Analýza (SWOT) výsledků

Silné stránky:

- bohatý kulturně-historický potenciál
- rozmanitost krajiny s vysokou přírodní diverzitou atraktivní pro turistiku a rekreaci
- výhodná poloha z pohledu příjezdového cestovního ruchu
- zvyšující se zájem veřejnosti o rozvoj venkova
- aktivní a důvěryhodná místní samospráva

Slabé stránky:

- špatný stav a nedostatečná prezentace některých kulturně-historických památek
- nedostatečná prezentace investičních příležitostí
- stav využití informačních a komunikačních technologií
- nedostatek pracovních a rekvalifikačních příležitostí na venkově a odliv obyvatel v produktivním věku
- nedostatečná nabídka služeb ve venkovských sídlech
- nepříznivá věková struktura obyvatel
- špatná infrastruktura
- ústup zemědělské produkce
- vysoká sezónnost cestovního ruchu

Příležitosti:

- vyšší využívání informačních a komunikačních technologií
- budování turistické dopravní infrastruktury
- nabídka finančních prostředků EU
- všeobecná mezinárodní podpora trvale udržitelného rozvoje
- evropský zájem na vyzdvižení poznání přírodního a kulturního dědictví jednotlivých členských zemí

- zachování původních zvyků a tradic

Ohrožení:

- nedostatek investičních prostředků pro údržbu a rekonstrukci atraktivit
- nedostatečná úroveň a podceňování marketingu regionu

SWOT analýza byla zhotovena na základě odpovědí obyvatel jednotlivých vesnic, představitelů samosprávy vesnických památkových zón a rezervací a představitele pobočky Národního památkového ústavu v Českých Budějovicích.

5.2 Návrhy řešení

1. Informovat občany o výhodách památkové ochrany
2. Motivovat občany ke zvelebení jejich sídel
3. Větší propagace vesnic navenek - prezentace obcí na internetu - vytvoření webových stránek obce, popřípadě vydání propagačních letáků
4. Zlepšení stavu silnic
5. Vybudování informačních středisek
6. Budování vesnické infrastruktury
7. Vytvoření poradenské firmy zabývající se pomoci se žádostmi o dotace
8. Vybudování cyklostezek centrem obce
9. Zkvalitnění ubytovacích a pohostinských služeb

Ad 1.) Z provedeného výzkumu vyplývá, že převážná část místních obyvatel a představitelů samosprávy obcí v památkové ochraně jejich obce nespátřují žádné výhody, a proto je v prvé řadě nutné obyvatele a představitele samosprávy informovat o těchto výhodách.

Ad 2.) Po vysvětlení všech výhod je důležité občany motivovat k obnově jejich sídel a přirozené údržbě krajiny z důvodu uchování historické hodnoty pro další generace či možnost uspět např. v soutěži Vesnice roku, což by pro obec mohlo znamenat příliv peněz do obecní pokladny ať už v podobě příjmů z turismu či v podobě investic. Tyto prostředky by pak mohly pomoci k rozvoji obce.

Ad 3.) Větší propagace vesnic navenek, zvláště pak zřízení webových stránek, je velice důležité. Už jen proto, že najít nějaké podrobnější informace o těchto památkově chráněných obcích (částech obcí) je velký problém a spousta lidí se tak nemusí dozvědět o těchto atraktivitách, které určitě stojí za to vidět. V dnešní době mnoho lidí, zvláště pak mladých lidí žije internetem a co není na internetu jako by nebylo.

Ad 4.) Toto opatření je potřebné ve všech obcích, jelikož stav silnic je v dosti špatném stavu. Opravení těchto silnic povede nejen ke spokojenosti místních obyvatel, ale i ke spokojenosti turistů, kteří si na výlet vyrazí automobilem.

Ad 5.) Vybudovat informační střediska nebo alespoň informační kiosky by bylo vhodné už jen z toho důvodu, že přijíždějící návštěvníci tak budou moci získat komplexní informace o jednotlivých atraktivitách v obci a zároveň to může přinést vytvoření nových pracovních míst pro místní obyvatele.

Ad 6.) Důležitá je i podpora malého středního podnikání, které zajistí vytváření nových pracovních příležitostí pro místní obyvatele.

Ad 7.) Vytvoření poradenské firmy na úrovni kraje, která by poskytovala bezplatnou pomoc při přípravě projektů a žádostí o dotace.

Ad 8.) Velká většina cyklostezek je vedena okolím obce, což je škoda, protože nejvíce atraktivit se nachází právě v centru obce – na návsi. Může se tak stát, že mnoho lidí vesnicí jen projede a ničeho pozoruhodného si tak nevšimne.

Ad 9.) Na kvalitu ubytovacích a pohostinských služeb si stěžovali nejen místní, ale i turisté, proto by bylo vhodné na kvalitě poskytovaných služeb zapracovat.

6 SOUHRN A ZÁVĚRY

Problematika venkova a zejména vesnice je v současné době stále ještě zastřena preferovanou problematikou městských sídel.

Nedostatek pracovních příležitostí na venkově znamená další oslabení fenoménu venkova vůbec. Odchod mladých lidí vede k dalšímu stárnutí venkovské populace, a tím i k její menší akceschopnosti. Na vesnicích zůstává chudší, zestárlé, a proto méně aktivní obyvatelstvo.

Z vesnic mizí tradiční funkce, hospodářské budovy zemědělských usedlostí nejsou využívány, chátrají a rozpadají se. Naproti tomu obytná stavení jsou radikálně přestavována. Chceme-li rozvíjet vesnická sídla, je třeba hledat možnosti i v novém funkčním využití objektů a území, ale tak, aby zůstaly zachovány památkové hodnoty a historický charakter staveb, jednotlivých prostorů a jejich prostředí, dochovaná sídelní struktura a panoramata včetně dominant. Na řešení těchto požadavků se podílí významnou měrou územní plánování, jehož úkolem je stanovit komplexní podmínky pro funkční a prostorovou regulaci v dotčeném území.

Vesnické památkové rezervace a památkové zóny s dochovanými soubory lidové architektury se nalézají v obcích nebo jejich částech, pro které často není územní plán zpracován. Některé obce si nechávají územně - plánovací dokumentaci zpracovat, zejména proto, aby se mohly zapojit do Programu obnovy vesnice, ve kterém existence územního plánu nebo urbanistická studie jsou jednou z podmínek pro získání dotace.

Památkovou rezervací rozumíme území, jehož charakter určuje soubor stavebních kulturních památek, nedílnou součástí tvoří historické a krajinné prostředí. V tomto souboru mohou být i nemovitosti, které kulturními památkami nejsou, a přesto se na ně vztahuje specifický stavební režim, stanovený pro památkovou rezervaci jako celek. Veškeré zásahy podléhají schvalovacímu řízení příslušných orgánů státní správy a památkové péče.

Památkovou zónou je území s menším podílem kulturních památek, historického prostředí či krajinného celku, který však vykazuje významné kulturní hodnoty. V hranicích těchto chráněných souborů podléhá veškerý stavební fond příslušné ochraně. Ve srovnání s památkovými rezervacemi mají památkové zóny poněkud volnější režim.

Kolem památkových rezervací, zón i jednotlivých kulturních památek jsou navíc vyhlášena ochranná pásma, zabraňující nevhodným úpravám bezprostředního okolí výše uvedených celků.

Současná památková péče se zaměřuje na komplexní ochranu celých vesnických sídel včetně jejich vztahu k okolní přírodě přeměněné zásahy člověka v kulturní krajinu. Důležité jsou také otázky využívání existujících a koncipování nových ekonomických nástrojů na obnovu a údržbu památek lidového stavitelství. Peněz ovšem není mnoho a na všechny památky se samozřejmě nedostane.

Důležitý prostředek péče o památky lidového stavitelství, kompenzující do jisté míry jejich majitelům povinnost respektovat určitá nadstandardní opatření, představují státní dotace na údržbu a regeneraci.

Zákon č. 20/1987 Sb. o státní památkové péči umožňuje vlastníku památky poskytnout prostřednictvím okresního úřadu finanční příspěvek na zachování a obnovu kulturní památky až do výše 90 % celkových nákladů (§16).

Navíc existuje řada různě zaměřených regionálních i mezinárodních programů, fondů a nadací, které podle svých možností financují také záchranu vybraných vesnických památek jako např.: Program záchrany architektonického dědictví, Program restaurování movitých kulturních památek, Havarijní program, Program péče o vesnické památkové rezervace, vesnické památkové zóny a krajinné památkové zóny, Program Culture 2008 - 2013 či Granty vyhlašované Jihočeským krajem: Nemovité kulturní památky 2008, Zvýšené náklady obnovy památkově chráněných staveb 2008, Grantový program na podporu tvorby ÚPD obcí.

Cílem této práce bylo zjistit, jakou měrou ovlivňuje rozvoj venkova památková ochrana souboru lidové architektury ve vesnických památkových rezervacích a vesnických památkových zónách. Důležité bylo ověřit si výsledky památkové ochrany a postoje občanů, orgánů samosprávy i státní správy k této problematice a jaký je její důsledek pro rozvoj vybraných obcí okresu Tábor.

Dále bylo nutné zjistit a analyzovat spokojenost obyvatel žijících v těchto obcích a zda považují prohlášení jejich obce památkovou rezervací (zónou) za pozitivní či nikoliv, popř. zda jim to způsobuje nějaké problémy např. při přestavbě jejich obydlí apod. Zjistit míru kooperace obce a jednotlivých obyvatel s památkovým úřadem v Českých Budějovicích. A poté z výsledků výzkumu následně navrhnout konkrétní opatření pro zvýšení atraktivity těchto obcí, která by mohla napomoci regionálnímu rozvoji těchto obcí.

Na základě provedeného výzkumu bylo zjištěno, že památková ochrana může na rozvoj venkova působit jako určitá pobídka ve smyslu všestranného zkvalitnění místní dopravní a telekomunikační infrastruktury tak, aby vyhovovala rostoucím potřebám hospodářského rozvoje obcí při respektování ochrany životního prostředí; zlepšení životních podmínek obyvatel; zvýšení kvality všech složek životního prostředí v obcích; zlepšení podmínek života venkovského obyvatelstva; zvýšení podílu cestovního ruchu na hospodářské prosperitě obcí; vytváření nových pracovní příležitosti aj. Památková ochrana má ve svém důsledku i negativní vliv, a to problémy spojené s přestavbou či obnovou památkově chráněných sídel.

Po ověření si výsledků památkové ochrany u obyvatel a představitelů samosprávy jednotlivých obcí, bylo zjištěno, že 37 % obyvatel nedovede posoudit, zda prohlášení jejich obce (části obce) za VPR či VPZ bylo pro jejich obec přínosem, 15 % si myslí, že spíše ne, 14 % spíše ano a shodně pak určitě ano 14 %, nakonec 20 %, že určitě ne. Ve 4 případech z 6 se představitelé jednotlivých obcí domnívají, že prohlášení jejich obce za VPR či VPZ bylo pro jejich obec (část obce) spíše přínosem než naopak. V 1 případě, že určitě ano a stejně tak i spíše ne.

Názor obyvatel VPZ na výhody památkové ochrany byl takový, že ve 42% v ní neviděli žádné výhody, 28 % nevědělo jaké výhody by mohla mít, 11 % uvedlo výhody jako např. dotace, turistika aj. a 19 % tušilo, ale nevědělo nic konkrétního. Názor obyvatel VPR na výhody památkové ochrany byl v převážné většině podobný jako u obyvatel VPZ. 45 % obyvatel VPR odpovědělo, že prohlášení jejich obce VPR nemá žádné výhody, 16 % respondentů se shodlo na dotacích a turistice, 11 % obyvatel nevědělo, jaké to má výhody a 28 % respondentů neuvedli žádnou konkrétní výhodu. Tyto odpovědi se v podstatě shodovaly s odpověďmi představitelů samospráv jednotlivých obcí.

Co se týče nevýhod, pak 53 % obyvatel VPR či VPZ si myslí, že památková ochrana jim nepřináší žádné nevýhody, 22 % neví o žádných nevýhodách a 25 % uvedlo jako nevýhodu problémy spojené s přestavbou jejich obydlí. Stejně tak optimističtí už ale nebyli představitelé samospráv jednotlivých obcí, kteří ve všech případech tj. v 6 uvedli, že v památkové ochraně vidí jako jedinou nevýhodu problémy spojené s přestavbami. I přesto 66 % obyvatel ve své obci bydlí rádo a jsou na ni hrdí.

Zkušenosti s jednáním o památkové ochraně s pověřeným městským úřadem, památkovým úřadem či Krajským úřadem v Českých Budějovicích měli představitelé samospráv jednotlivých obcí převážně dobré a to vždy ve více jak 80 %.

Na základě výsledků tohoto výzkumu byla navržena řešení jako např. informovat občany o výhodách památkové ochrany; motivovat občany ke zvelebení jejich sídel; větší propagace vesnic navenek - prezentace obcí na internetu - vytvoření webových stránek obce, popřípadě vydání propagačních letáků; zlepšení stavu silnic; vybudování informačních středisek; budování vesnické infrastruktury; vytvoření poradenské firmy zabývající se pomoci se žádostmi o dotace; vybudování cyklostezek centrem obce; zkvalitnění ubytovacích a pohostinských služeb.

Závěrem lze říci, že náš venkov by bez památek lidové architektury a dalších pozoruhodných původních staveb přestal být tím, čím dosud je. Uvědomme si to a zbytečně neničme to, co nám zde zanechaly generace našich předků.

I přestože památková ochrana přináší určitá omezení těm, kteří si v těchto VPR a VPZ chtějí postavit či zrekonstruovat nějaké obydlí, tak má i mnohá pozitiva jako jsou dotace, turistika aj. To by do budoucna mělo odlišovat tyto obce od ostatních vesnic, které památkově chráněné nejsou a to i ve směru rychlejšího regionálního rozvoje. Je však nutné podotknout, že výsledný efekt památkové ochrany i regionálního rozvoje těchto obcí závisí na konečné míře spolupráce jednotlivých obyvatel a představitelů jejich obce s představiteli Národního památkového ústavu v Českých Budějovicích.

7 SUMMARY

This diploma thesis topics are regional development and the territorial protection of rural architecture complexes in villages in Tábor district.

Regional development is, in the sharp contrast of the social capital, examined quite frequently. Regardless the various units of observation and indicators used and whatever methods of analysis employed, all analysts of the regional development came to similar conclusion that the territorial differences increased substantially among regions after the 1990. As far as the direction of the territorial changes is concerned, it is possible to say that, in very general terms, the transformation relatively improved the position of the metropolitan areas at the expense of non-metropolitan one, the western part of the Czech Republic benefited from the better geographical location than the eastern ones.

In the Czech Republic, there are 40 town heritage reserves and 61 village reserves. Cores of historic cities further protected by 209 town heritage zones over 164 village heritage zones. Then Conditions in the Czech Republic call for an individual approach that might be of interest for small historic cities and villages and their microregions. The regional development in rural areas, especially in village heritage reserves and village heritage zones should be improved very quickly. This fact has to be reflected in the strategy of the rural areas development as well as in the local resources affordable for safeguarding of culture heritage.

Rural Baroque and a South Bohemian village belong to each other. From the hills of Šumava to the region of Tábor and Jindřichův Hradec we can see rounded, impressively shaped facades of houses and farmsteads, which are decorated by a wide scale of vegetable, animal and ornamental motives. For its both graceful curves and richness and at the same time differences in decorations, Rural Baroque became unique architectonic phenomena of the South Bohemian countryside.

The fact is that regional development and the territorial protection of village heritage zones and reserves are quite important issues at the time and their importance will be increasing in future. It is necessary to create a database of technological procedures of heritage skills and crafts, information how to get financial support etc. and support the publishing of the saved knowledge and its distribution in all sites. This is the only way how to save our cultural treasure for future generations.

8 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A ZDROJŮ

Knižní publikace:

- Blažek, J., Uhlíř, D.: Teorie regionálního rozvoje, Praha, Karolinum, 2002, 211 s., ISBN 80-246-0384-5
- Blažíček, O. J.: Slovník památkové péče, Praha, Sport. a turist. nakl., 1962, 237s.
- Bureš, P., Škabrada, J., Šnajdrová, H.: Památková ochrana historických vesnic v České republice, MKČR, 1996, 120 s., ISBN 80-902096-2-9
- David, P., Soukup, V.: 555 památek lidové architektury České republiky, Praha, Kartografie : Soukup & David, 2000, 184 s., ISBN 80-7011-674-9
- Hájek, V. a kolektiv: Lidová stavení: opravy a úpravy, Praha, Grada publishing, 2001, 169 s., ISBN 80-247-9054-8
- Hrabánková, M., Vosejpková, M.: Regionální management, JČU v ČB, 2002, 80 s., ISBN 80-7040-564-3
- Kaigl, J., Pechová, K., Zídek, M.: Příručka vlastníka kulturní památky, Ministerstvo kultury(odbor památkové péče), Praha, 2004, ISBN 80-86310-19-1
- Pešta, J.: Encyklopedie českých vesnic: vesnické památkové rezervace, zóny a ostatní památkově hodnotná vesnická sídla v Čechách ; díl II., Jižní Čechy, Praha, Libri, 2004, 591 s., ISBN 80-7277-149-3
- Surynek, A. , Komárková, R., Kašparová, E.: Metody sociologického a sociálně psychologického výzkumu, Praha: VŠE, 1994, 119 s.
- Škarková, Z.: Obecné principy přípravy projektu, řízení projektu financovaných z EU, VSPJ v Jihlavě, 2007, 20 s.
- Štěrbová, A.: Tematické a regionální operační programy pro období 2007 – 13 a jejich využití pro rozvoj cestovního ruchu, VSPJ v Jihlavě, 2007, 38 s.
- Vaníček, J., Hrabánková, M.: Regionální projektování, JČU v ČB, 2004, 72 s.
- Vaníček, J., časopis C.O.T. Business, Prosinec 2007, ISSN 1212-4281
- Voděra, S., Škabrada, J.: Jihočeská lidová architektura, České Budějovice, Jihočeské nakladatelství, 1986, s., TS 09/13 43-024-86

- Voděra, S., Škabrada, J.: Vesnické stavby a jejich úprava, Praha, Státní zemědělské nakladatelství, 1975, 253s., DT 631.28
- Zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči (ve znění zákona ČNR č. 452/1990 Sb), 17.05.2007

Internetové zdroje:

- <http://www.rozhlas.cz/lidovestavby/>, [cit. 07. 12. 2007]
- <http://old.tabor.cz>, [cit. 04. 11. 2007]
- <http://selskebaroko.unas.cz>, [cit. 11. 01. 2007]
- www.czso.cz, [cit. 05. 03. 2007]
- www.culture2000.cz, [cit. 05. 03. 2007]
- www.isu.cz, [cit. 07. 12. 2006]
- www.kraj-jihocesky.cz, [cit. 25. 03.2007]
- www.mmr.cz, [cit. 20. 02.2008]
- www.mkcr.cz, [cit. 18. 03. 2008]
- www.mze.cz, [cit. 02. 02. 2008]
- www.npu.cz, [cit. 30. 03. 2007]
- www.rr-jihozapad.cz, [cit. 09. 02. 2008]
- www.strukturalni-fondy.cz, [cit. 13. 01. 2008]
- www.sudomerice.cz, [cit. 01. 01. 2007]
- www.wikipedia.cz, [cit. 15. 03. 2008]

9 PŘÍLOHY

Seznam příloh:

1. Slovníček vybraných pojmů
2. Dotazník pro představitele pobočky Národního památkového ústavu v Českých Budějovicích
3. Dotazník pro obyvatele vesnických památkových rezervací a zón
4. Dotazník pro představitele vesnických památkových rezervací a zón
5. Mapa památkových rezervací a památkových zón vesnického typu
6. Návrh na zařazení nemovité kulturní památky do Programu péče o vesnické památkové rezervace a zóny v roce 2008
7. Přehled poskytnutých dotací za rok 2007 z Programu péče o vesnické památkové rezervace a zóny v roce 2007

Příloha č. 1

Slovníček vybraných pojmů vztahujících se k danému tématu:

Kulturní památka

Kulturní památkou jsou nemovité nebo movité věci, popř. jejich soubory, které jsou významnými doklady historického vývoje, životního způsobu a prostředí společnosti od nejstarších dob do současnosti, jako projevy tvůrčích schopností a práce člověka z nejrůznějších oborů lidské činnosti, pro jejich hodnoty historické, umělecké, vědecké a technické, nebo které mají přímý vztah k významným osobnostem a historickým událostem. (§2, odst. 1 zákona č. 20/1987 Sb.)

Lidová architektura

Úhrn účelových staveb na vesnici, obydlí, hospodářské a kultovní objekty, zčásti také obytné domy ve venkovských zemědělských městech, stavby prováděné samotnými stavebníky nebo místními řemeslníky, stavení jejichž dispozice a všechno architektonické ztvárnění vyšlo z místní stavební tradice. Vznikly tak regionální typologické skupiny lišící se vzájemně v půdorysné skladbě, v konstrukci, použitým materiálem, jeho zpracováním i výtvarným pojetím staveb. Podle

základního stavebního materiálu se u nás vytvořily hlavní velké oblasti domu dřevěného (roubeného), hrázděného, hliněného a zděného. Tyto oblasti se pak dále člení na výrazně ohraničené typologické okrsky se zřetelnými krajovými znaky. (Blažíček, O. J., 1962)

Národní kulturní památky

Kulturní památky, které tvoří nejvýznamnější součást kulturního bohatství národa, prohlašuje vláda České republiky svým nařízením za národní kulturní památky. (§4, odst. 1 zákona č. 20/1987 Sb.)

Ochranné pásmo

Vyžaduje-li to ochrana nemovité kulturní památky nebo jejího prostředí, vymezí okresní úřad po vyjádření regionální organizace státní památkové péče ochranné pásmo, ve kterém může omezit nebo zakázat určitou činnost nebo učinit jiná vhodná opatření.

Jde-li o ochranu nemovité národní kulturní památky, památkové rezervace nebo památkové zóny nebo jejich prostředí, vymezí obdobně okresní úřad na návrh Ministerstva kultury po vyjádření Státního ústavu památkové péče ochranné pásmo. (§17, odst. 1, 3 zákona č. 20/1987 Sb.)

Památková lidové architektury

Dílo lidové architektury, které je kulturní památkou. Památky lidové architektury náleží mezi architektonické památky do širší skupiny památek stavebních. (David, P., Soukup, V., 2000)

Památková rezervace

Území, jehož charakter a prostředí určuje soubor nemovitých kulturních památek, popř. archeologických nálezů, může vláda České republiky nařízením prohlásit jako celek za památkovou rezervaci. (§5, odst. 1 zákona č. 20/1987 Sb.)

Památková zóna

Území sídelního útvaru nebo jeho části s menším podílem kulturních památek, historické prostředí nebo část krajinného celku, které vykazují významné kulturní hodnoty, může Ministerstvo kultury prohlásit za památkovou zónu. (§6, odst. 1 zákona č. 20/1987 Sb.

Pilastr

Svislý plochý dekorativní architektonický článek mírně vystupující ze zdiva, s patkou, dříkem a hlavicí, provedený jako do zdi zapuštěný pilíř

Plužina

Veškerá obdělávaná půda, podle způsobu rozdělení pozemkové údržby jednotlivých vlastníků a podle konfigurace terénu rozeznáváme různé typy.

(David, P., Soukup, V., 2000)

Špýchar

Těž sýpka, kamenice. Budova sloužící k uskladnění obilí.

Voluta

Ozdobný motiv ve tvaru spirálového závitu, užívaný nejvíce v jižních Čechách

(Hájek, V. a kolektiv, 2001).

Příloha č. 2

D O T A Z N Í K

**Pro představitele pobočky Národního památkového ústavu v daném kraji
zodpovědného za Vámi studované vesnické památkové rezervace a zóny**

Název obcí, za které je pracovník NPÚ zodpovědný .....

Jde o

**a) vesnické památkové rezervace
(názvy).....**

b) vesnické památkové zóny (názvy).....

1. Jakou funkci v Národním památkovém ústavu zastáváte?

.....
...

2. Jak dlouho již v ústavu pracujete?

do 1 roku	1 – 5 let	6-10 let	10 -20 let	nad 20 let
-----------	-----------	----------	------------	------------

3. V kterém roce byla ve Vámi spravovaných obcích zavedena plošná ochrana souboru lidové architektury?

všechny v roce.....	jinak a to..... ....
------------------------	-----------------------------------

4. Myslíte si, že se představitelé těchto obcí zajímají o problémy spojené s jejich památkovou ochranou?

určitě ano	spíše ano	nedovedu posoudit	spíše ne	určitě ne
------------	-----------	----------------------	----------	-----------

5. Podle Vašeho názoru, jaké výhody to (myšleno památková ochrana) obcím přináší?

.....
.....
.....
.....
.....

6. Podle Vašeho názoru, jaké nevýhody to (myšleno památková ochrana) obcím přináší?

.....
.....
.....
.....
.....

7. Jaké postoje zaujímají obyvatelé těchto obcí k Vaším návštěvám, pokynům a rozhodnutím?

.....
.....
.....
.....
.....

8. Jaké postoje zaujímají představitelé těchto obcí k Vaším návštěvám, pokynům a rozhodnutím?

.....
.....
.....
.....
.....

9. Jaké máte zkušenosti s jednáním o památkové ochraně s pověřenými obecními úřady zodpovědnými za památkovou péči?

.....
.....
.....
.....
.....

10. Jaké máte zkušenosti s jednáním o památkové ochraně v této oblasti s Krajským úřadem?

.....
.....
.....
.....
.....

11. Domníváte se, že prohlášení Vámi spravovaných obcí (části obce) vesnickou památkovou rezervací (zónou) bylo pro ně přínosem?

určitě ano	spíše ano	nedovedu posoudit	spíše ne	určitě ne
------------	-----------	-------------------	----------	-----------

12. Setkal jste se v těchto obcích s lidmi, kteří si do Vaší obce přijeli prohlédnout historické stavby?

velmi často	občas	zřídka	nikdy
-------------	-------	--------	-------

13. Co by měly obce udělat pro to, aby k nim lidé jezdili na výlety a jako turisté?

.....
.....
.....
.....

.....
.....
14. Údaje o Vás:

pohlaví	muž	žena					
věk	do 17 let	18-25	26-35	36-45	46-55	56 a více	
vzdělání	základní/vyučen		střední		vysokoškolské		

Místo:

Tazatel:

Datum:

Příloha č. 3

DOTAZNÍK

Pro obyvatele vesnických památkových rezervací a zón

1. Jaký je Váš vztah k této obci?

mám zde trvalé bydliště a bydlím zde ve vlastním domě	mám zde trvalé bydliště a bydlím zde v nájmu	Jsem vlastníkem rekreačního objektu	Jiný
---	--	-------------------------------------	------

2. Jak dlouho již v této obci pobýváte (trvale nebo přechodně)?

do 1 roku	1 – 5 let	6-10 let	10 -20 let	20 -30 let	nad 30 let
-----------	-----------	----------	------------	------------	------------

3. Víte o tom, že Vaše obec, nebo Vaše část obce byla prohlášena před časem vesnickou památkovou rezervací (vesnickou památkovou zónou)?

vím o tom a zajímám se	mám o tom povědomí	dozvídám se o tom poprvé	ani mne to nezajímá
------------------------	--------------------	--------------------------	---------------------

4. Máte představu, jaké výhody to Vaší obci přináší?

nevím	tuším, ale nevím nic konkrétního	vím, jako příklad uvedu.....
-------	----------------------------------	------------------------------

5. Máte představu, jaké nevýhody to Vaší obci přináší?

nevím	tuším, ale nevím nic konkrétního	vím, jako příklad uvedu.....
-------	----------------------------------	------------------------------

6. Setkal jste se již při jednání s úřady s tím, že Vaše obec (část obce) je prohlášena vesnickou památkovou rezervací (vesnickou památkovou zónou)?

ano	ne	pokud ano, v jaké souvislosti?.....
-----	----	-------------------------------------

7. Domníváte se, že prohlášení Vaší obce (části obce) vesnickou památkovou rezervací (zónou) bylo pro Vaší obec přínosem?

určitě ano	spíše ano	nedovedu posoudit	spíše ne	určitě ne
------------	-----------	-------------------	----------	-----------

8. Je dům, ve kterém bydlíte prohlášen kulturní památkou?

určitě ano	domnívám se, že ano	nevím	domnívám se, že ne	určitě ne
------------	---------------------	-------	--------------------	-----------

9. Setkal jste se ve Vaší obci s lidmi, kteří si do Vaší obce přijeli prohlédnout historické stavby?

velmi často	občas	zřídka	nikdy
-------------	-------	--------	-------

10. Myslíte si, že se starosta a obecní zastupitelstvo zajímá o problémy spojené s památkovou ochranou Vaší obce (části obce)?

určitě ano	spíše ano	nedovedu posoudit	spíše ne	určitě ne
------------	-----------	-------------------	----------	-----------

11. Můžete charakterizovat Váš vztah k obci, kde trvale nebo občas bydlíte?

jsem na svou obec hrdý a rád, že	jsem celkem spokojen s bydlením v této obci	je tu bydlení jako v každé jiné vesnici	klidně bych šel bydlet jinam	nelíbí se mi tady a raději bych se odstěhoval někam jinam
----------------------------------	---	---	------------------------------	---

zde bydlím				
---------------	--	--	--	--

12. Co by měla Vaše obec udělat pro to, aby k Vám lidé jezdili na výlety a jako turisté? (maximálně tři odpovědi)

nemám zájem, aby sem jezdili	zlepšit pořádek a vzhled	vydat propagační letáky	vybudovat informační středisko	zlepšit stav silnic a veřejných prostranství
příspět občanům na opravy domů		jiná opatření, která?....		

13. Údaje o Vás:

pohlaví	muž	žena					
věk	do 17 let	18-25	26-35	36-45	46-55	56 a více	
vzdělání	základní/vyučen		střední		vysokoškolské		
kde pracuji (pouze trvalí obyvatelé)	v místě bydliště		dojíždím za prací		nepracuji		
zaměstnání	samostatně podnikám v zemědělství nebo lesním hospodářství	samostatně podnikám v jiném oboru	zaměstnanec u soukromé firmy v oboru zemědělství a lesnictví		zaměstnanec u soukromé firmy v jiném oboru		zaměst. ve státní nebo veřejné organizaci
	podnikatel v zemědělství nebo lesnictví, který zaměstnává další pracovníky	podnikatel v jiném oboru, který zaměstnává další pracovníky	důchodce	studující	nezaměstnaný	mat. dovolená, v domácnosti	

Místo:

Tazatel:

Datum:

Příloha č. 4

D O T A Z N Í K

Pro představitele samosprávy vesnických památkových rezervací a zón

Název obce.....

Jde o

- a) vesnickou památkovou rezervaci   b) vesnickou památkovou zónu

Která část byla prohlášena vesnickou památkovou rezervací (zónou)

- a) celá obec   b) místní část s názvem.....

Obec je členem sdružení obcí nebo mikroregionu?

- a) ne   b) ano s názvem.....

1. Jakou funkci v obci zastáváte?

starosta	místostarosta	tajemník	jiná.....
----------	---------------	----------	-----------

2. Jak dlouho již v této obci pobýváte?

do 1 roku	1 – 5 let	6-10 let	10 -20 let	20 -30 let	nad 30 let
-----------	-----------	----------	------------	------------	------------

3. V kterém roce byla Vaše obec (nebo její část) prohlášena vesnickou památkovou rezervací (vesnickou památkovou zónou)?

bylo to v roce.....	nevím
---------------------	-------

4. Má Vaše obec zpracovanou nějakou územně-plánovací dokumentaci?

územní plán z roku....	regulační plán z roku.....	urbanisticko u studii z roku...	jiný typ územně-plánovací dokumentace (jaký).....
------------------------	----------------------------	---------------------------------	---

5. Má Vaše obec zpracovaný nějaký strategický plán, nebo plán rozvoje obce?

má plán z roku...	je připravován	uvažujeme o jeho zpracování	je zpracován v rámci mikroregionu	bude zpracován v rámci mikroregionu
-------------------	----------------	-----------------------------	-----------------------------------	-------------------------------------

6. Domníváte se, že prohlášení Vaší obce (části obce) vesnickou památkovou rezervací (zónou) bylo pro Vaší obec přínosem?

určitě ano	spíše ano	nedovedu posoudit	spíše ne	určitě ne
------------	-----------	-------------------	----------	-----------

7. Myslíte si, že se zajímáte o problémy spojené s památkovou ochranou Vaší obce?

určitě ano	spíše ano	nedovedu posoudit	spíše ne	určitě ne
------------	-----------	-------------------	----------	-----------

8. Máte představu, jaké výhody to (myšleno památková ochrana) Vaší obci přináší?

.....
.....
.....
.....

.....
.....

9. Máte představu, jaké nevýhody to (myšleno památková ochrana) Vaší obci přináší?

.....
.....
.....
.....
.....

10. Setkal jste se již při jednání s úřady s tím, že Vaše obec (část obce) je prohlášena vesnickou památkovou rezervací (vesnickou památkovou zónou)?

.....
.....
.....
.....
.....

11. Jaké máte zkušenosti s jednáním o památkové ochraně Vaší obce s Vaším pověřeným obecním (městským) úřadem v .....?

.....
.....
.....
.....
.....

12. Jaké máte zkušenosti s jednáním o památkové ochraně Vaší obce s památkovým úřadem v ....., který má Vaší obec na starost?

.....
.....
.....
.....
.....

13. Jaké máte zkušenosti s jednáním o památkové ochraně Vaší obce s Krajským úřadem v ....., který má Vaší obec na starost?

.....
.....
.....
.....
.....

14. Je dům, ve kterém bydlíte prohlášen kulturní památkou?

určitě ano	domnívám se, že ano	nevím	domnívám se, že ne	určitě ne
------------	---------------------	-------	--------------------	-----------

15. Setkal jste se ve Vaší obci s lidmi, kteří si do Vaší obce přijeli prohlédnout historické stavby?

velmi často	občas	zřídka	nikdy
-------------	-------	--------	-------

16. Můžete charakterizovat Váš vztah k obci, kde trvale bydlíte?

jsem na svou obec hrdý a rád, že zde bydlím	jsem celkem spokojen s bydlením v této obci	je tu bydlení jako v každé jiné vesnici	klidně bych šel bydlet jinam	nelíbí se mi tady a raději bych se odstěhoval někam jinam
---	---	---	------------------------------	---

17. Co by měla Vaše obec udělat pro to, aby k Vám lidé jezdili na výlety a jako turisté?

.....
 .....
 .....
 .....

18. Údaje o Vás:

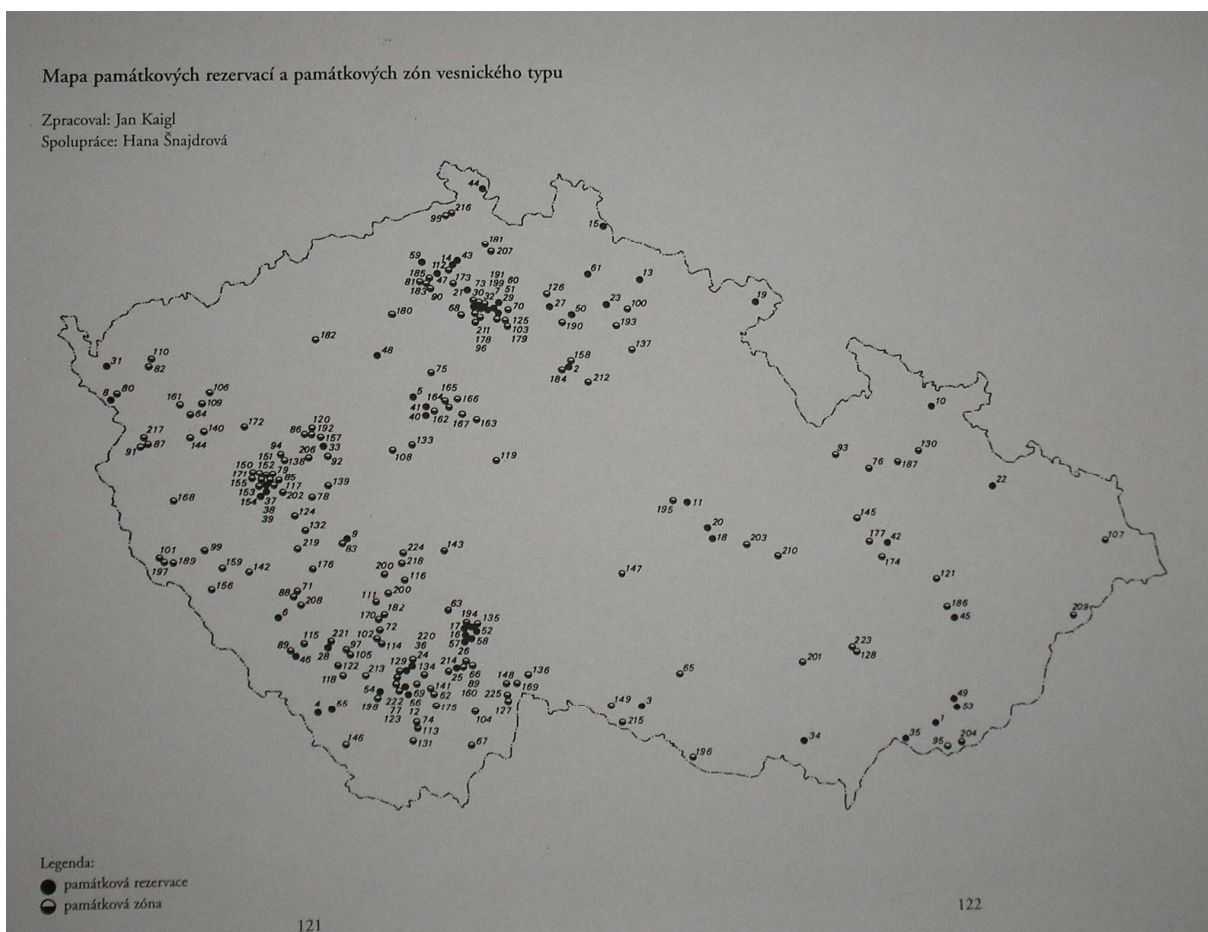
pohlaví	muž	žena					
věk	do 17 let	18-25	26-35	36-45	46-55	56 a více	
vzdělání	základní/vyučen		střední		vysokoškolské		
kde pracuji (pouze obyvatelé)	(pouze trvalí)		v místě bydliště	dojíždím za prací	nepracuji		
Za- měst- nání	samostatně podnikám v zemědělství nebo lesním hospodářství	samostatně podnikám v jiném oboru	zaměstnanec u soukromé firmy v oboru zemědělství a lesnictví	zaměstnanec u soukromé firmy v jiném oboru	zam.ve státní nebo veřejné organizaci		
	Podnikatel v zemědělství nebo lesnictví, který zaměstnává další pracovníky	podnikatel v jiném oboru, který zaměstnává další pracovníky	dů- chod- ce	stu- du- jící	ne- za- m.	mat. dovol ená, v domá cnost i	

Místo:
Datum:

Tazatel:

Příloha č. 5

Mapa památkových rezervací a památkových zón vesnického typu

(Zdroj: Bureš, P., Škabrada, J., Šnajdrová, H., 1996)

Příloha č. 6

Pořadové číslo návrhu: MK/...../2008
Zařazení do Programu ke dni.....2008

N Á V R H ¹⁾

**na zařazení akce obnovy nemovité kulturní památky ²⁾
do Programu péče o vesnické památkové rezervace a zóny a krajinné památkové
zóny v roce 2008**

Obec: Katastrální území:
Budova č. p./č. o./bez č.: Parc. č.: Rejstř. č. kulturní památky:

Název kulturní památky:

Vlastník (jméno, příjmení a RČ fyzické osoby, název a IČ právnické osoby):

Adresa (sídlo) vlastníka vč. telefonu v pracovní době (event. faxu):

Číslo účtu, na který má být příspěvek zaslán:

Druh a stručný popis obnovy:

Využití kulturní památky před obnovou a po obnově:

Náklady na obnovu v roce 2008 ³⁾: ..... Kč, z toho podíl vlastníka (popř. uživatele): ..... Kč, event. příspěvek obce nebo kraje (nejsou-li vlastníkem): ..... Kč, event. dotace z Programu obnovy venkova, nebo jiného zdroje státního rozpočtu: ..... Kč.

**Očekávaný příspěvek z uvedeného Programu MK v roce 2008: .....
Kč.**

Prohlášení vlastníka:

- a) Čestně prohlašuji, že údaje v tomto návrhu jsem uvedl pravdivě a že jsem žádné skutečnosti významné pro jeho posouzení úmyslně nezamlčel.
- b) Provádění obnovy kulturní památky budu průběžně konzultovat se specialisty územního odborného pracoviště Národního památkového ústavu a budu dbát jejich rad s cílem zajistit co nejvyšší úroveň prací z hledisek státní památkové péče.
- c) Každý kulturně cenný nebo archeologický nález, který se učiní při obnově kulturní památky, ohlásím bez zbytečného odkladu územnímu odbornému pracovišti Národního památkového ústavu.

¹⁾ Předkládá společně vlastník a obec Ministerstvu kultury prostřednictvím územního odborného pracoviště Národního památkového ústavu do 28. 2. 2008.

²⁾ Nemovitost musí ležet v území vesnické památkové rezervace nebo zóny nebo krajinné památkové zóny.

³⁾ Pokud jde o akci prováděnou svépomocí, uvede se odborný odhad ceny díla prováděného v příslušném kalendářním roce 2008.

d) Souhlasím s tím, aby tento návrh – bude-li přijat a akce obnovy kulturní památky bude Ministerstvem kultury zařazena do Programu péče o vesnické památkové rezervace a zóny a krajinné památkové zóny na příslušný rok – byl Ministerstvem kultury počínaje dnem od data zařazení akce do uvedeného programu kvalifikován jako moje žádost o poskytnutí příspěvku podle § 16 odst. 2 zák. č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

e) Po ukončení stavebních prací budou veškeré předepsané doklady předány MK ČR k vyúčtování v předepsaném termínu.

f) Po ukončení stavebních prací budou veškeré předepsané doklady předány MK ČR k vyúčtování v předepsaném termínu.

.....
podpis starosty obce, razítko a datum
popř. razítko

.....
podpis vlastníka a datum,

Doporučení územního odborného pracoviště Národního památkového ústavu:

Obnova kulturní památky je zajištěna v souladu s ust. § 14 zák. č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů. Zařazení akce obnovy do Programu doporučujeme. Kvalitu územně plánovací dokumentace a Programu obnovy venkova hodnotíme takto:

typ dokumentace (hodnocení)	zachovává kulturní hodnoty	existuje	není, nebo je neplatná
územně plánovací dokumentace			
Program obnovy venkova			

Vyjádření územního odborného pracoviště Národního památkového ústavu o významu a naléhavosti obnovy kulturní památky navrhované k zařazení do Programu:

.....
jméno a podpis odborného referenta podpis ředitele územního odborného pracoviště

Národního památkového ústavu

Národního památkového ústavu
razítko a datum

Doklady (povinné přílohy) k návrhu:

- 1) doklad osvědčující vlastnické právo ke kulturní památce, tj. výpis z katastru nemovitostí nebo jeho ověřená kopie a kopie snímku katastrální mapy, popř. geometrického plánu, které nejsou starší než 6 měsíců;
- 2) kopie dokladu o zřízení bankovního účtu žadatele;
- 3) závazné stanovisko orgánu státní památkové péče (okresního úřadu, resp. obecního úřadu obce s rozšířenou působností, popř. krajského úřadu) vydané k obnově kulturní památky podle § 14 odst. 1 zák. č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů;
- 4) stanovisko příslušného stavebního úřadu (stavební povolení, sdělení k ohlášení stavebních prací, popř. nařízení o udržovacích nebo zabezpečovacích pracích);
- 5) smlouva o dílo na rok 2008 se specifikací druhu a rozsahu prací, ke kterým se váže žádost o příspěvek, termínem provedení prací a s uvedením sjednané roční ceny těchto prací, (event. odborný odhad ročních nákladů na obnovu kulturní památky s prohlášením vlastníka, že obnovu provádí svépomocí);
- 6) podrobná fotodokumentace současného stavu kulturní památky nebo jejích částí podle druhu a rozsahu prací, ke kterým se váže žádost o příspěvek;
- 7) záměr prezentace kulturní památky zpřístupněné veřejnosti pro kulturně vzdělávací účely, pokud jde o kulturní památku využívanou tímto způsobem anebo k tomuto využití uvažovanou <www.mkcr.cz>.

Příloha č. 7

Program péče o vesnické památkové rezervace a zóny a krajinné památkové zóny - přehled příspěvků v r. 2007		
Obec (část obce)	Kulturní památka	Příspěvek v Kč
Bechyňská Smoleč	usedlost č. p. 16	80 000
Klečaty	zemědělská usedlost č. p. 18	80 000
Klečaty	zemědělská usedlost č. p. 4	240 000
Klečaty	zemědělská usedlost č. p. 43	100 000
Komárov	zemědělská usedlost č. p. 1	330 000
Nedvědice	zemědělská usedlost č. p. 1	80 000
Nedvědice	zemědělská usedlost č. p. 22	200 000
Svinky	zemědělská usedlost č. p. 3	80 000
Vlastiboř	zemědělská usedlost č. p. 16	95 000
Vlastiboř	zemědělská usedlost č. p. 3	150 000
Zálší	zemědělská usedlost č. P. 6	100 000
Celkem:		1 535 000
Celkem:		18 950 000

zdroj: <www.mkcr.cz>